

ÖĞRENCİ SEMPÖZYUMU

3

DİL, KÜLTÜR VE EDEBİYAT ÇALIŞMALARI

Bildiri Özet Kitapçığı

2-3 Mayıs 2024

Gazi Turgut Aslan Konferans Salonu

<https://dilkultur2024.erciyes.edu.tr>

Egzotizmin Zirvesinde İki Şiir Ve Muhtelif Kaçma Arzuları: Tayin-İ Metalib Ve Ömr-İ Muhayyel.....	6
Abdurrahman Aslan	6
<i>Bir Bebeğin Evi Ve Candida</i> Oyunlarının Bilişsel Terapi Teorisine Göre Analizi.....	7
Ahmet Karayonca	7
Adile Sultan Ve Elizabeth Barrett Browning'in Aşkla İlgili İki Şiirinin Edebi Ve Kültürel Bağlamda Karşılaştırmalı Tahlili	8
Ahmet Karayonca	8
Ahilik Geleneğinin Coğrafi Ve Tarihsel Bağlamda İzleri.....	9
Ahmet Sani Topçu	9
Levayih-İ Hayat'tan Enîn'e Devamlılıklar Farklılıklar Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma.....	10
Aleyna Doğan	10
Behçet Kemal Çağlar'ın Şiirlerinde Söylem Çözümlemesi.....	11
Arda Korkmaz	11
Memlukların Anadolu Siyaseti.....	12
Asım Can Öztürk	12
Âşık Atışmalarındaki Üst Düzey Düşünme Becerilerine Bir Bakış: Şeref Taşlıova Örneği.....	13
Asuman Ulusoy.....	13
Sosyal Medya Kullanan Kadınların Tüketim Alışkanlıklarını Şekillendiren Etkenler: Instagram Örneği	14
Aynura Fatullayeva.....	14
Ziya Gökalp'ın Altın Işık Kitabında Yer Alan Halk Kültürü Unsurları.....	15
Ayşe Melisa Benli.....	15
Platonun Mağara Alegorisi Perspektifinden İnsanın İçsek Yolculuğu	16
Ayten Dalkılıç	16
Kayseri Çocuk Oyunlarında Tekerlemelerin Yeri.....	17
Banu Soyak Somyürek.....	17
Gaziantep Oğuzeli İlçesinde Oynanan Nesten Oyunu Ve Oyuncağı.....	18
Başak Nur Bulun	18
Japonca “-的” (-Teki) Son Ekinin Türkçedeki Yansıması	19
Batuhan Yağlıkçı	19
Çerkes Araştırmalarından Derlemeler	20
Berkan Batır.....	20
Suat Derviş'in <i>Kendine Tapan Kadın</i> Romanına Simon De Beauvoir'in Kadın Tipleri Çerçevesinde Bir Bakış	21
Betül Kaya.....	21
Riyâzî'nin Şeyhülislâm Yahyâ Hakkındaki “Şem” Redifli Kasidesi.....	22
Beyza Korur	22
Bir Disiplin Olarak Türkçenin Sosyal Bilimler Disiplinleriyle İlişkisi.....	23
Beyzanur Durmuş Öz & Prof. Dr. Namık Kemal Şahbaz	23
Acâibü'l-Mahlûkât'ta Cinler	24
Buğra Pişkincan & Nilüfer Kaya.....	24
Geleneksel Çocuk Oyunları Nevşehir İli Avanos İlçesi Örneği	25
Didem Bitim	25
Ahmet Hamdi Tanpınar'da Etkilenme Endişesi	26

Dilşah Nur Güneş	26
Jun'ichirō Tanizaki'nin Dövme, Kirin Ve Sazende Şunkin Hikâyelerinde Femme Fatale Teması.....	27
Eren Karaduman.....	27
Ahmed Cevad Paşa'nın Yadigarı.....	28
Erkan Arslantaş & Doç. Dr. Cengiz Kartın.....	28
Popüler Kültür'de Ölümsüzlük Arayışına Teknolojik Yorum; "Sanal Cennet" Ve "Dijital Kapitalizm: "Upload" Televizyon Dizisi Örneği	29
Esmâ Altındaş	29
Kerkük Katliamının Türkiye Medyasında Yankıları.....	30
Eylül Altuntaş.....	30
Karahanlı Türkçesi Kur'an Tercümelelerinde (Tiem 73-Rylands) İbadetle İlgili Söz Varlığı: İsimler	31
Fatma Başal & Prof. Dr. Galip Güner	31
Değişen Ve Dönüşen Bir Sanal Akrabalık Uygulaması: Kayseri'de Günümüzde Uygulanan Kan Kardeşliği Ve Akrabalık İlişkisi	32
Fatma Sena Taş & Elif Çalık.....	32
Covid-19 Pandemi Sürecinin Üniversite Öğrencilerinin Arkadaşlık İlişkilerine Etkisi: Foucault'un Beden Ve Bourdieu'un Habitus Kavramları Açısından Halkbilimsel Bir Değerlendirme.....	33
Fatmanur Yardım & Fatma Şehnaz Bülbül.....	33
Türk Dünyası Edebiyatlarında Göç, Sürgün, Gurbet Ve Muhaciret Kavramları Üzerine Kısa Değerlendirme	34
Furkan Çiñçik	34
Rusça Türkçe Sesteş Sözcüklerin Çeviri Esnasında Ortaya Çıkardığı Sorunlar	35
Harun Türkdal	35
Güney Azerbaycan Hikayelerinde Kadın Tipolojisi – Rukiye Kebirli 'İçimdeki Kız' Örneği.....	36
Hatice Bengisu Yaşar	36
Yapay Zekanın Yabancı Dil Öğrenimine Etkisi (Rus Dili Örneği)	37
Hazan Gupse Taşçı	37
Âşık Mevlüt İhsanî'den Derlenen Zafer Bey İle Mahıfıruz Hikâyesi Üzerine Bir Tahlil Denemesi.....	38
Hicran Dere	38
<i>Türkmen Düğünü</i> (1990) Dizisine Göre Gelenek Görenekler.....	39
Hulusi Çelik	39
1970'lerden Sonra Kapitalizm'in Hindistan Tarım Sektörüne Etkisi	40
Huriye Felekoğlu.....	40
"Aptal İvan Hakkında" İle "Keloğlan İle Balık" Masallarının Pikaresk Açidan Karşılaştırmalı Analizi.....	41
İşıl İlhan	41
Felsefi Görüşlerin Epistemolojik Ve Ontolojik Boyutları: Varlık Ve Bilgi Problemi	42
İlknur Kardelen Tuncel.....	42
Kavramsal Metafor İncelemeleri: Türk Dizilerinden Kesitler.....	43
İrem Bekiroğlu.....	43
A Practopic-ecocritical Analysis: Exploring Capitalist Utopian Dystopia İn Brenda Cooper's <i>For The Snake Of Power</i> ..	44
Kanan Aghasiyev.....	44
Na Dohyang'ın Eserlerinde İşçi Trajedisinin Yansıması.....	45
Leyla Qasanzade	45

H. 1304 (M.1886) Tarihli Erzurum Salnamesinde Erzurum Ve Kazalarının Sosyoekonomik Durumu	46
Mehmet Kahraman & Doç. Dr. Cengiz Kartın	46
Taşnak Partisi Üyesi Ovanes Kaçaznuni İtirafı Doğrultusunda: Türk-Ermeni Meselesi	47
Nazar Toprak.....	47
Letâ'ifât-I Nasreddîn Hoca.....	48
Nazlı Sarı & Prof. Dr. Turgut Koçoğlu	48
Covid-19 Sürecinde Gündelik Hayatın İşleyişi, Anomi Ve Arkadaş: Halkbilimsel Açından Pandeminin Üniversite Öğrencilerinin Arkadaşlık İlişkilerine Etkisi	49
Nejla Yaşar & Kevser Eraslan	49
Bünyan Halıları Üzerine Alan Araştırması	50
Nilgün Akkaya	50
Elçin Efendiyevin Edebi-Tenkidi Görüşleri.....	51
Nurlane Memmedova	51
Türkiye’de Yapay Zekâ Ve Türkoloji Çalışmaları Üzerine Bir Gözden Geçirme.....	52
Orçun Onaral	52
Irak-Türkmen Edebiyatında Azerbaycan Konusu.....	53
Orhan İsayev.....	53
İstiklal Şehidi Abdulhaluk Uygur	54
Osman Safa Azgın	54
Japon Yazar Mishima Yukio'nun Yaşamı Ve Eserlerindeki Batı Etkisine Genel Bir Bakış	55
Ömer Kamil Akgün.....	55
1897 Tarihli Erzurum Salnamesine Göre Erzurum’da Eğitim.....	56
Rahmi Yazıcı & Doç. Dr. Cengiz Kartın	56
A Stylistic Analysis Of 'Ne Çıkar Bahtımıza, Ayrılık Varsa Yarın'	57
Rana Suayin & Buket Güner.....	57
Hıdırellez Geleneği.....	58
Rümeysa Derdiyok & Fatma Eyibinici	58
100 Gün Reformları.....	59
Salih Işık	59
Afganistan'da İslam'ın Ve Kültürel İnançların Etkileşimi: Tarihsel Ve Sosyokültürel Bir İnceleme.....	60
Sayed Hamidullah Sadat.....	60
Dil Öğreniminde Kültürün Rolü Ve Etkisi: Kültürel Yönlerden Dil Becerilerine	61
Selcen Burçe Korkmaz.....	61
Romantik İlişkilerde Ghosting	62
Semra Şahin	62
Günlük Yaşamda <i>Aylak Adam</i> 'ın Absürt Teatrallığı.....	63
Sercan Türkmen.....	63
Kuşaklar Ya Da Ayvalık Yaşantısı Romanında “Mübadele” İzleri.....	64
Serdar Alkan	64
Bağımsız Türk Devletlerinin Milli Marşlarının Muhteva Yönünden İncelenmesi	65
Serkan Yüksel.....	65
Turgenyev'in Klara Miliç Eserinin Sözdizimsel Açından Çeviri Eleştirisi	66
Sılanur Göksu	66

Kayseri’de Mukim 93 Muhacirleri Hakkında.....	67
Süleyman Kadir Altınay	67
Türk Kültürünün Uluslararası Teminatçısı Olarak Zengezur Koridoru	68
Sümeyye Bal.....	68
Türkçe Öğretmen Adaylarının Dijital Akıcılık Düzeyleri.....	69
Şirine Akbaş & Berat Kocakaya & İshak Kılınç & Feyzanur Şahin.....	69
Kadın Öğrencilerin Yüksek Lisansı Ve Doktorayı Bırakma Nedenleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma	70
Tuana Kara & Cansu Ağgöl	70
Altı Kız Babası Masalı Üzerine Psikanalitik Bir İnceleme	71
Tuğba Bora	71
Televizyon Dizilerinde Aile Yapısının Temsil Sorunu Üzerine Bir Analiz <i>Kızılılık Şerbeti Ve Bir Başkadır</i> Örneği.....	72
Tuğçe Küçüközen	72
Kayseri’den Derlenen Türkülerde Yer Alan Coğrafi Unsurların Bağlama Dayalı Anlamsal Çağrışımları.....	73
Türkan Ülgüdür.....	73
Ferit Edgü’nün “Leş” Öyküsüne Kierkegaard İle Bir Bakış.....	74
Volkan Refik Atay	74
Yusuf Atılğan’ın <i>Anayurt Otel’i</i> ’ne Lacancı Bakış -Zebercet Karakterinde Arzu Sorunsalı	75
Yakup Özen	75
“Üdür-” Sözcüğü Üzerine İnceleme.....	76
Yeşim Karataş	76
Z Kuşağında Astroloji Ve Dijital Medyanın Sosyolojik Analizi: Toplumsal Etkileşim, İnanç Sistemleri Ve Toplumsal Kimlik	77
Zeynep Teker.....	77

Egzotizmin Zirvesinde İki Şiir ve Muhtelif Kaçma Arzuları: Tayin-i Metalib ve Ömr-i Muhayyel

Abdurrahman Aslan

Erciyes Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Egzotizm, Rousseau'nun 'Medeniyet insanları bozdu' görüşü doğrultusunda ortaya çıkar ve Türk edebiyatı egzotizm ile 19. yüzyılın son çeyreğinde tanışır. Devletin Osmanlı – Rus savaşında aldığı yenilgiyle başlayan süreç, kimi sıkıntılar doğurur ve millette, aydınlarda, devlette psikolojik tahribat oluşturur. Meşrutiyetin ve dayandığı temel ilkelerin çöküşünden kaynaklanan ümitsizlik, ekonomik tutarsızlıkların yarattığı güvensizlik, istibdadın oluşturduğu baskı, millette ve özellikle sanatçılar üzerinde yoğun tesir oluşturur. Buhranlı geçen devrin sıkıntularından etkilenen sanatçılar, egzotizmin etkisiyle uzak mekânlara kaçma isteği duymaya başlar ve bu isteklerini eserlerinde de yansıtırlar. Servet-i Fünûn Dönemi'nde gelişen edebiyat, devrin içerisinde bulunduğu şartlar dolayısıyla egzotizmin geniş ölçüde etkisi altındadır.

Servet-i Fünûn Dönemi'nde genellikle içine kapalı bir hayat yaşayan ve toplumsal konulara uzak duran sanatçılar, eserlerinde bireysel konulara, tabiata, resme ve müziğe yönelirler. Devrin en önemli şairlerinden olan Tevfik Fikret, "Ömr-i Muhayyel"de özlediği hayalî dünyayı anlatırken gülbün, göl, dalga, bulut gibi tabiat unsurları üzerinde durur ve okuyucu üzerinde oluşturduğu görsel etkiyi müzikal anlamda da destekler.

Devrin diğer önemli şairi Cenap Şehabettin'in bir şiiri olan "Tayin-i Metalib"te de tabiatın anlatımı konusunda aynı yolun izlendiği görülür. Şair; sema, derya, nihâl, saye, jale gibi tabiat unsurlarını hayalleriyle birleştirerek hayal ettiği dünyayı tablollaştırır. Dönemin resim ve müziği birleştiren en iyi şairi olarak tanımlanan Cenap da bu etkiyi şiirin müzikal dünyasıyla güçlendirir.

Bu bildiride Tevfik Fikret'in "Ömr-i Muhayyel" ve Cenap Şahabettin'in "Tayin-i Metalib" şiirleri karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır. Söz konusu şiirler, egzotizmin kullanılışı açısından gözden geçirilecektir. Ayrıca benzerlikleri ve farklılıkları, şairlerin psikolojileri esas alınarak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Şiir, Egzotizm, Tayin-i Metalib, Ömr-i Muhayyel, Tevfik Fikret, Cenap Şahabettin.

Bir Bebeğin Evi ve Candida Oyunlarının Bilişsel Terapi Teorisine Göre Analizi

Ahmet Karayonca

Erciyes Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Öğrencisi

Bilişsel Terapi 1960'larda Freud'un Psikanalizinde uzman olan psikiyatri doktoru Aaron Beck tarafından teorileştirilen bir psikoterapi türüdür. Teori, olumsuz düşüncelerin duyguları, duyguların davranışları etkilediği ve sonuçta insanların hayatını olumsuz yönde etkilediğini, eğer olumsuz düşünceler yönetilebilirse bunların duyguları ve dolayısıyla davranışları pozitif yönde etkileyerek insanların daha mutlu olabileceğini savunur. Bilişsel terapi teorisyenleri, insanların ya hep ya hiç, felaketleştirme, aşırı genelleme, etiketleme gibi bilişsel çarpıtmalar sonucu temel inançlarının oluştuğunu ve onlara göre davrandıklarını savunmaktadır. Dolayısıyla negatif düşünme tarzı pozitif çevrilirse kişilerin hayatı bundan olumlu etkilenecektir. Henrik Ibsen 1828'de Norveç'te doğan ve 1906'ta yine Norveç'te ölen, modern tiyatronun öncüsü bir yazardır. *Bir Bebeğin Evi*, Henrik Ibsen'in gerçek bir hayat öyküsünden esinlenerek 1879'te yazdığı bilişsel çarpıtmalarla olayları değerlendiren karakterleri barındıran bir eserdir. Örneğin, Nora, toplumun uygun görmediği ama eşinin hayatını kurtarmada etkili olan bir işlem nedeniyle eşinin onu çocuklarının yetiştirilmesinden men etmekle tehdit ettiği için evi gece yarısı terk eden bir kadındır. Oyunun ilerleyen sahnelerinde eşi onu affetmiştir ama Nora kararından dönmek istememektedir. Eşi Torvald ise çocuklarının kendi gözünde suçlu bir kadın tarafından yetiştirilmesini göze almamak için eşi Nora'yı hakir görmüştür. George Bernard Shaw, 1856 yılında Dublin'de doğan ve 1950'de Hertforshire'de ölen sosyalist bir tiyatro oyunu yazarıdır. 1894'te George Bernard Shaw'ın kaleme aldığı *Candida* ise kaygılı, aşırı genelleme yapan ve daha bir çok bilişsel bozuklukları olan karakterler içermektedir. Bir örnek vermek gerekirse Bay Marchbanks olayları aşırı abartma veya önemsememe şeklinde bir düşünsel bozukluğa sahiptir. Bayan *Candida*'ya aşık olduğunu söyler ve bunu aşırı abartarak *Candida*'nın eşi James Morell'e söyler. Başta bu aşk için her şeyi yapabilecek gibi dururken *Candida* ve eşinin birbirlerini sevdiklerini açıkça belirtmesi üzerine hemen geri durur. Bu çalışmada adı geçen eserlerdeki karakterlerin Bilişsel Terapi Teorisine göre analizi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kaygı bozukluğu, Aşırı Genelleme, Etiketleme.

Adile Sultan ve Elizabeth Barrett Browning'in Aşkla ilgili İki Şiirinin Edebi ve Kültürel Bağlamda Karşılaştırmalı Tahlili

Ahmet Karayonca

Erciyes Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Öğrencisi

Türk Dil Kurumu Sözlüğünde bir kimse ya da şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık duygusu olarak tanımlanan "Aşk" edebi metinlerde genel olarak maddi aşk ve ilahi aşk olarak iki ana bağlamda görülmektedir. Süleyman Uludağ'ın belirttiğine göre Arapça kökenli bir kelime olan "aşk", sarmaşık kelimesiyle alakalıdır ve bu bitkinin başka bir bitkiye sarılması ve onu zayıflatması gibi âşık olunan kişinin de bundan olumsuz etkilenmesiyle ilişkilendirilmektedir. İlahi aşk, genellikle mutasavvıflara ait eserlerde görülmektedir. Allah aşkı ile O'na âşığın hallerinden veya bu aşkın kâinata nasıl tezahür ettiği bu eserlerde yer almaktadır. Maddi aşk ise genellikle karşı cinsle ilgili aşırı sevgi işlenen eserlerde görülmektedir. 1826 yılında doğan ve Adlî lakaplı II. Mahmud tarafından ismi konulan Âdile Sultan dini tasavvufi şiirleri ile meşhurdur. Kendisi tarafından kaleme alınan divanında yer alan 135. Gazel Aşk temalı bir eserdir. Eserde genelde ilahi aşk konu alınmıştır. Âdile Sultan'ın yine divanında yer alan ilk mısrası "Âşkta kanun imiş âşıklara cevri eylemek" olan şiirinde görünüşte maddi aşk ama ikinci planda ilahi aşk anlatılmaktadır. 1806'da doğan ve ünlü şair Robert Browning'in eşi olan Elizabeth Barrett Browning, eşi gibi velud bir şairdir. Love adlı şiirinde hayatın aşkla kaim olduğu ana temadır. Sonnets from the Portuguese 43: How do I love thee? Let me count the ways şiirinde ise ölümsüz bir aşktan bahsetmektedir. Eserde şair, o kadar aşıktır ki bunu ifade etmekte zorlanmaktadır ve aşkının ilahi bir boyutu olduğu, ahirette de artarak devam edeceği belirtmektedir. Bu çalışmada söz konusu şiirler edebi ve kültürel bağlamda karşılaştırmalı tahlil edilerek ilahi ve maddi aşk yönünden karşılaştırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aşk, Din, Tasavvuf, Sevgi.

Ahilik Geleneğinin Coğrafi ve Tarihsel Bağlamda İzleri

Ahmet Sani Topçu

Kastamonu Üniversitesi, İslam Tarihi ve Sanatları Yüksek Lisans Öğrencisi

Ahilik sadece iktisadi değil ayrıca ahlaki yönden de İslam'ın kalkınmasında büyük rol oynamıştır. Ahiliğin 13-14. yüzyılların çalkantılı ve buhranlı ortamında dini ve manevi değerlerin birbirine bağlandığı bir dönemde güçlü bir teşkilat olarak ortaya çıkması tesadüfi değildir. Özellikle Anadolu Selçuklu devri yapılan fetihler sonrası Anadolu'nun İslamlaşma sürecinin tamamlanmasında Ahilik teşkilatı her anlamda ciddi rol oynamıştır. Ahilik teşkilatının kurucusu olan Ahi Evran sadece Anadolu toplumuna değil insanlara birlik ve beraberlik içinde yaşamalarını öğütlemiş ve Ahilik felsefesinde tüm insanlığa barış içinde yaşamasını öğretmiştir. Ahi Evran ve onun gibi ilim irfan sahipleri manevi değerleri Türk halkına aşılıyarak orta çağda topluma rehberlik ve öncülük ederek adeta günümüze de ışık tutmuşlardır. Zira Ahiliğin temel esası da Anadolu topraklarında yaşam süren insanları iş-güç sahibi edindirirken yüksek ahlaki değerler de kazandırmak olmuştur. Göçebe Türkmenleri bünyesinde barındıran ve sahiplenen Ahilik teşkilatı ister maddi ve ister manevi yönden destekleyerek onların Müslüman Türk kimliklerini korumalarını sağlamaya neden olmuştur. Bu durumu yakından takip ederek etkileşim içinde bulunan gayrimüslim yerli halk onlarla sosyokültürel, ticari ve ekonomik ilişkilerini geliştirmişlerdi. Ayrıca ihtiyaç sahibi fakir ve muhtaç kimseleri de göz önünde tutarak onlara her türlü destek sağlamışlardır. Böylece hem kendilerine hem de imtina etmekte oldukları İslam' ile bir bağ kurmalarına yakınlaşmalarına vesile olmuştur. Bu bağlamda Ahilerin Anadolu'yu hem Türk Müslüman yurduna çevrilmesinde hem bu yeni kimliğin benimsenmesinde ciddi boyutta rolleri olmuştur. Diğer bir taraftan başta Yesevi şeyhleri olmak üzere Horasan ve Maverünnehir bölgesindeki dervişlerin bilinçli bir şekilde Anadolu'ya yönlendirmesi de Anadolu'nun İslamlaşma sürecini hızlandırmıştır. Nitekim Yesevi dervişlerin hoşgörülü yaklaşımları ve mütevazı halleri Anadolu'da yaşayan yerli gayrimüslim halkları İslam'a ısındırmıştır. Tarih boyunca savaş ve mücadelenin eksik olmadığı bu coğrafyada, Moğol istilaları ve Haçlı seferleri sebebiyle bölgeye büyük zarar verilmiş ciddi yıkımlar yaşanmış, bölge tamamen harabeye dönmüştür. Çalışmanın başlıca amacı, Türk kültür tarihinin irfan mirası, Anadolu'nun yeniden inşasında ve inkişafında önemli görev ve sorumluluklar üstlenen Ahilik teşkilatı hakkında bilgi vererek Ahiliğin getirmiş oldukları evrensel ilkeler ile toplumun sosyal ve iktisadi refahının düzenlenmesindeki rolleri vurgulanmıştır. Özellikle Ahilik etiği, fütüvvet hareketinin gelişim seyri ile vurgulanmaya çalışılarak Ahiliğin bölgenin dini ve siyasi etkileri üzerindeki etkisi ve Ahilik teşkilatının Anadolu'yu vatan kılınmasında, Türk-İslam yurduna çevrilmesindeki etkileri değerlendirildi.

Anahtar Kelimeler: Türk Tarihi, Ahilik, evrensel ilkeler, Anadolu.

Levayih-i Hayat'tan Enîn'e Devamlılıklar Farklılıklar Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma

Aleyna Doğan

Erciyes Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Fatma Aliye Hanım, Tanzimat sonrası edebiyat ve düşünce dünyasının önde gelen isimlerinden birisidir. 1862 – 1936 yılları arasında yaşayan yazar Türk edebiyatının ilk kadın romancısı olarak anılmaktadır. Edebiyat dünyasına 'Bir Kadın' imzasıyla yayımladığı, George Ohnet'in Volonté romanını *Meram* (1889-1890) adıyla tercüme ederek girmiştir. Fatma Aliye Hanım'ın ilk telif eseri *Hayal ve Hakikat* (1891-1892) adlı romanın "Hayal / Vedat" bölümüdür. *Muhadarat* (1892) yazarın kendi imzasıyla yayımladığı ilk eserdir. Aynı yıl içinde yazarın *Nisvan-ı İslam* risalesi de yayımlanır. Fatma Aliye Hanım'ın bundan sonra yayımlanan romanları *Refet* (1896-97), *Udi* (1898), *Levayih-i Hayat* (1898) ve *Enîn* (1910)'dir.

Enîn, yazarın son romanıdır ve tamamlanamamıştır. Fakat *Enîn* Fatma Aliye Hanım'ın daha önce yazdığı *Levayih-i Hayat* (1898) adlı romanıyla benzerlikler taşımaktadır. Yazar *Levayih-i Hayat*'ı yazdıktan sonra eserde bir şeyleri tamamlayamadığını düşünmüş ya da *Levayih-i Hayat*'ı büyük bir roman olarak yeniden yazmayı istemiş olmalıdır. Söz konusu iki eserde konunun ve kahramanlar benzerliği ile olaylar birbirini tamamlaması dikkat çekicidir. Bu sebeple *Levayih-i Hayat* ve *Enîn* birlikte okunabilir görünmektedirler.

Bu bildiride Fatma Aliye Hanım'ın romanlarından *Levayih-i Hayat* ve *Enîn* üzerinde durulacaktır. Bu iki roman arasındaki benzerlikler ve ayrılıkları ortaya koymak üzere karşılaştırmalı bir okuma denemesi yapılacaktır. *Levayih-i Hayat*'ın *Enîn*'i hazırlayan bir deneme olabileceği ve yazarın kafasında bitiremediği *Levayih-i Hayat*'a ait hikâyenin *Enin*'de de tamamlanamayışı konusunda yorum yapılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: roman, hikâye, Fatma Aliye Hanım, Levayih-i Hayat, Enin.

Behçet Kemal Çağlar'ın Şiirlerinde Söylem Çözümlemesi

Arda Korkmaz

Hacettepe Üniversitesi, Yeni Türk Edebiyatı Doktora Öğrencisi

İdeoloji kavramının oturtulabileceği temel zemin, **biliş-toplum-söylem** zeminedir. Buradan hareketle ideolojinin hem epizodik hem de içtimai bir kavram olarak var olduğunu söyleyebilmek mümkündür. İdeolojinin söyleme dönüştüğü nokta ise inancın kendisi ile inancın ifade edilmiş şeklini birbirinden ayırdığımız noktadır. Yani söylem, bir olgu olarak inançların kendisi değil, inançların ifade edilmiş biçimidir. Burada Saussure'ün dil ve sözcük üzerinden yarattığı ve örnekleminde kullandığı köpek ile köpeğin kendisi gösteren/gösterileni akıllara gelmektedir. Saussure'ün formüle ettiği yapıda dil nasıl soyut ve onun ifade edilmiş biçimi olan sözcük somut bir olgu ise aynı şekilde ideoloji soyut, söylem ise somut bir olgudur. Buradan hareketle söylemin, dilin yeniden kullanımı ve iletişimin yeniden üretilmesi olduğunu söyleyebilmek mümkündür. İdeolojinin söyleme dönüştüğü bu noktada, var olan ideolojik söylem yapılarını ortaya koyabilmek için yararlanılacak söylem çözümlemesi verileri yadsıma ifadeleri, şive, başlık, söz dizimi, etken, edilgen cümleler, kiplik, belirtili ve belirtisiz nesnelere, zamirler, kafiye, aliterasyon, vurgu, ses yinelemesi, karşılaştırma, metafor kullanma, ironi, ses, alay, mübalağa, dramatikleştirme, sayı oyunu, isimler, fiiller, tarih, saat, mekân, sıfatlar, ettirgen yapılar, övgü ve yergiler, monolog ve diyaloglar, özne pozisyonu işgali, olumsuz ifadeler ve olumsuz soru ifadeleri şeklinde sıralanabilir. Behçet Kemal Çağlar, İnci Engin'ün *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı* isimli çalışmasından hareketle, 1923-1940 arası Türk şiir döneminde hamasî söylem sacayağına oturtulabileceğimiz bir şairdir. *Onuncu Yıl Marşı*'nın da yazarlarından olan şairin, şiirlerinde belirli bir ideolojiyi yansıttığı ve bu noktada ideolojik söylem çözümlemesi yöntemi altında değerlendirilmeye elverişli olduğu açıktır. Bu bildiri, yukarıda zikredilen söylem çözümleme verileri ışığında Behçet Kemal Çağlar'ın şiirlerine eğilecek, bu zamana kadar Behçet Kemal Çağlar'ın şiirleri özelinde uygulanmayan bir pratik olan söylem çözümlemesi yöntemi ile literatüre özgün bir katkı sunacak, Yeni Türk edebiyatı ile Dilbilim yöntem ve verilerini kullanarak sempozyumun amacı olan disiplinler arası yaklaşımlarla diyalektik sonuçlar üretimine katkıda bulunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Şiir, söylem, ideoloji, şair.

Memlukların Anadolu Siyaseti

Asım Can Öztürk

Erciyes Üniversitesi, Tarih Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

Tarihler boyunca diplomasi daima belirleyici bir unsur olmuştur. Savaşlar ve barışlar diplomatik gelişmelerin seyrine göre neticelenmiştir. Bu bağlamda tarihte devletlerin varlık mücadelesi ve amaçları gibi hususları takip ve tespit etmenin en önemli aracı diplomatik vesikalardır. XIII. Yüzyılda Yakın Doğu'yu tesiri altına alan Moğollar kendi egemenliğini ve siyasi bir denge kurmaya doğru politika uygulayarak bunun yanı sıra İslam Dünyası için önemli olan Bağdat'ı tamamen istila etmiş siyasi ve sosyal dengeleri kendisine çekmiş bunun yanı sıra Anadolu ve Mısır'da ortaya çıkan İlhanlı Devletini her iki bölgeye büyük tehdit unsuru oluşturmuştur. İlhanlılar askeri gücünü bu coğrafyalarda hissettirmesinin ardından 1260 yılında İlhanlı kuvvetleri hiç beklemedikleri bir anda Ayn-Calut savaşı ile İlhanlıların öncü birlikleri Memluk ordusuna mağlup olmuştur. Günümüzde Orta Doğu olarak adlandırılan bölgede hakimiyet mücadelesi vermiş İlhanlılar ve Memluklar Hazar'dan Nil'e Karadeniz'den Yemen'e kadar geniş bir coğrafyanın bir dönem kaderini iki kuvvetli devlettir. İslâm dünyası Haçlı işgalleri ve Moğol istilâlarıyla sarsılırken gelişmeler Mısır ve Suriye'de hanedanın yönetmediği kuvvet ve kudret sahibi güçlü ve nüfuzlu emirlerin sultan olabildiği siyasi bir yapının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bir tarafta İlhanlılar Cengiz Han'ın varisi sıfatıyla tehdit ve korkutmaya dayalı geleneksel Moğol diplomasisini sürdürürken diğer tarafta Memlûkler Müslümanları himaye politikası temelinde hilafet kurumunu yeniden tesis ederek politika geliştirmişlerdir. Memlûkler orijinal siyasi yapılarıyla İlhanlılar karşısında başarılı savunma savaşları vererek diplomatik ilişkilerin seyri zamanla değişmiş ve düşmanca ilişkiler eşitlik esasına dayalı politik münâsebetleri doğurmuştur. Kuzey Anadolu'da kurulan Beylikler ve Anadolu'da kurulan beylikler İlhanlı zulmüne karşı Memluk Devletini destekleyerek İlhanlıları her iki yönden zora sokmuşlardır. Bu esnada Pervane Muineddin Anadolu'ya gelen Moğol ordusuna karşı Sultan Baybars'a gizlice mektup göndererek davette bulunmuştur. Bu çağrının ardından Sultan Baybars Anadolu'ya gelmiştir. Çalışmamızda Memlukların Anadolu siyaseti ile İlhanlı Devletiyle diplomatik politikaları her dönem değişen seyrini elçiler aracılığı ile süre gelen ve Anadolu da İlhanlı tesiriyle meydana gelen Beylikler ve Kuzey Anadolu Beyliklerinin İlhanlılar zulmüne karşı Memluk Devleti ile mektuplaşmalar temelinde ele alıp her iki devletin karşılıklı Anadolu siyasetini değerlendirmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Baybars, İlhanlı Devleti, Memluklular.

Âşık Atışmalarındaki Üst Düzey Düşünme Becerilerine Bir Bakış: Şeref Taşlıova Örneği

Asuman Ulusoy

Erciyes Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi

Değişen ve gelişen çağımızda düşünme biçimi de değişmektedir. Bununla birlikte düşünmeye yüklenen anlam çok boyutlu hâle gelmektedir. Düşünme pek çok yeni beceriler gerektirir. 21. yüzyıl becerileri olarak tanımlanan bu yeni beceriler, alt düzey düşünme becerilerini içermenin yanı sıra pek çok yetkinliği de gerektirmektedir. Üst düzey düşünme becerileri yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, yansıtıcı düşünme, üst bilişsel düşünme, mantıksal düşünme, problem çözme ve karar verme şeklindedir. Edebi türlerde üst düzey düşünme becerilerinin bulunması okuyucuda veya dinleyicide bu düşünme becerilerinin gelişimini desteklemektedir. Üst düzey düşünme becerilerinin âşık atışmalarındaki durumunu ortaya koymak bu araştırmada amaçlanmıştır. Araştırmanın diğer alt sorusu “Üst düzey düşünme becerilerinin varlığı durumunda, âşık atışmaları eğitimde metin olarak kullanılabilir mi?” şeklindedir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelenmesi kullanılmıştır. Araştırma dokümanının verileri tümdengelimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini oluşturan, Kars âşıklık geleneğinin önemli temsilcilerinden Şeref Taşlıova; pek çok ödüle layık görülmüş, UNESCO tarafından Yaşayan İnsan Hazinesi seçilmiştir. Araştırma kapsamındaki üst düzey düşünme becerileri Âşık Şeref Taşlıova'nın 47 atışmasında yer alan 238 dördlükte tespit edilmiştir. En fazla problem çözme becerisinin yer aldığı 59 dördlük saptanmıştır. Oldukça fazla sayıda üst düzey düşünme becerilerinin âşık atışmalarında yer aldığı tespit edilmiştir. Halk kültürünü, geleneğini yansıtmasının yanı sıra zengin üst düzey düşünme becerisini barındırması yönüyle eğitimde araç olarak kullanılması uygun olacaktır. Halk edebiyatı masal, fıkra, bilmece, atasözü türlerinin üst düzey düşünme becerilerinin bir ya da birkaçının araştırıldığı çalışmalar mevcuttur. Halk edebiyatının canlı icra ürünü olan âşık atışmalarındaki üst düzey düşünme becerilerini ortaya koyan bir çalışma bulunmaması ve üst düzey düşünme becerilerini bütün olarak ele alınması yönüyle araştırmamızın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: âşık atışması, üst düzey düşünme, 21. yüzyıl becerileri.

Sosyal Medya Kullanan Kadınların Tüketim Alışkanlıklarını Şekillendiren Etkenler: Instagram Örneği

Aynura Fatullayeva

Erciyes Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü Lisans Öğrencisi

Sosyal medya, kadınlar için bir iletişim ve etkileşim aracı olmanın ötesinde, kişisel gelişimden alışveriş alışkanlıklarına kadar geniş bir yelpazede etkileşimde buldukları bir platformdur. Yaşadığımız bu çağda birçoğumuz günün neredeyse yarısından fazlasını bu platformlarda geçiriyoruz. Yapılan araştırmalar hatta erkeklerle kadınların sosyal medyada geçirdikleri zamanın farklılığını açığa çıkarmıştır. Herkesin bu sosyal medya platformunu kullanma amacı aynı değildir. Ama uygulamanın kendine özgü işleyişi ve algoritması vardır. Mesela sadece kişisel gelişimle ilgili içerikleri izlemek veya üretmek için kullanabiliriz ve böylelikle daha çok böyle içeriklerle karşılaşırız doğru ama buna rağmen çok farklı içerikler ve reklam içeriklerine maruz kalıyoruz. Ayrıca, sosyal medya bu kadar hayatımıza dahil olmadan önce alışveriş yapmak bizim için bu kadar kolay ve ulaşılabilir değildi. Elbette iyi tarafları da vardır, mesela zaman ve mekan algımız değişti artık. Aynı anda hem alışveriş yapabilir hem de işlerimizle ilgilenebiliriz. Yani alışverişe ayrı bir zaman ayırmaya gerek kalmadı neredeyse.

Bu çalışmada ele alınacak olan yaş grubunun özellikle 18-25 seçilmesinin nedeni de bu kuşağın medya çağının tam ortasına doğmuş olmasıdır. Bu konuya ilişkin çalışılmış konular elbette vardır. Ama çalışmaların daha çok nicel yöntemle dayalı olarak yapılmış çalışmalardır. Bu sebepten ötürü nitel yöntemle çalışılması gerektiğini düşünmekteyim. Bu çalışmada sosyal medya platformları arasında en çok tüketime etki eden iletişim aracı olarak bilinen Instagram ele alınmıştır. Sosyal medya kullanıcıları isteyerek veya istemeyerek, işine yarayan veya yaramayan bir şekilde medya içeriklerine maruz kalıyorlar. Bu platformun işleyişinden ve burada geçirilen zamandan ve haberdar olan üreticiler Instagram'ı ürünlerin vitrini olarak kullanmaktadır. Yapılan bu çalışmanın amacı Instagram kullanan 20-30 yaş arası kadınların tüketim alışkanlıklarını şekillendiren faktörleri açığa çıkarmaktır. Bu araştırma için belirlenen saha Erciyes Üniversitesidir. Sahada kartopu örnekleme kullanılarak kişilere ulaşılabilecektir. Veri oluşturma tekniği olarak enformel sohbet tarzı, derinlemesine ve açık uçlu görüşme yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Kadınlar ve Tüketim, Instagram ve Tüketim.

Ziya Gökalp'ın Altın Işık Kitabında Yer Alan Halk Kültürü Unsurları

Ayşe Melisa Benli

Erciyes Üniversitesi Türkçe Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi

Ülkelerin, bir halkın ya da bir etnik grubun hayatının genelini kapsayan yaygın davranışlara, dünyayı algılama şekillerine, geleneksel yaşamlarına hâkim olan bilime halkbilimi denir. Halkbiliminin konuları arasında yer alan, halkın inanışıyla, yaşayışla ve bakış açısıyla şekillenen kavramların tümü ise halk kültürü unsuru olarak isimlendirilir. Halk kültürü unsurlarının aktarılması ve işlenmesi değerlerimizin taşıyıcısı olan yeni neslin geçmişle bağını kuvvetlendirmesi ve bu değerlere sahip çıkması açısından önem taşır. Ziya Gökalp ülkemizde yetişen ilk sosyologlardan biridir. Eserlerini Türk sosyal düşüncesinin milli ışığıyla yazmıştır. Bu nedenle eserlerinde birçok halk kültürü unsur bulunur. Bu çalışmada Ziya Gökalp'ın Altın Işık isimli kitabında bulunan halk kültürü unsurları tespit edilmiştir. Eserde 7 adet mensur masal, 8 adet manzum masal, 1 adet piyesten oluşmaktadır. İncelemede Sedat Veyis Örnek'in Türk Halkbilimi kitabında bulunan tasnif kullanılmış, gerekli görülen yerlerde eklemeler yapılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda bu eserin halk kültürü unsurları açısından zengin bir içeriği olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ziya Gökalp, Altın Işık, Halkbilimi, halk kültürü unsurları.

Platonun Mağara Alegorisi Perspektifinden İnsanın İçsek Yolculuğu

Ayten Dalkılıç

Felsefe Bölümü Lisans Öğrencisi

İnsan, doğası gereği kendini aşmaya mahkum bir canlıdır. Doğumundan itibaren içinde bulunduğu mağara, yani sosyal çevresi ve etkileşimleri, ona duvarının tuğlaları olur. Bu duvarın tuğlaları, aileden ve yakın arkadaşlardan topluma kadar uzanan geniş bir yapıyı kapsar. Farkında olmadan kabul ettiğimiz kurallar ve normlar, zincirler gibi zihnimize yerleşir. Platon'un Mağara Alegorisi, bu durumun en çarpıcı örneklerinden biridir. Mağaraya zincirlenmiş insanlar, gölgeleri gerçeklik olarak kabul ederek hayatlarını sürdürürler. Bir gün zincirlerinden kurtulan cesur bir kişi dışarı çıkar ve gerçeği görür. Geri döndüğünde bu gerçeği mağaradakilere anlatmaya çalışır fakat onlar gerçekliği gören kişiyi reddederler. İnsan zihni de tıpkı bu mağara gibi işler. Farkında olmadan kabul ettiğimiz inançlar ve önyargılar, zihnimizin duvarlarını oluşturur. Bu duvarları yıkmak ve zihnimizin kilidini açmak için at gözlüklerimizi çıkarmak ve sorgulama cesaretine sahip olmamız gerekir. Bilincimiz dışında gerçekleşen bu olaydaki sorgulamanın cevapları araştırma ve deneyimleme yoluyla bulabiliriz. Bu sancılı bir süreç olabilir, çünkü alışkanlıkların rahatlığından vazgeçip kendimizi yeniden inşa etmek zordur. Bilinçdışının karanlık tarafını keşfetmek ve bastırılmış anıları ve travmaları yüzleşmek, zorlayıcı bir süreç olsa da, bireyin "tekamül etmesi" yani kişisel olumlu dönüşümü için gerekli bir adımdır. Bu süreç, kişinin özgürleşmesine ve daha sağlıklı bir benlik algısı oluşturmasına yardımcı olur. Karanlığın içinde mağara dışındaki aydınlığı farkındalık ile aşma girişimi, sahte benliğimize ve çevremizdeki sosyal normlara karşı açılmış küçük ama etkili bir savaştır. İçsel yargıcı temsil eden zincirler kırıldıktan sonra her insan kendi yarattığı mağarasından yine kendi ayakları ile çıkacaktır bu sayede daha sağlıklı ve olması gereken dönüşümü tamamlanır.

Anahtar Kelimeler: Mağara Alegorisi, Bilinçdışı, farkındalık.

Kayseri Çocuk Oyunlarında Tekerlemelerin Yeri

Banu Soyak Somyürek

Erciyes Üniversitesi Avrasya Araştırmaları Yüksek Lisans Öğrencisi

Oyun, çocuklar için yaşamın vazgeçilmez bir unsurudur. Çocuklar yaşamlarının ilk yıllarından itibaren çeşitli form ve nesnelere oyun kurarlar. Bir bakıma oyunlar aracılığı ile gerçek hayatla ilişki kurarlar. Oyun sadece bir eğlence, vakit geçirme aracı değildir. Çocuğun bedensel, ruhsal, sosyal ve zihinsel olarak gelişimine büyük katkı sağlar. Ana dilin akıcı ve doğru biçiminde kullanılma becerisine çocuk yaşlarda öğrenilen tekerlemelerin katkısı büyüktür. Çocukların hayal dünyasının zenginleşmesini sağlayan tekerlemeler aynı zamanda çocuklara topluluk karşısında konuşma cesareti vermektedir. Tekerlemelerin bir başka işlevi de çocukların hafızasını güçlendirerek ezber yeteneklerini geliştirmektedir.

Teknolojinin gelişmesiyle sokak oyunlarının azaldığı dikkat çekmektedir. Bu değişimle birlikte hatırladığımızda bizleri çocukluğumuza götüren, yüzümüzde gülümseme bırakan tekerlemelerin de, çocuklar tarafından az tercih edilir hâle geldiğini görmekteyiz. Bu durum dil ve zihin gelişiminde önemli rol oynayan tekerlemelerin yeniden gündeme gelmesi ve müfredata girmesinin gerekliliğini göstermektedir.

Kayseri’de çocukların oynadığı çok çeşitli oyunlar bulunmaktaydı. Yaşam şartları ve hayat tarzının değişmesi sonucunda bu oyunlar unutulmaya yüz tutmuştur. Çalışmada onlarca çocuk oyunu taranarak toplamda 48 adet tekerleme içeren çocuk oyunu incelenmiştir. Bu veriler dört ana başlık altında tasnif edilmiştir. Bu sınıflandırma tekerlemelerin oyunda kullanım alanlarına göre yapılmıştır. Oyunu başlatan tekerlemeler, oyunun esasını teşkil eden tekerlemeler, oyun içerisinde belli aşamalarda kullanılan tekerlemeler ve son olarak oyun bitiminde kullanılan tekerlemeler.

Bu çalışma ile günümüzde olmasa da hafızalarda olan çocuk oyunlarındaki sözlü kültür unsurlarından tekerlemelerin bir araya getirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla yazın taraması yapılmış, önceden derlenen çalışmalar incelenmiş, kaynak kişilerle görüşülmüştür. Konu ve coğrafi alanın genişliği göz önüne alınarak çalışma alanı Kayseri merkezi olarak sınırlandırılmıştır.

Anahtar kelimeler: Çocuk oyunları, Tekerleme, Sözlü kültür, Halk Bilimi.

Gaziantep Oğuzeli İlçesinde Oynanan Nesten Oyunu ve Oyuncacı

Başak Nur Bulun

Erciyes Üniversitesi Avrasya Araştırmaları Yüksek Lisans Öğrencisi

Oyun geçmişten günümüze kadar gelen çok eski bir olgudur. Nesiller boyunca oyunun aktarımı devam etmektedir. Toplum yapısı, ekonomi, teknoloji vs. değiştikçe oyunlarda da birtakım değişiklikler ve yenilikler meydana gelmektedir. Çocuk oyunları toplum ve kültür için vazgeçilmez bir unsur halindedir. Oyunlar sadece boş zaman geçirmek ve eğlenmek amacıyla oynanmaz. Çocuğun fiziksel ve zihinsel olarak da gelişimine birçok katkı sağlamaktadır. Çocuk, oyun ile birlikte sorumluluk almayı, iletişim kurmayı, empati yeteneği kazanması gibi birçok özelliği de öğrenir. Eğlenebildiği kadar da öğrenmektedir.

Çocuk oyunla kendini tanımayı, kendisine güven duymayı ve kara verme becerisi kazanır. Bunun yanı sıra oyun içinde iletişim kurmakla birlikte dil becerisi gelişir. Duygu ve düşüncelerini geliştirir. Başkalarını anlamaya başlar yani empati yeteneği kazanır. Problem çözmeyi ve karşılaştığı bir olayda ne şekilde davranması gerektiğini de öğrenmiş olur. Yaşanılan dünyayı daha somut olarak algılamaya başlar. Hoşgörü ve saygı göstermeyi öğrenmiş olur. Bunların yanı sıra en önemlisi kendini tanımaya başlar.

Teknolojinin gelişimiyle birlikte oyun anlayışında değişiklikler de meydana gelmiştir. Oyunun oynandığı mekan, zaman, araç gereçlerde bu durumla birlikte farklılıklar göstermiştir. Geleneksel çocuk oyunları zaman geçtikçe kaybolmaya başlamıştır. Bu sebepten dolayı da geleneksel çocuk oyunlarının korunmaya ihtiyacı vardır. Nesiller boyu aktarımla bunun önüne bir nebze de geçinilmeye çalışılmıştır bu durum da geleneksel çocuk oyunlarını bir sözlü tarih ürünü haline getirmiş haldedir.

Bu çalışma Gaziantep'in Oğuzeli ilçesin de nitel araştırma modelinde yarı yapılandırılmış gözlem ile birlikte bir sözlü tarih çalışmasıdır. Yapılan bu çalışmadaki oyun ve oyuncak eski dönemler de aile büyüklerinin çocuklarını eğlendirmek için kullanılmakta ve oynatılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gelenek, Çocuk, Oyuncak.

Japonca “-的” (-teki) Son Ekinin Türkçedeki Yansıması

Batuhan Yağlıkçı

Erciyes Üniversitesi, Japon Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Öğrencisi

Ural Altay dil ailesinin mensubu olan Türkçe ve Japoncanın ortak özelliği ikisinin de sondan eklemeli dil olmasıdır. Bu özelliği hem Türkçeyi öğrenenler hem de Japonca'yı öğrenenler için avantaj sağlamaktadır. Diğer bir deyişle Japonca öğrenenler için örnek verecek olursak benzerliklere dayalı olarak öğrenmeler kolaylaşmaktadır. Örneğin sözcük + ek yapısıyla türetilen sözcüklere bakıldığında 熱い (*atsui*): sıcak, 熱 (*atsu*)+ さ (*sa*): sıcaklık, 魚 (*sakana*): balık, 魚+屋 (*sakana+ya*): balıkçı, 信賴 (*shinrai*): güven, 信賴+性 (*shinrai+sei*): güvenilirlik; Japonca sözcük + ek şeklindeki türemiş sözcüğün karşılığının Türkçede de türemiş sözcük olduğu bilinmektedir. Bu durum ise yabancı dil olarak Türkçe ya da Japonca'yı öğrenenler için kolaylık sağlamaktadır.

Ancak Japoncadaki bazı eklerin Türkçe karşılıkları tek bir eke aktarılamamakta, çeşitli ekler veya yeni sözcüklerle Türkçeye aktarıldığı da görülmüştür. Bu noktada -的 (teki) son ekini örnek gösterebiliriz. Kısaca ifade edecek olursak -的 (teki)'nin görevi sözcük kökünün türünü değiştirir ve bu ekin Türkçedeki yansıması birden fazla şekilde gerçekleşmektedir. (娟, 2004) Örneğin 歴史 (*rekishi*) + 的 (teki) türemiş sözcüğünün Türkçe karşılığı tarih+sel eki biçimindedir ve burada -的 ekinin Türkçedeki -sel/sal ekine karşılık gelmektedir. Türkçedeki -sel/sal eki ise isimden isim türeten yapım ekidir ve sözcüğe “ilgili olma, bağlı olma” gibi anlamlar katar. (birsin, 2022) Aynı ek 經濟 *Keizai*+的 (teki): ekonomik, 經濟: ekonomi, 政治 (*seiji*)+的 (teki): politik, 政治 (*seiji*): politika örneklerinde bunların Türkçe karşılığı sözcük+ ek olmadığı görülmektedir. Ancak başka sözcük kökü ve ek aynı olsa bile duruma göre Türkçeye farklı ekler veya sözcüklerle aktarıldığı da görülmüştür. Örneğin Natsume Souseki'nin *Gönül* (Souseki N. , 1914) adlı eserinde geçen 倫理 (*Rinri*) sözcüğü “etik, ahlak” anlamına gelmektedir. 倫理+的 (*Rinri+teki*) kullanımında ise kitaptaki bağlamına göre “ahlaki”, “ahlak” ve “ahlakla” olarak 3 farklı şekilde 2 farklı ekle kullanımı görülmüştür. Bu gibi durumlar ise öğrenirler için sorunlu noktadır.

Çalışmamızda bu sorunları göz önünde bulundurarak -的 (teki)'nin eksel kullanımını üzerinden gidilerek Türkçeye yansımasının neler olduğu ortaya konacaktır. Yöntem olarak literatür taraması yapılacak ve Japoncadan Türkçeye çevrilmiş romanlar üzerinden örnekler derlenecektir. Seçilmiş eserlerde geçen sözcük + 的 (teki) geçen cümleler incelenecek, 的 (teki)'nin eksel kullanımı dışındaki kullanımlar kapsam dışında kalacaktır. Sonuçta bu ekin bağlam içerisinde Türkçeye nasıl yansıdığı ortaya konup Türkçedeki anlam değeri saptanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Japonca ekler, Türkçe ekler, Dil bilgisi.

Çerkes Araştırmalarından Derlemeler

Berkan Batır

Erciyes Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Toplumları var eden sahip oldukları tarihleridir. Tarihsel süreçlerde yaşanan savaşlar, hastalıklar, göçler vb. olaylar sonucu kültürel etkileşim ve değişimler meydana gelmektedir. Bundan dolayı toplumlar için sahip oldukları tarihi, kültürel ve toplumsal her bilginin yazılı hale getirilmesi son derece önem taşımaktadır. Çerkesleri derinden etkileyen tarihsel olay hiç şüphesiz yaşanan Çerkes Sürgünü olmuştur. Bu sürgün sonunda ata topraklarından sürgün edilen Çerkesler yüz elli yılı aşkın süredir toplumumuz içinde yaşantılarına devam etmektedirler. Zaman içinde toplumumuzun önemli etnik unsurlarından birisi haline gelen Çerkesler ile ilgili edinilen bilgilerin bir araya getirilmesi ve yazılı kaynak haline getirilerek bu kaynakların gelecek nesillere aktarılması son derece önemlidir. Bu anlamda yapılacak olan çalışmalar hem yaşanan kültürel ve toplumsal değişimlerin tespit edilebilmesi, hem de Çerkeslerin kültürel birikimlerinin muhafaza edilerek gelecek nesillere aktarılması için büyük önem taşımaktadır. Yapmış olduğum çalışmalar sırasında elde etmiş olduğum verilerden yola çıkarak daha önce Çerkesler ile ilgili yapılan çalışmaların mümkün olduğunca incelemesini yapmış olmakla beraber bu çalışmaların Çerkesler için faydalarını, geliştirilebilirliğini ve eksikliklerinin tespitini sağlayarak yazılı kaynakların önemini bir kez daha dile getirilmesini hedeflemiş bulunmaktayım.

Anahtar Kelimeler: Türk, Çerkes, entegre, toplumsal, etnik.

Suat Derviş'in Kendine Tapan Kadın Romanına Simon de Beauvoir'in Kadın Tipleri Çerçevesinde Bir Bakış

Betül Kaya

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Erkek egemen dünyada kadına değinen, kadının toplumdaki yerini oluşturan ve ona bir kimlik atfeden feminizm, diğer adıyla "kadıncılık"tır. 18. yüzyıldan itibaren yankıları duyulmaya başlayan bu akım, kadınlara eşit hakların sağlanmasını temel alır. Fakat zamanla kültürün, beklentilerin, ihtiyaçların değişmesi ve gelişmesiyle üç ana dalgaya bölünmüştür. Birinci dalga ile feminizm, kadınların oy hakkı başta olmak üzere yasal eşitsizlikleri tersine çevirmeye odaklanmaktadır. İkinci dalga feminizm kültürel eşitsizlikleri, kadının toplumdaki yerini ve cinsiyet normlarını gündeme getirir. Sosyalist ideoloji etrafında şekillenen bu dalganın Simone De Beauvoir gibi düşünürlerle kavram dünyası şekillenir. Bu kavram dünyası hayatın farklı alanlarını etkilediği gibi sanat ve edebiyatta da yankı bulur.

Kadını merkeze alan bir anlayış olarak feminizm Cumhuriyet döneminde Türk düşünce dünyasında yer bulur. Ağırlıklı bir biçimde sosyalist ideolojiyle harmanlanan akımın Türk edebiyatındaki temsilcileri arasında yer alan Suat Derviş Baraner, dikkat çeken isimlerdendir. Yazarlığının yanı sıra gazetecilik mesleğiyle uğraşan Baraner, 1927-1932 yılları arasında Berlin ve 1953-1963 yılları arasında Fransa'da bulunmuştur. Yurt dışında bulunduğu süre içinde Baraner, bir taraftan Nazi Almanyası'nın yükselişine tanıklık eder diğer taraftan sosyalizm fikrini savunmaya başlar. Bu yönelim Suat Derviş'in eserlerinin toplumcu gerçekçi bir görünüm almasında rol oynayacaktır. Bunun yanında yazarın feminist hareketin etkisinde kaldığı görülür. Eserlerinde kadınların toplum içindeki konumuna dair farklı açılardan ele alınmış fikirleri bulmak mümkündür.

Söz konusu çalışmada Suat Derviş'in 1947 yılında Gece Postası'nda tefrika edilen Kendine Tapan Kadın adlı romanı Baraner'le aynı dönemde yaşayan ve Fransız feminizm hareketinin önde gelen isimlerinden olan Simone De Beauvoir'in İkinci Cins (1949) (Le deuxième sexe) adlı kitabında yer alan narsist kadın, aşık kadın, mistik kadın, bağımsız kadın tiplerine göre incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Feminizm, Suat Derviş, Simon De Beauvoir, İkinci Cins, Kendine Tapan Kadın.

Riyāzī'nin Şeyhülislām Yahyā Hakkındaki “Şem” Redifli Kasidesi

Beyza Korur

Hacettepe Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Klasik Türk edebiyatında kaside, bir devlet büyüğünü veya zamanın ileri gelenlerinden birini övmek amacıyla yazılan manzumelerdir. Bu gelenek 17.yüzyıl şairleri arasında da artarak devam etmiştir. 17.yüzyıl şairleri arasında yer alan Riyāzī tarafından da önemli şahsiyetlere kasideler sunulmuştur. Riyāzī tarafından sunulan kasideler arasında diğer kasidelerde yer alan teşbihlerden farklı olarak kullandığı bir teşbih unsuruyla öne çıkan kasidesi Şeyhülislām Yahyā hakkında yazmış olduğu kasidedir. Bu dönemin önemli şahsiyetlerinden biri olan Şeyhülislām Yahyā'ya devrin şairleri tarafından çok fazla kasideler sunulmuştur. Şeyhülislām Yahyā'ya yazılan kasideler adlı bir derleme çalışması yapılmıştır. Ancak bu derleme çalışmasında Riyāzī'nin sunduğu kaside dahil edilmemiştir. Yapılan derleme çalışmasındaki eksiklikten dolayı bu çalışmada Riyāzī'nin Şeyhülislām Yahyā hakkındaki “şem” redifli kasidesi incelenmiştir. 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatının şairlerinden olan Riyāzī tezkiresiyle ön plana çıkmış olmasına rağmen divanı da mevcuttur. Riyāzī, dönemindeki diğer şairler ve devlet adamlarıyla ilişkiler kurarak dostluklar geliştirmiştir. Bu kurulan dostluklar arasında devrin şeyhülislamlık makamında üç kez vazifelendirilen Şeyhülislām Yahyā ile olan dostluğu daha çok önem kazanmıştır. Divanında Şeyhülislām Yahyā ile olan dostluğunu ona sunduğu kaside üzerinden övgüler de bulunmuştur. Bu çalışmada Riyāzī'nin sunduğu *Der-Medh-i Şeyhü'l-İslām Hazret-i Yahyā Efendi* adlı kasidesi redif-anlam ilişkisi çerçevesinde incelenmiştir. Diğer şairlerin Şeyhülislām Yahyā'ya sunulan kasidelerden farklı olarak kullanılmamış bir teşbih unsuru olan “şem” yani mum unsurunu kullanmış olmasıdır. Örneğin kasidede “şem” kelimesini beyitlerinin redifi olarak kullanan şair, teşbihlerini ve telmihlerini de “şem” üzerinden yapmıştır. Özellikle yapılan telmihlerde “şem” kelimesinin de içerisinde yer alan tarihi olaylara yer verilmiştir. Telmihlerde yer alan Hz.Muhammed, Hz.Musa, İskender ve Eflatun gibi tarihi şahsiyetler üzerinden Şeyhülislām Yahyā'nın yüceliği vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra Şeyhülislām Yahyā'nın meclisi de ululuk ve yücelik meclisi olarak nitelenmiştir. Riyāzī, Şeyhülislām Yahyā'yı üst bir makamda gördüğü için kendisini “bende” yani onun kölesi olarak görmüştür. Riyāzī'nin bu kasidesinde tasavvufi izler de görülür. Riyāzī'nin Şeyhülislām Yahyā'ya sunmuş olduğu bu kasidesinde muhtevası açısından tasavvufi yönüne de açıklık getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 17. Yüzyıl, Kaside, Riyāzī, Şeyhülislām Yahyā.

Bir Disiplin Olarak Türkçenin Sosyal Bilimler Disiplinleriyle İlişkisi

Beyzanur Durmuş Öz

Mersin Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Doktora Öğrencisi

Prof. Dr. Namık Kemal Şahbaz

Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Bu çalışmanın amacı Türkçe eğitimi disiplininin sosyal bilimler disiplinleriyle ilişkisini ortaya koymaktır. İnsanlık var olduğundan beri mevcut bilgiler her geçen gün genişlemiş ve gelişmiştir. Bilgiye ulaşmada bir düzen ve sınıflandırmanın varlığına ihtiyaç duyulmuştur. Bilim dalları ise bu ihtiyaçtan doğmuşlardır. Haliyle zaman içerisinde bilgiler kendi gruplarına, yani ait oldukları disiplinlere yerleşerek kendi bilim dallarını genişletmiş ve kendi sınıflarını bulmuşlardır. Türkçe eğitimi de bir disiplin olarak kendi içinde alt alanlarıyla birlikte genişlemiştir. Türkçenin diğer disiplinlerle kurduğu ilişkiler, gelişmelerin devamı adına önemlidir. Bu bağlamda çalışmada ilkin disiplinler arası kavramının doğuşu ve bu kavramın kapsamı ile ilgili bilgi verilmiş, ardından Türkçe eğitiminin alt alanları olan dinleme eğitimi, konuşma eğitimi, okuma eğitimi, yazma eğitimi, dil bilgisi öğretimi, ilk okuma yazma öğretimi, yabancı dil olarak Türkçe eğitimi, çocuk edebiyatı alanlarına ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Ardından Türkçe eğitiminin felsefe, tarih, sosyoloji, eğitim bilimlerinin alt alanları olan eğitim programları ve öğretim, rehberlik ve psikolojik danışmanlık, eğitim yönetimi ve planlama, ölçme ve değerlendirme, psikoloji ve dil biliminin alt alanları olan beyin dil bilim, toplum dil bilim, ruh dil bilim, uygulamalı dil bilim, metin dil bilim alanlarıyla kurduğu ilişkiler ortaya konmuştur. Türkçe eğitimi alanında disiplinler arası konu edinen çalışmalar taranmış ve ilgili literatür sunulmuştur. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi ile araştırmacının zaman ve kaynak tasarrufu etmesi amaçlanır. Araştırmacının hangi dokümanın önemli olduğu ve veri kaynağı olarak kullanılabilmesine araştırma konusuna bakarak karar vermesi gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). İçerik analizi yöntemiyle konuyla ilgili içerikler taranmış ve bu çalışma ortaya konulmuştur. Çalışmada sonuç olarak Türkçe eğitiminin birçok bilimle disiplinler arası ilişkiler kurduğu, çalışmaya konu edinilen disiplinlerle Türkçe eğitiminin karşılıklı alışverişlerde bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Disiplinlerarasılık, Türkçe eğitimi, sosyal bilimler.

Acâibü'l-Mahlûkât'ta Cinler

Buğra Pişkin

Hacettepe Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Nilüfer Kaya

Hacettepe Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Acâibü'l-Mahlûkât alanındaki yazılı eserler 10. asrın başlarında seyahatle ve coğrafya ile ilgili olarak ortaya çıkmaya başlamıştır. “Acâib” ve “tuhfe” lafızları ile de anılan bu tür için en sık kullanılan isim “Acâibü'l-Mahlûkât (Yaratıkların Acayıpları/Şaşılması Olanları)” olmuştur. Bu tür, müelliflerin ve mütercimlerin müspet ilimlerden faydalanmak suretiyle; bitkilerden hayvanlara, hastalıklardan ilaçlara, cinlerden perilere kadar hemen her cinsle ilgili gördüklerini anlattıkları; ayetlerden ve hadislerden deliller getirerek anlaşılması güç olayları ve menkıbeleri açıkladıkları bir türdür. Acâibü'l-Mahlûkât'ın Fars ve Arap edebiyatında hacimli veya muhtasar pek çok örneğiyle karşılaşmak mümkündür. Klasik Türk edebiyatında ise bilinen ilk örnekleri; Ahmed et-Tûsî'nin 1175 yılında yazdığı “Tercüme-i Acâibü'l-Mahlûkât” adlı eser ile Kazvî'nin 1283 yılında kaleme aldığı “Acâibü'l-Mahlûkât ve Garâibü'l-Mevcûdât” adlı eserin Türkçeye tercümeleri ile ortaya konulmuştur. Türk edebiyatında bilinen ilk Acâibü'l-Mahlûkât tercümesi, Ali bin Abdurrahman tarafından 14. yüzyılda yazılmıştır.

Çalışmamızda esas aldığımız Acâibü'l-Mahlûkât örneği, Ahmed et-Tûsî'nin “Tuhfetü'l-Acâib ve Turfetü'l-Garâib” adlı Farsça eserinin Çelebi Mehmed'in emriyle 15. asırda Türkçeye kimliği belirsiz bir mütercim tarafından yapılan Tercüme-i Acâibü'l-Mahlûkât adlı tercümesidir. Mütercimi belli olmayan eser, on rükünden meydana gelmektedir. Birinci rükün, dünyanın yaratılışı ile gökyüzündeki varlıklara dairdir. İkinci rükün, arz ve semada bulunan ateşlerle ilgilidir. Üçüncü rükün, yeryüzünün acayibinden bahseden bâbları anlatır. Dördüncü rükün, mescit, kilise, iklim, şehir, vilayet, nahiye, kale ve bağ adı altındaki yer isimlerinden bahseder. Beşinci rükün, ağaçlar ve meyveler hakkındadır. Altıncı rükün, suretlerden bahseder. Yedinci rükün, insanoğlu ile ilgili olan her şeyle ilgilidir. Sekizinci rükün cinler, şeytanlar ve güller hakkındadır. Dokuzuncu rükün, kuşlar hakkındadır. Onuncu rükün, dört ayaklı hayvanlar ve büyük hayvanlara dairdir. Bu çalışmada; mezkûr eserin sekizinci rükünü ele alınmış, bu bölümde geçen “cinler”; türlerine, renklerine, şekillerine göre sıralanmış; bahsi geçen varlıkların Cemşîd, Zülkarneyn ve Rüstem-i Zâl gibi şahsiyetlerle münasebetleri incelenmiştir. Böylece “Hâtif” cini ve bazı şair cinler gibi edebiyatımıza yansıyan cinlerin kaynağı tespit ve tahlil edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Acâibü'l-Mahlûkât, cin, tarihî şahsiyet.

Geleneksel Çocuk Oyunları Nevşehir İli Avanos İlçesi Örneği

Didem Bitim

Erciyes Üniversitesi, Avrasya Araştırmaları Yüksek Lisans Öğrencisi

Oyun, insanoğlunun var olduğu andan itibaren yaşamını sürdüren bir kavram olarak tanımlanır. Bu nedenle de oyun her bireyin yaşamında önemli bir yere sahip olmuştur. Oyun, başta insanların merakını ve yaşadıkları olayları taklit yoluyla diğer insanlara anlatmak için kullandığı görsel hareketler topluluğu iken, onları izleyen çocuklar için eğlence olarak görülmüş ve bunları uygulamaya başlamışlardır. Çocuklar, doğadaki araçları kullanarak büyüklerinden gördükleri ve duydukları olayları canlandırarak oyuna çevirmişler ve kendilerinden sonra gelen topluluğa da rol model olarak oyunların sonraki zaman dilimlerinde tekrar oynanmalarını sağlamışlardır. Bu da oyunun bir kültür taşıyıcısı olduğu fikrini doğurmuştur. Çünkü oyun, ait olduğu toplumun kültüründen, yaşam tarzından, deneyim ve birikimlerinden etkilenerek şekillenir ve kuşaktan kuşağa aktarılarak yaşamını sürdürmektedir.

Oyun, çocuğun kendini ifade edebildiği, çevresiyle etkileşim kurabildiği ve çevresindeki nesnelere tanıyıp onları kullanarak gelişimini tamamlamasındaki başkahramandır. Bundan mütevellî çocuğun gelişiminde ve sosyalleşmesinde etkili olan oyunları ortaya çıkararak, bunlara dikkat çekmek, bölgenin yerel kültürüne katkı sağlamak, çocuk oyunlarına duyulan merakı gidermek ve Avanos ilçesinde oynanan (eski-yeni) oyunlara dikkat çekmek amaçlanmıştır. Çalışmada saha araştırması ve görüşme yöntemi kullanılmıştır. Oyunların açıklaması yapılırken bir kişinin anlattıklarından ziyade aynı oyun için birden fazla kişinin açıklamalarına başvurulmuş ve derlenmiştir. Avanos'ta oynanan çocuk oyunları incelenmiş ve yörenin sosyokültürel yapısının izleri bu oyunlarda nasıl etkin olduğu görülmüştür. Ayrıca bu çalışmada 35 oyun yapısal bağlamda, oyun adı, oyuncu özellikleri (sayısı, yaşı ve cinsiyeti), oyun alanı, kullanılan oyun malzemeleri, roller ve sözel oyun formülleri, oyun zamanı ve oyunlarda bulunan ödül ve cezalar açısından incelenmiş ve her oyunun künyesi oluşturulmuştur.

Yapılan araştırma bulgularında, çocuk oyunlarının sayısı ve çeşitliliği bakımından fazla olduğu düşünülse de çoğu oyunun unutulduğu bazılarının da sadece isimlerinin hatırlandığı görülmüştür. Bu da oyunların oynanış şekli ve oyun kurallarının anlatımını zorlaştırmıştır. Birkaç oyunun kurallarını net bir şekilde anlatma imkânımız olurken diğerlerinin gerek oyun kuralları gerek oynanış şekilleri eksik anlatıma neden olmuştur. İnsanın oğlu yaşadığı çağa çabuk ayak uyduran bir varlıktır. Bundan mütevellî modernleşmenin ve teknolojinin gelişimiyle geleneksel oyunlar yerini bilgisayar oyunlarına bırakmıştır. Özellikle görüşme sırasında 12-20 yaş arası kişilerin çoğu çocuk oyunlarına dair sorulara cevap verememiştir, bunun yerine teknolojik oyunların ismini saymıştır. Avanos çocuk oyunlarından yaklaşık 25 tanesinin yeni nesil tarafından hemen hemen hiç oynanmadığı, 12 oyunun ise eski varyantlarının güncellenerek yeniden oynandığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Avanos, oyun, derleme.

Ahmet Hamdi Tanpınar'da Etkilenme Endişesi

Dilşah Nur Güneş

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Öğrencisi

“Etkilenme Endişesi”, Amerikalı akademisyen Harold Bloom tarafından geliştirilen bir şiir teorisidir. Etkilenme endişesi şiir teorisinde, genç şairin selefine karşı duyduğu etkilenme endişesi ve bu endişe içinde kendi şiir erkini kanıtlama çabası ele alınmıştır. Şiir tarihinin şiirsel etkilenmeden ayrı tutulamayacağını ileri süren Bloom (2016), bu teorisinde selef hâlef üzerindeki etkisine dikkat çekmektedir. Ona göre, şiirsel etkilenme modern şairler için bir yazgıdır ve büyük şiir ise başarılı bir endişedir (Bloom, 2016). Bloom’un teorisini oluşturan altı revizyon kategorisi, özgün olma arzusu taşıyan hâlef konumundaki genç şairin kendini yaratma sürecinde geçmiş olduğu aşamalardır. Revizyon kategorilerinin ilki clinamen babaya öykünme, ikinci aşama tessera babanın otoritesini reddetme, kenosis aşaması babayı bastırma, daimonikleşme babaya karşı kendini daha güçlü görme, askesis babayla çekişme, apophrades aşaması ise babayı yüceltme şeklinde açıklanabilir (Elkatmış, 2018). Türk edebiyatında da etkilenme endişesinin örnekleri görülmektedir. Bu çalışmanın konusu, Türk edebiyatı, sanatı ve kültürü için önemli bir şahsiyet olan Ahmet Hamdi Tanpınar’ın edebiyat dünyasında yaşadığı etkilenmeler ve bu etkilenmelerden kaynaklanan endişelerini Bloom’un teorisi çerçevesinde ele almaktır.

Tanpınar, yazılarında hocası Yahya Kemal Beyatlı’ya olan hayranlığına ve onun kendisi üzerindeki tesirine sıkça değinmiştir. Tanpınar’ın, şiirine olan hayranlığından dolayı Yahya Kemal’i şiirsel baba olarak seçtiği görülmektedir (Tunç, 2018). Söz konusu hayranlığın onda etkilenme endişesini de ortaya çıkardığı söylenebilir. Tanpınar, hocası ve edebi babası Yahya Kemal’in bir taklitçisi görünmemek için şiirine ne kadar hayranlık duysa da bu hususta onu takip etmemiştir (Okay, 2010). Yaşadığı dönemde Yahya Kemal’in taklitçisi, tilmizi olduğuna yönelik çıkan yazılar sebebiyle Tanpınar’da etkilenme endişesinin arttığı görülmüştür (Tunç, 2018). Yahya Kemal’in taklitçisi, mukallidi yahut muakkibi olarak görülmekten rahatsızlık duymuş ve özgün olmaya çabalamıştır (Kaplan, 2020). Onun bu uğraşı etkilenme endişesinin bir göstergesidir. Yazılarında, Yahya Kemal dışında farklı isimlerden de etkilendiğine değinmiştir. Ayrıca Tanpınar’ın poetikasının oluşumunda etkisi olan diğer isimler Ahmet Haşim’in yanı sıra Fransız şairleridir (Kolcu, 2008). Tanpınar’ın bu etkilenmeleri aşma çabası onun kendi poetikasını oluşturması bakımından dikkat çekicidir.

Anahtar Sözcükler: etkilenme, özgünlük, etkilenme endişesi, hâlef-selef.

Jun'ichirō Tanizaki'nin Dövme, Kirin ve Sazende Şunkin Hikâyelerinde Femme Fatale Teması

Eren Karaduman

Erciyes Üniversitesi, Japon Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Öğrencisi

Yazar, sinema yönetmeni ve senarist olan Jun'ichirō Tanizaki, Japon edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Birçok eseri beyaz perdeye uyarlanmış ve kendisi de beyaz perdeye özel pek çok eser üretmiştir. Eserleri Türkçe de dahil olmak üzere pek çok dile çevrilmiştir. Eserlerinde sadist-mazoşist, femme fatale, bireysellik ve grotesk temalar üzerinde durmuştur. İkinci Dünya Savaşı sonrası Japon edebiyatı ve kültüründe önemli bir yere sahip olan Genji Monogatari eserini modern Japoncaya kazandırmıştır. Bu çalışmada Jun'ichirō Tanizaki'nin yaşamı ve eserlerindeki femme fatale teması ele alınacaktır.

Fransızca "femme" ve "fatale" kelimelerinin bir araya getirilmesi ile oluşmuştur. Femme, kadın anlamına fatale ise ölümcül, onulmaz anlamına gelmektedir. Türkçeye ölümcül kadın ya da ölümcül cazibe olarak çevrilebilir. Femme fatale, güzelliği ve cazibesi ile karşısındakini baştan çıkartıp yolundan saptıran fetan bir kadın olarak tasvir edilmektedir. Birey ve topluma karşı tehlikeli olan femme fatale karakterler eser sonunda genellikle ya cezalandırılır ya da öldürülürler. Öte yandan Jun'ichirō Tanizaki'nin eserlerinde ise, femme fatale karakterler karşı tarafı yıpratıp ya da karşı tarafa diz çöktürüp zafere ulaşırlar.

Kendini "kadınlara tapınan" biri olarak tanımlayan Tanizaki'nin eserlerindeki femme fatale teması, yayımlanan ilk iki eseri olan Dövme ve Kirin'de kendini göstermektedir. Yazım kariyeri boyunca kullandığı femme fatale teması bu iki eser ve olgunluk döneminde yazmış olduğu Sazende Şunkin hikâyesi üzerinden incelenecektir.

Çalışmada ilk kısmında Jun'ichirō Tanizaki'nin yaşamı, ikinci kısmında ise femme fatale teması tanıtılacaktır. Çalışmanın üçüncü kısmında ise Dövme, Kirin ve Sazende Şunkin hikâyeleri tanıtılıp, Dövme hikâyesindeki geysa چراغی kız, Kirin hikâyesindeki Kraliçe Nanşi ve Sazende Şunkin hikâyesindeki Şunkin'in femme fatale özellikleri saptanıp incelenecektir.

Konu üzerine literatür taraması sonucunda ulaşılan kaynaklarda Türkçe kaynak sayısının yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmanın, bu alanda ileriye dönük çalışmalar için kullanılabilecek bir kaynak olması amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: jun'ichirō tanizaki, edebiyat, femme fatale.

Ahmed Cevad Paşa'nın Yadigarı

Erkan Arslantaş

Erciyes Üniversitesi Tarih Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

Doç. Dr. Cengiz Kartın

Erciyes Üniversitesi Tarih Bölümü

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde hazırlanmakta olan "Ahmed Cevad Paşa'nın Çıkarıldığı Yadigar Adlı Risalesi'nin İlk Beş Sayısının Transkripsiyon ve İndeks İncelemesi (R.1295/M.1879)" isimli yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Ahmed Cevad Paşa 1850 yılında Şam'da dünyaya gelmiştir. 1863/64 yılında Mekteb-i Harbiye'yi girmiş, 1871 yılında kurmay subay olarak mezun olmuştur. Eğitimi tamamlayan Ahmed Cevad Paşa sarayda göreve başlamış, Sultan Abdülaziz'in yaverliğine getirilmiştir. Ardından Şam 5. Ordu Erkan-ı Harbiye'sinde görevlendirilmiştir. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Tuna Cephesi'nde görev alan Paşa, başarılarından dolayı miralaylığa terfi etmiştir. Rumca, Arapça, Farsça, Fransızca ve İtalyanca gibi yabancı dillere hakim olması nedeniyle Osmanlı Devleti ile Sırp, Yunan, Karadağ ve Anadolu'da Rus sınırının tespitinde görev almıştır. 1884'te Karadağ, 1888'de Yunanistan sefirliğinin ardından, 1889'da Girit'te görevlendirilmiştir. Girit'teki başarılı çalışmaları Padişah II. Abdülhamid'in dikkatini çekmiş, 1891'de sadrazamlığa getirilmiştir. Sadaretinde devletin en önemli sorunu Ermeni meselesi olmuştur. Devlet-i Âliyye'nin sorunlarının çözümü için yapılması gereken ıslahatları belirten layihayı Sultan II. Abdülhamid'e sunmuş, layihada sadaretin yetkisinin artırılmasını isteyince görevinden alınmıştır. 1897'de Girit'te görevlendirilen Paşa, bu görevdeyken Alman İmparatoru II. Wilhelm'in Suriye ziyaretine mihmandar olarak seçilmiştir. Bu görevi ifa ettikten sonra Şam 5. Ordu Komutanlığı'na getirilmiş, bu görevdeyken vereme yakalanmış, tedavisi için istifa edip İstanbul'a dönmüş, dönüşünden kısa bir süre sonra 9 Ağustos 1900'de vefat etmiştir.

Ahmed Cevad Paşa'nın, bahsi geçen resmi hizmetlerinin dışında entelektüel kişiliğinin yansıması sonucu maarif ve fûnûn alanında da büyük hizmetleri olmuştur. Eserler tercüme etmiş ve kaleme almış, gazetelerde yazılar yazmış, dergi çıkarıp editörlük de yapmıştır. Paşa'nın hayatı ve eserlerinin bazıları hakkında kitaplar yazılmış, tezler hazırlanmıştır. Ancak Yadigar ismini verdiği ve aynı isimle dergide neşrettiği risale hakkında araştırmalar yeterli değildir. Paşa'nın Yadigar isimli risalesi Osmanlıca matbu metindir. 15 günde bir olarak çıkan bu dergi toplamda 24 sayı olarak çıkmıştır. Dergide tarih, askeri tarih, sanayi, edebiyat, ahlak, kozmografya, matematik ve benzeri konularda hem Ahmed Cevad Paşa'nın hem de bir çok yazarın yazıları mevcuttur. Bu çalışmadaki amacım Yadigar dergisinden/risalesinden hareketle Paşa'nın, olaylara/durumlara siyasi ve askeri bakış açısıyla birlikte; bilim, sanayi, edebiyat, ziraat, kozmografya ve matematik, hakkındaki düşüncelerini ortaya çıkarmak, Paşa ve yaşadığı dönemle ilgili araştırma yapmak isteyenlere katkıda bulunmaktır.

Anahtar Sözcükler: Osmanlı Tarihi, Ahmed Cevad Paşa, Yadigar, Risale.

Popüler Kültür’de Ölümsüzlük Arayışına Teknolojik Yorum; “Sanal Cennet” ve “Dijital Kapitalizm: “Upload” Televizyon Dizisi Örneği

Esmâ Altındaş

Erciyes Üniversitesi, Türk Halkbilimi Lisans Öğrencisi

Projenin konusu Amazon Prime tarafından hazırlanan ve 2020 yılında gösterime sunulan, bilim kurgu dizisi olan "Upload"un, insanlara, ölüm sonrası "sanal cennet" adı altında alternatif bir yaşam hazırlaması ve bu bağlamda kapitalist sistemin, oluşturulan "sanal cennet"te, baskın rolünün ve etkisinin dizi serisinde nasıl işlendiğini ele almaktadır. Amerikan yapımı olan bu dizi, insanlar için, ölüm sonrası bir simülasyon evren tasarlayarak, yükleme yapan kullanıcılara elde edebilecekleri imkanlar sunmuştur. Birçok Kapitalizm simgesi barındıran dizide, insanlara "sanal cennet" adı altında aslında "umut" vaat edilmektedir. Dizi, gerçek hayat ve dijital hayatın içinde var olmaya çalışan insanların başına gelen olayları ele almakla birlikte; sosyal, kültürel, ekonomik ve inanç yapılarının da popüler kültür çerçevesinde diziyeye yansıtıldığını gözlemlemekteyiz. Bu çalışma, dizinin ilk sezonu izlenerek ve literatür taraması ile desteklenerek nitel bir araştırma olarak hazırlanacaktır. Bu konudaki sorunsalımız: " Upload" dizisinin insanın ölümsüzlük arayışına getirdiği çözüm ve dijital kapitalizmin yansımaları nelerdir? Dizi gerçek hayattaki toplumsal olayların ne şekilde ele almaktadır? Araştırmamızın amacı ise: "Upload" dizisinin nasıl bir "sanal cennet" algısı oluşturduğunu ve bu sanal dünyada da gerçek hayatta ki kapitalist sistemin nasıl adapte edildiğini gerekçeleriyle ortaya koymaktadır

Teknolojinin gelişmesiyle toplumların, ürüne hemen ulaşımının sağlanması, alternatif ve çeşitliliği gibi kolaylıklar talebi artırmış, insanlara bu konuda güvenin yanında teknolojiye de pazarlama konusu haline getirmiştir. Bu pazarlamanın diğer ayağını ise Popüler Kültür olmuştur. Popüler kültür ise: Modernleşme ile birlikte insanların günlük yaşamlarında teknoloji vasıtasıyla ulaştıkları, gündemde olan ve büyük kitlelerin aynı anda yaşadığı kültürdür. Bu kültür hızlı yayılmasının yanında çabuk değişebilen bir yapıya sahiptir. Popüler sinemada da bu gibi güncel konuların ele alınması insanların hayal dünyasını başka bir boyuta taşımaktadır. Ele alacağımız "Uploud" dizisi de bunlardan birisidir. Dizinin ölüm konusunu farklı bir yaklaşımla işleme insanlar arasındaki düşünce dünyasını da değiştirmektedir. Teknolojik atılımlar sektörün bu yönde çareler üretmeye başlamasına sebep olmuş, böylelikle ölümsüzlük iksiri olmasa da oluşturacağın bir avatarla sana farklı dünyaların kapılarını açmıştır. Burdan yola çıkarak ölümden sonra nereye gideceğini tam olarak bilemeyen insanoglunun durumunu, popüler sinemada, "Uploud" dizinde, eğer yapılabılseydi nasıl olurduunun cevabına yönelik bir dizi serisi çıkarıldığını görebilmekteyiz.

Sonuç olarak, "Upload" dizisinde insanların ölümsüzlüğünü peşine düşmesi ve bunu çare olarak dijital dünyayı kullanması günümüzde konuşulan güncel konulardan biri olmuştur. Dizide "sanal cennet" olursa nasıl olur yorumlanmaktadır. Sanal kapitalist sistemin de değişmediğini ve insanların hâlâ bir hayat pazarlığının içinde olduğunu açık bir şekilde gösterilmektedir. Dijital dünya da olsa eksikliklerinin olacağını ve mükemmel bir yaşamın olmayacağını da görmüş oluyoruz. Dizinin gerçek hayattan sosyal kültürel ekonomik öğeleri de bulundurması insan zihninin sınırlarını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Popüler Kültür, Sanal Gerçeklik, Dijital Kapitalizm, Ölümsüzlük.

Kerkük Katliamının Türkiye Medyasında Yankıları

Eylül Altuntaş

Erciyes Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Türklerin Irak topraklarına gelmesi 674 yılında Emevi valisinin Irak'ın güneyindeki Basra kentine iki bin Türk'ü getirmesi ile başlamıştır. Bu tarihten itibaren Türkler Irak'ta etkisini sürdürmeye devam etmiştir. 1638 yılında Irak Türklerinin yoğun olduğu Musul-Kerkük bölgesi de dâhil olmak üzere Irak I. Dünya Savaşı sonuna kadar Osmanlı idaresinde kalmıştır. Fakat 1 Kasım 1914'te – artık I. Dünya Savaşının başlamasıyla İngilizler Irak'ı işgale başlamış, böylece Irak kenti, petrolü, toprağı, kadını, erkeğı, yaşlısı, genci, çocuğı yavaş yavaş sömürülmüş, büyük facialara kapı açılmıştır.

Bu faciaların en büyüklerinden olan 14 Temmuz 1959 Kerkük Katliamı günümüzde çok bilinmeyen ve dillendirilmeyen acı bir gerçek olarak Irak Türklerinin tarihinde yerini alır. 1932 yılında Milletler Cemiyetine katılarak bağımsızlığına kavuşan Irak'ın Türk nüfusuna karşı İngilizlerin yaptığı kötülükler bitmemiştir. Ana dillerinde eğitim göremeyen Türkler yıllardır yaşadığı topraklarda dilsiz ve yabancı bırakılmak istenmiştir. Fakat buna rağmen Türk kimliğini unutmayan Irak Türkleri asimile olmamak için büyük çabalar göstermiştir.

14 Temmuz 1958 yılında Irak'ta Cumhuriyet ilan edilmiş ve Irak Türkleri hak ve özgürlüklerine kavuşacaklarını düşünmüşlerdir. Cumhuriyetin 1. Yıldönümünü kutlamak için sokaklara dökülen Irak Türkleri kendilerine has kıyafetlerini giyinmiş, kültürlerini yansıtacak şekilde kutlama yaparken sevinçlerini gölgede bırakacak bir darbe almışlardır. İç ve dış etkenlerin kışkırtmasıyla Barzani ve çetesi Kerkük'e girerek sokakları kan gölüne çevirmiş, çeşitli işkencelerle Irak Türklerini 3 gün 3 gece boyunca katletmiştir. Irak Türklerinin kanları Kerkük sokaklarında akarken dünya her şeyden bihaber yaşamaya devam etmiştir. En ağırı ise Irak Türklerinin ümidi olan Türkiye'nin sessizliği olmuştur. Türkiye'den gelecek ufacık bir teselliye dahi ihtiyacı varken Irak Türklerinin sesini Türkiye Türkleri olarak duymamış ve duyuramamışlardır.

Tebliğimizde Kerkük katliamının Türkiye mediasında nasıl bir yankı oluşturduğunu gözden geçireceğiz.

Anahtar Kelimeler: Irak Türkleri , Kerkük Katliamı , Türkiye.

Karahanlı Türkçesi Kur'an Tercümelerinde (Tiem 73-Rylands) İbadetle İlgili Söz Varlığı: İsimler

Fatma Başal

Erciyes Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof. Dr. Galip Güner

Erciyes Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı

İslamiyet'in kabul edilme sürecinden itibaren bu dinin kutsal kitabı olan Kur'an-ı Kerim, Türkler tarafından dinin gereklerinin anlaşılması ve doğru uygulanabilmesi için tercüme edilmeye başlanmıştır. Türk dili tarihinde, ilk tercümesi Karahanlı Türkçesi ile yapıldığı bilinen Kur'an-ı Kerim'in Türk dilinin tarihî devirlerinden olan Harezmi ve Çağatay Türkçeleri ile de tercüme faaliyetleri devam etmiştir. Yapılan bu tercüme yabancı dildeki kavram ve terimlerin karşılıklarını bulmada Türkçenin yaratıcılığını ve zengin söz varlığını ortaya koymasından önemlidir.

Bu çalışmada Karahanlı Dönemi Kur'an tercümelerinden Türk İslam Eserleri Müzesi 73 (TİEM 73) nüshası ile yine bu döneme ait olan Rylands nüshasındaki ibadetle ilgili söz varlığı (isimler) tespit edilmiştir. Tespit edilen terimler "ibadet ve ibadet yükümlülükleri" olmak üzere iki ana başlığa ayrılıp kendi içerisinde alt başlıklara ayrılarak tasnif edilmiş ve söz varlığı açısından karşılaştırılmıştır. Çalışmada yazılı eser taraması yapılarak elde edilen materyallerin karşılaştırılması yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tematik söz varlığı, İsimler, Karahanlı Türkçesi, TİEM 73, Rylands nüshası.

Değişen ve Dönüşen Bir Sanal Akrabalık Uygulaması: Kayseri’de Günümüzde Uygulanan Kan Kardeşliği ve Akrabalık İlişkisi

Fatma Sena Taş

Erciyes Üniversitesi, Türk Halkbilimi Bölümü Öğrencisi

Elif Çalık

Erciyes Üniversitesi, Türk Halkbilimi Bölümü Öğrencisi

Akrabalık, bireylerin birbirlerine karşı yükümlülükleri ve sorumluluklarından oluşur. Bireyler arasında akrabalıklar çeşitlendirilmiştir. Bu çeşitlenmelerden birisi ise sanal akrabalıklardır. Kan/soy bağına ya da evliliğe bağlı akrabalıklarda bulunan yükümlülük ve sorumluluklar sanal akrabalık için de geçerlidir. Sanal akrabalıklar genellikle bir ritüel yapılarak kurulan bir akrabalıktır ve bir sanal akrabalık türü olan kan kardeşliği farklı kültürlerde, çeşitli ritüeller ve uygulamalar ile sürdürülmektedir. Kan kardeşliği kuran ritüeller, kişiler arasında kan veya evlilik bağına dayalı bir akrabalığa benzer bir bağlılık oluşturur. Kan kardeşliğini kuran bireyler aralarındaki dostluğu ve bağı güçlendirmek amacı ile çeşitli ritüeller yaparak “kardeş” olurlar. Kan kardeşliği iki veya ikiden fazla bireyler arasında genellikle şahitler huzurunda yapılan bir ant içme töreni ile kurulur. Farklı kültürlerde çeşitlilik gösteren bu törenlerde yer alan kaplar, içecekler ve malzemeler de farklılıklar gösterir.

Bu bildiride öncelikle kan kardeşliği ve akrabalık ile ilişkisine bakılacaktır. Ardından kan kardeşliğinin günümüzdeki yapılma sıklığı, hangi ritüellerin uygulandığı ve kan kardeşliği töreni sırasında hangi malzemelerin ne şekilde kullanıldığı açıklanacaktır. Bu sorulara Kayseri’ye bağlı Yahyalı, Melikgazi ve Talas ilçelerinden kan kardeşliği kurmuş kişilerin yanı sıra kan kardeşliğini bilen fakat belirli nedenlerden dolayı yapmayı tercih etmeyen bireylerle yapılan alan çalışmasından elde edilen verilerle cevap verilmesi amaçlanmaktadır. Toplam on iki kişi ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen nitel alan çalışması, 5 Aralık 2022 - 3 Ocak 2023 tarihleri arasında yapılmıştır.

Araştırma sonucunda günümüzde kan kardeşliğinin önceki zamanlara kıyasla çeşitli nedenlerden daha az tercih edildiği görülmektedir. Bu nedenlerin arasında sağlık ile ilgili endişeler öne çıkmaktadır. Kan kardeşliği ritüelinde kullanılan keskin bir bıçak, çakı gibi bir alet ile bilek veya avuç içine kan akacak kadar kesik atılır ve o kan birleştirilip karışır. Görüşmeciler kanlarının karıştıktan sonra yaralarının mikrop kapma ve enfeksiyon gelişmesi endişesiyle tercih etmediklerini belirtmişlerdir. Bir diğer neden bu akrabalığın gerektirdiği yükümlülükleri ve sorumlulukları yerine getirenin zorlaşmasıdır. Bu noktada kan kardeşliği ritüelinin yapılış şekilleri, ritüelde söylenen sözler, yapılan yeminler ve kullanılan malzemelerde değişimler meydana gelmiştir. Ancak bireyler arasındaki dostluğu ve bağlılığı güçlendirmek geçmişten gelen tek unsur olarak varlığını sürdürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kan kardeşliği, sanal akrabalık, sadakat, ant içme.

Covid-19 Pandemi Sürecinin Üniversite Öğrencilerinin Arkadaşlık İlişkilerine Etkisi: Foucault'un Beden ve Bourdieu'un Habitus Kavramları Açısından Halkbilimsel Bir Değerlendirme

Fatmanur Yardım

Erciyes Üniversitesi, Türk Halkbilimi Bölümü Öğrencisi

Fatma Şehnaz Bülbül

Erciyes Üniversitesi, Türk Halkbilimi Bölümü Öğrencisi

31 Aralık 2019 tarihinde Çin'de nedeni bilinmeyen pnömoni vakalarının Dünya Sağlık Örgütü'ne olduğu bildirilmesiyle başlayan süreç 11 Mart 2020 tarihindeki "Pandemi" ilanı ile sonuçlanmıştır. Yaklaşık 3 yıl devam eden COVID-19 Pandemisinin insanlar üzerinde kültürel, sosyal ve bedensel açıdan da büyük etkileri olmuş, insanları yeniliğe ve değişime yönlendirmiştir. Bu süreç küresel bir salgın olduğundan diğerleri gibi üniversite öğrencilerini de sadece fiziki yönden değil yaşam alanları ve sosyal ilişkiler açısından etkilemiştir. Öğrencilerin yurt odaları, yaşadıkları şehir, sınıf ortamı gibi yaşam alanları onların habituslarıdır. COVID-19 Pandemi sürecinde öğrencilerin bu habitusu değişime uğramıştır. Yanı sıra COVID-19 Pandemi dönemindeki kapanmayla beraber öğrencilerin bedenleri de kısıtlanmıştır.

Bu sürecin, öncesi, sırası ve sonrasında etkileri hakkında değerlendirmeler ortaya koymak istenilen bu çalışmada; öğrenciler arasında yaşanan değişimi habitus, iktidar, beden ve kültürel yönden öğrencilerin ürettiği öğrenci kültüründe yaşanan dönüşümleri açıklamak amaçlanmaktadır. Bu araştırma TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında Erciyes Üniversitesi'nin 19 fakültesinden, yurtda ve evde yaşayan öğrenciler ile yapılmış nitel alan araştırması yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler gerçekleştirilmiş, öğrencilerin tepkileri, ses tonları gibi davranışlarını anlamak için de gözlem tekniği kullanılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre, COVID-19 Pandemi başlangıcı ile aile evine dönmek zorunda kalan öğrenciler, üniversiteyle genişleyen bir habitustan önceki sınırlı habituslarına geri dönmek zorunda kalmışlardır. Bu süreçte adaptasyon sorunu yaşanmış, sınıf arkadaşlıkları odalarıyla sınırlı kalmıştır. Aile içindeki habitusları onlar için aynı zamanda iktidardır. İktidar olan aile bireyleri de çocuklarının dışarıya çıkmalarına engel olmaya çalışmış ve kısıtlama yaşanmıştır. Arkadaşları ile vakit geçiren, konserlere giden, aktivitelere katılan ve arkadaşları ile ders çalışan öğrencilerin bir anda habituslarının değişmesi ile ev ve çevrimiçi ilişkilerle sınırlı kalması onları dönüştürmüştür. Evde vakit geçirmeyi rutin haline getiren öğrenciler daha sonrasında bir süre arkadaşları ile dertleşmeyi, ders çalışmayı, sosyalleşmeyi unutmuş ve diğer üniversite öğrencileriyle böylesi bir durumda yeni arkadaşlar edinmekte, şimdiki arkadaşlık ilişkilerini geliştirmekte ve sürdürmekte zorluklar yaşamışlardır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19 Pandemisi, Arkadaşlık İlişkileri, Beden, Habitus, İktidar

Türk Dünyası Edebiyatlarında Göç, Sürgün, Gurbet ve Muhaciret Kavramları Üzerine Kısa Değerlendirme

Furkan Çinçik

Erciyes Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Türk dünyası edebiyatı, geniş coğrafyası ve varlıklı kültürel mirasıyla dikkat çeken bir alanı kapsamaktadır. Bu edebiyat, değişik Türk topluluklarının dil ve kültürlerinden beslenerek ortaya çıkmış, binlerce senelik bir geçmişe sahiptir. Ahıska Türkleri, Kırım Tatarları, Özbekler, Kırgızlar, Türkmenler şeklinde pek çok değişik toplumun edebiyat geleneği, kendi arasında benzersiz özelliklere sahiptir. Her bir toplumun edebiyatında tarih, kültür, gelenekler ve coğrafya şeklinde faktörler belirleyici rol oynamaktadır. Türk dünyası edebiyatında da önemli bir başlık olan sürgün, göç, muhacirlik ve gurbet temaları geniş bir literatürde yer almaktadır. Bu temalar, Türklerin tarih boyunca çeşitli sebeplerle yaşadıkları toprak değişimleri, savaşlar, siyasi olaylar, ekonomik zorluklar veya ideolojik nedenlerle meydana gelen göçlerle sık sık ilişkilendirilmiştir. Bu süreçlerde yaşanan deneyimler, edebiyata da yansımış ve birçok eserde işlenmiştir. Özellikle 20. yüzyılın başlarından itibaren Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşüyle beraber, Türkler arasında büyük ölçekli göçler ve sürgünler yaşanmıştır. Örneğin, 1920'lerde Sovyetler Birliği'nde yaşayan Türk halkları arasında gerçekleşen sürgünler, Türk edebiyatında önemli bir yer tutar. Aynı zamanda 20. yüzyılın ortalarında Balkanlar'da yaşayan Türklerin Türkiye'ye göçü de bu temaların yer verildiği eserlerin oluşmasına neden olmuştur. Bu sürgün, göç, muhacirlik ve gurbet temaları, edebiyatta genellikle yabancılaşma, aidiyet arayışı, toplumsal ve kültürel uyum gibi konular etrafında şekillenmiştir. Yazarlar, kendi sürgün deneyimlerini veya toplumlarının göçle ilgili hikayelerini ele alarak, bu temaları edebi eserlerinde işlerler. Bu eserler, hem yazarların kişisel deneyimlerini yansıtır hem de geniş bir okuyucu kitlesine göç ve sürgün gibi evrensel konuları aktarır. Bu bağlamda, Türk dünyası edebiyatında sürgün, göç, muhacirlik ve gurbet temaları, zengin bir kültürel mirasın parçası olarak değerlendirilir. Bu bildirimizde sürgün, göç, muhaciret ve gurbet kavramları ile edebiyatları üzerine bir değerlendirme yapacağız.

Anahtar Kelimeler: Sürgün Edebiyatı, Göç Edebiyatı, Gurbet Edebiyatı, Muhaciret Edebiyatı, Türk Dünyası Edebiyatı.

Rusça Türkçe Sesteş Sözcüklerin Çeviri Esnasında Ortaya Çıkardığı Sorunlar

Harun Türkdal

Erciyes Üniversitesi, Rus Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Kökeni bakımından Hint-Avrupa dil ailesine bağlı Rusça ile Ural-Altay dil ailesinden Türkçenin birbirinden ayrı, farklı dil özelliklerine sahip olmasına rağmen, yıllar boyu süregelen sosyal, kültürel, siyasi vb. ilişkiler bu iki dil arasında etkileşimi de beraberinde getirmiştir. Bu etkileşimle beraber Rusçadan Türkçeye ve Türkçeden Rusçaya sözcükler geçmiş ve böylelikle iki dil arasında diller arası sesteş sözcükler ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada Rusça ve Türkçe dilindeki diller arası sesteş sözcükler ele alınıp anlamsal olarak karşılaştırılarak örnek cümlelerle ortaya konulmuş ve etimolojik olarak değerlendirilmiştir. Tespit edilen sözcükler çeviri esnasında yanlış kullanıma sebebiyet verebileceği ortaya konmuştur ve bu sebepten dolayı özel dikkat gerektiren sözcükler olarak değerlendirilir. Bu bağlamda çeviri ile uğraşanlar tarafından bu sözcüklerin bilinmesi önem arz eder. Örneğin Türkçede herhangi bir içeceği içmek için kullandığımız “bardak” kelimesi Rusçada (бардак) “düzensizlik, karışıklık” anlamına gelirken Türkçede bankacılık işlemlerinin yapıldığı yer olan “banka” kelimesi Rusçada (банка) “kavanoz” anlamına gelmektedir. Bu çalışmayla Rusça ve Türkçe dilleri arasındaki sesteş sözcükler karşılaştırmalı ve etimolojik olarak incelenip çeviri sürecinde önemi ortaya çıkarılarak literatüre katkı yapması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Rusça, Türkçe, sesteş.

Güney Azerbaycan Hikayelerinde Kadın Tipolojisi – Rukiye Kebirli ‘İçimdeki Kız’ Örneği

Hatice Bengisu Yaşar

Erciyes Üniversitesi, Avrasya Araştırmaları Yüksek Lisans Öğrencisi

Kadının toplumdaki yeri çok önemlidir. Kadın topluma yön veren, toplumu şekillendiren en önemli yapı taşıdır. Bundan dolayı kadınlar toplumu en çok etkileyen faktörlerden biridir. Ancak bu etkilenme tek taraflı değildir. Kadın ve toplum karşılıklı etkileşim içindedirler. Bu durum toplum içindeki kadın tiplerini meydana getirmiştir. Ortaya çıkan bu kadın tipleri edebiyatın birçok türünde görülür. Bu türlerden biri de hikayedir. Hikayelerdeki kadın tipleri, yaşadıkları bölgelere ve buldukları toplumlara göre kadına atfedilen sorumluluklar yönünden birçok farklılık göstermektedir. Bazı toplumlarda kadın, sadece anne veya eş olarak değer kazanırken bazı toplumlarda ise bu sıfatların dışında yalnızca birey olma yönünden bir değere sahiptir. Bu toplumlardaki kadına yüklenen anne ve eş olma görevi, birçok sorumluluğu da beraberinde getirmiştir. Bu sorumluluklar tüm toplumlarda aynıken bunun kadının yaşamına yansması ise çeşitlilik göstermiştir. Bu çeşitliliklerin meydana gelmesinde ise yaşanan toplumun sosyo-kültürel yönleri etkilidir. Bu sorumluluklar ve beraberinde gelen yaşamlarındaki farklılık, toplumların sosyolojik yapısıyla birlikte farklı kadın tiplerinin oluşmasına yol açmıştır. Bu kadın tipleri yardımıyla kişinin yaşadığı toplumla alakalı birçok bilgiye sahip oluruz. Aynı zamanda toplumun kadın üzerindeki etkisi ve bu etkinin kişiye, ailesine yansmasını görebiliriz. Bu yansımalar olumlu ve olumsuz olarak aile yapısını da etkilemektedir. Toplumlara göre farklılık gösteren bu kadın tiplerinin yaşamını görmek için hikayeler dikkat çekmektedir. Bu çalışmada Güney Azerbaycan hikayelerindeki kadın tipleri incelenecektir. İran’da yaşayan Güney Azerbaycan Türklerinin, İran etkisinde kalması ve buna karşın kimliklerini kaybetmeme mücadelesi vardır. Bu durum kendi milli benlikleri ve yaşadıkları toplumun kuralları ile birçok farklı tip’ in meydana gelmesine zemin hazırlamıştır. Çalışmada Güney Azerbaycan Türklerinden olan Rukiye Kebiri’nin 16 hikayeden oluşan ‘İçimdeki Kız’ adlı kitabındaki kadın tipleri incelenecektir.

Anahtar Kelime: Güney Azerbaycan, İran Türkleri, Kadın, Rukiye Kebiri, Tipoloji.

Yapay Zekanın Yabancı Dil Öğrenimine Etkisi (Rus Dili Örneği)

Hazan Gupse Taşçı

Erciyes Üniversitesi, Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

İnsanlar, bireysel ve toplumsal iletişimi sağlama, kültürler arası köprü oluşturma başta olmak üzere birçok başka motivasyonla eğitim, ticaret, politika gibi pek çok alanda yabancı dil öğrenmeye başvurumaktadırlar. Toplumların yabancı dil öğrenimine gereksinim duymaları özellikle dünyanın globalleşmesiyle daha da gerekli hale gelmiştir. Bu ihtiyacın artmasıyla birlikte süreç içerisinde yabancı dil öğretme ve öğrenme metotları da çeşitlenmiş ve gelişim göstermiştir. Sürekli devinim halinde olan teknolojiyle beraber insan yaşamına hızla entegre olan yapay zeka, yabancı dil öğreniminde büyük bir öneme sahiptir. Yapay zeka, bilgisayar sistemleri aracılığıyla, insana özgü her bilişsel etkinliğin yapılabilmesini amaçlayan teknolojinin genel ismidir. Yapay zeka, zamanla gelişerek insan zihninin bir taklidi olarak okuma, anlama, algılama ve hatta problemlere çözüm yolları sunma gibi yetilere sahip hale gelmiştir. Bu anlamda yapay zeka en çok “ses tanıma ve anlama, görüntü işleme, doğal dil işleme ve anlama, muhakeme” özellikleriyle ön plana çıkmaktadır (Akt. Sucu,2019,s. 207). Yapay zeka teknolojisi, dilin etki ettiği hemen hemen her alanda aktif bir şekilde yer alır. Yabancı dil öğreniminde de yapay zeka uygulamaları önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda yabancı dil öğrenim sürecinde ve eşzamanlı yabancı dil kullanımının gerektiği durumlarda yapay zeka tabanlı sohbet robotları, çeviri programları, dil uygulamaları, giyilebilir teknoloji aygıtları tercih edilmektedir. Dilbilgisel yapısı ve zengin kelime hazinesiyle Rus dili de yabancı dil öğreniminde en çok tercih edilen diller arasında yer almakta ve öğrenim sürecinde de yapay zeka aygıtlarına sıkça başvurulmaktadır. Bu çalışmada da yabancı dil öğrenimi ekseninde yapay zeka teknolojisi irdelenerek Rus dili öğrenimindeki yeri saptanacaktır. Yabancı dil öğreniminde yapay zekanın etkilerinin gözlemlenmesi, yabancı dil olarak Rus dili özelinde incelenmesi ve bu alanda çalışma yapmak isteyenlere fayda sağlanması amaçlanmaktadır. Araştırmanın alt problemi olarak yapay zekanın dil öğrenme gerekliliği üzerindeki olumlu ve olumsuz yönleri irdelenmiştir. Çalışmada literatür taraması yapılarak nitel araştırma yöntemlerinden veri analizi yöntemi kullanılmıştır. Yapılan araştırmayla birlikte gelişen teknolojinin şüphesiz en büyük adımlarından biri olan yapay zekanın yabancı dil öğrenimi özelinde, Rus dili örneğinde kolaylık sağladığı ve bu kolaylıkların yanı sıra tehlikelerinin de göz ardı edilmemesi gerektiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: yapay zeka, yabancı dil, Rus dili, dil öğrenimi.

Âşık Mevlüt İhsanî'den Derlenen Zafer Bey İle Mahıfıruz Hikâyesi Üzerine Bir Tahlil Denemesi

Hicran Dere

Erciyes Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Doktora Öğrencisi

Türk milletinin kültürünü oluşturan unsurlardan biri de halk edebiyatı dairesinde anlatım esasına bağlı metin türleri içinde değerlendirebileceğimiz, halk hikâyeleridir. Anadolu sahasında asırlardan beri anlatılan ve ilgiyle dinlenen fakat bugün kültür ve sanat hayatımızdan neredeyse tamamen çekilmiş olan halk hikâyeleri, millet bilincinin oluşmasına katkı sağlayan kültürel hazinelerdir. Genellikle dar bir mekân içinde hayatını sürdüren Anadolu insanı, halk hikâyelerinde insanlığa mal olmuş aşklarla tanışmış, mutluluk ve üzüntü veren olaylarla karşılaşmış, bu duygular vasıtasıyla hayal gücünü zenginleştirmiştir. Türk halk hikâyeleri üzerinde 1892 yılında başlayan çalışmalar günümüze kadar devam etmiş, gerek metin neşri gerekse bilimsel araştırma alanında önemli bir mesafe alınmıştır. Bu çalışmada, Halk hikâyeciliği geleneğinin etkinliğini sürdürdüğü coğrafya içerisinde önemli bir yere sahip olan Erzurum'da doğup yetişen Âşık Mevlüt İhsanî'den, Fikret Türkmen ve Mustafa Cemiloğlu tarafından derlenen, günümüze yakın dönemlerin gerçekçi hikâyelerinden, "Zafer Bey ile Mahıfıruz Hikâyesi" üzerine bir tahlil denemesi yapılmıştır. Çalışmada, anlatma esasına bağlı metinleri inceleme yöntemi kullanılmıştır. Âşık Mevlüt İhsanî hakkında kısaca bilgi verildikten sonra, hikâyenin teşekkülü ve hikâyedeki değişimler üzerinde durulmuştur. Daha sonra hikâye, olay örgüsü, tema, zaman, mekân, şahıs kadrosu, bakış açısı ve anlatıcısı, anlatım tarzları ekseninde değerlendirilmeye çalışılmıştır. Son olarak hikâyenin dil ve anlatım özelliklerine değinilmiştir. Âşık Mevlüt İhsanî'nin kendi tasnifi olan bu hikâye üzerinde yapmış olduğumuz tahlil denememiz, İhsanî'nin kültür kaynaklarının belirlenmesine yardımcı olmuştur. Halk hikâyelerinin bütün metinlerinin, sağlam yöntem ve tekniklerle tahlilinin yapılması; halk hikâyelerinin, toplumun anlatı ihtiyacını gidermesi rolüne ek, topluma model insan ve hayat önerme rolünün de bulunduğu dikkat çekilmesi ve bu yolla halk hikâyelerinin, kültür üretme anlamında ne kadar önemli olduklarının ortaya konulması açısından ihmal edilmemelidir.

Anahtar Kelimeler: Halk Hikâyesi, Âşık Mevlüt İhsanî, Vaka, Mekân, Gerçeklik.

Türkmen Düğünü (1990) Dizisine Göre Gelenek Görenekler

Hulusi Çelik

Erciyes Üniversitesi, Türk Halkbilimi Bölümü Öğrencisi

Tüm insanlığın kendi milletine ait kültür ve ritüelleri olmuştur. Bu ritüeller zamanla değişerek toplumlar arasında daha sık karşılaşılan bir olay olarak günümüze gelmiştir. Ritüeller 'özel günler'e bağlı olarak kalıplaşmıştır. Bu ritüellerde yapılan uygulamalar (bölgelere göre farklılık gösterebilir), gelenekler ve görenekler popüler kültür sayesinde nesilden nesile değişmeye uğramış ve uğramaya devam etmektedir. Zira bir önceki neslin yaptıklarını yeni nesil yaşadıkları çağa daha uygun hâle getirerek kendilerine ait bir kültür ortaya çıkarmaktadırlar.

Popüler kültür toplumun çoğunluğu tarafından kabul edilen ve tüketilen davranışlar, eğilimler, normlar vb. kültürel ifadelerdir. Popüler kültür modern sanat, medya ve diğer kültürel alanlarla yaygınlaşan, popülerleşen ve takip edilen toplumda kabul görünmüş kültürel ifadelerdir.

İnsanların doğum, evlilik, ölüm vb. ana geçiş dönemlerinden evlilik geçiş dönemi ve ona bağlı ritüeller oldukça önemlidir. Günümüzde evlenme geçiş döneminde uygulanan ritüellerin birçoğunun popüler kültürün etkisiyle değiştiği görülmektedir. Örneğin, insanlar kitle iletişim araçları ile birbirleriyle çok rahat iletişime geçebildikleri için 'gelin oynatma' geleneği artık uygulanmamakta, bunun yerine iki kişi sosyal medya üzerinden tanışmak suretiyle birbirini severek evlenmeye karar vermektedir.

Bu çalışmada ise Türkmen Düğünü (1990) adlı dizideki evlenme geçiş dönemine ait âdet, gelenek ve görenekler ele alınacaktır. Bu dizinin senaryosu, Ali Yörük'ün 1970 yılında yazdığı Türkmen Düğünü tiyatro oyunudur. Bu metin, 1990 yılında teknolojinin gelişmesi ile mini bir dizi hâline dönüştürülerek TRT tarafından televizyonda yayınlanmıştır. Dizideki olaylar Afyonkarahisar ili Emirdağ ilçesinde Türkmen düğünü gelenek, görenek ve âdetlerini içinde bulunduran bir senaryoya dönüştürülmüştür. Çalışmamızda bu dizi incelenerek 1990 yılında Türkmen Düğünü dizisinden yola çıkılarak Türk düğünü gelenek görenek ve âdetleri halk bilimsel açıdan incelenecektir. Ayrıca, diziden yola çıkılarak geçmişteki uygulamalar ile günümüzdeki uygulamalar karşılaştırmalı olarak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkmen Düğünü, Gelenek, Âdet, Görenek, Popüler Kültür.

1970'lerden Sonra Kapitalizm'in Hindistan Tarım Sektörüne Etkisi

Huriye Felekoğlu

Erciyes Üniversitesi, Asya Çalışmaları Doktora Öğrencisi

Tarım, bir ülkenin kalkınması için merkezi bir rol oynar. Özellikle önemli bir nüfus potansiyeli olan ülkeler açısından beslenme ihtiyacı, ekonomide istihdam yaratma ve yoksulluğun ortadan kaldırılması ile doğrudan bağlantılıdır. Hindistan için tarım, son yıllarda sanayileşme çabalarına rağmen hala ekonomisinin bel kemiğini oluşturmaktadır ve ülkenin artan nüfusu için gıda ihtiyacını sağlamada çok önemli bir rol oynamaktadır. Hindistan'da tarım sektörü, ekonomik büyümesinin önemli bir basamağını oluşturmakta ve ihracat açısından önemlidir. Yeşil devrim ile Hindistan'da başlayan tarım reformları 1990'lı yıllarda serbest ticarete geçilerek daha da geliştirilmiş ve ülkenin geleneksel tarım sistemlerinde hızlı ve büyük bir dönüşüm oluşturmuştur. Bu dönem Hindistan'ın bağımsızlık mücadelesinden sonra tarım sektöründeki altın çağ olarak değerlendirilebilir. Küreselleşme ile gerçekleşen koşullar ülkenin, ekonomisinde, yaşam standartlarında, sistemlerinde çok büyük etkileri olmuştur.

Dünya'nın en büyük beş tarım ülkesinden biri olan Hindistan'da, tarım sektörü, istihdamın yaklaşık üçte ikisini oluşturmaktadır ve kırsal kesimde yaşayanların % 58'den fazlası için başlıca geçim kaynağıdır (Singh & Singh, 2019). Ülkede başlıca yetişen tarım ürünleri, şeker kamışı, pirinç, çay, buğday, patates, muz, mısır, mangodur (cia.gov, 2023). Özellikle pirinç ihracatında dünyada önemli bir konumdadır. 2012'den beri Hindistan Dünya'nın en büyük küresel pirinç ihracatçısı olmuştur (ers.usda.gov, 2022). Ayrıca, çay üreticiliği konusun da önemli bir paya sahiptir. Dünyadaki üretilen çay'ın % 22,5 Hindistan'da yetiştirilmektedir. % 20 si ise ihraç edilmektedir (Darjeeling, 2023).

Sonuç olarak, Hindistan tarıma elverişli toprakları, nüfus potansiyeli ve tarım istihdamı açısından önemli olmasına rağmen, önemli mahsullerde gecikmeli verim, sınırlı pazar erişimi, ürünler için rekabetçi fiyatların olmaması ve kısıtlı su olanaklarından dolayı zorluklarla karşı karşıyadır. Diğer taraftan iklim değişikliği, yağmurların düzensizliği de verimliliği etkilemektedir. Ancak, küreselleşme ile dışa açılım, değişen koşullar, ekonomide, yaşam standartlarında, sistemlerinde, büyük farklılıklar oluşturmuştur. Bu çalışmada, bu etkiler tartışılarak, özellikle 1970'lerden sonra Yeşil Devrim ile başlayan Hindistan'da tarımsal üretimin üzerindeki küreselleşme ile olan değişimler ve kapitalizmin etkileri eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hindistan, Tarım, Yeşil Devrim, Kapitalizm.

“Aptal İvan Hakkında” ile “Keloğlan İle Balık” Masallarının Pikaresk Açıdan Karşılaştırmalı Analizi

İşıl İlhan

Erciyes Üniversitesi, Rus Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Masallar, bilinçten türedikleri için karakterler genellikle bilinçdışı (arketipsel) özellikler taşır. Bu çalışmada Rus edebiyatından Aptal İvan Hakkında'sı ile Türk edebiyatından Keloğlan ile Balık masalları pikaresk açıdan karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Edebiyatlar farklı olmasına rağmen Aptal İvan ve Keloğlan tiplerini benzer özellikler göstermektedirler. Örneğin Aptal İvan masalda ona emanet edilen çocukları kaybetmiştir ve onları aramak için aylardan yardım istemiştir masal sonunda çocukları bulmuştur. Keloğlan ile Balık masalında ise Keloğlan bir balığın hayatını kurtarır ve balık ona çeşitli fırsatlar sunar ama Keloğlan'ın sorumsuzca söz dinlememesi üzerine sunulan fırsatlar elinden gider ancak balık son bir fırsat sunarak ona iyilik yapmaktadır. İki masalın sonunda karakterler sorumsuzluklarına karşın şanslı olmalarıyla ön olana çıkmaktadırlar. Çalışmada Rus ve Türk edebiyatı ve özellikle masal türü hakkında bilgiler verilmiş olup adı geçen eserlere ait karakterler, olay-olay örgülerinden bahsedilmiştir. Ardından masallara pikaresk açıdan karşılaştırmalı yaklaşımla analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlarla iki kültür arasındaki benzerlik ve farklılıkların altı çizilmiş ve böylece kültürel çalışmalarda literatüre katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Rus Edebiyatı, Türk Edebiyatı, Aptal İvan Hakkında, Keloğlan ile Balık, Masal, Karşılaştırmalı Edebiyat.

Felsefi Görüşlerin Epistemolojik ve Ontolojik Boyutları: Varlık ve Bilgi Problemi

İlknur Kardelen Tuncel

Erciyes Üniversitesi, Felsefe Bölümü Lisans Öğrencisi

Metafizik, varlığın doğasını ve bilinme ötesini inceleyen felsefenin bir dalıdır. Bu disiplinin problemleri, ontoloji, epistemoloji, doğa felsefesi ve tanrı/ruh felsefesi gibi alt dallara ayrılarak ele alınır. Bu çalışmada, ontolojik bir bakış açısıyla "varlık var mıdır?" ve "varlık varsa nedir?" soruları sorgulanacaktır. Ontoloji, varlık kavramını ve varlık türlerini inceleyen felsefi bir daldır. Bu bağlamda, "varlık var mıdır?" sorusu, varlığın gerçekliğinin sorgulanması anlamına gelir. Bu soruya farklı felsefi geleneklerden farklı yanıtlar verilmiştir. Varlık kavramı da farklı filozoflar tarafından farklı şekillerde yorumlanmıştır. Bu çalışmada, varlığın bilgi ile sınırlı olduğu ve varlık bilgisinin her zaman eksik ve yorumlanmaya açık olduğu savunulacaktır. Bu bağlamda, varlığın tek bir tanımı olmayacağı ve farklı bakış açılarının varlığın anlaşılmasında önemli rol oynayacağı vurgulanacaktır. Algılarımız ve deneyimlerimiz aracılığıyla varlık hakkında bilgi ediniriz. Ancak bu bilgiler, varlığın tümünü kapsamaz ve her zaman yorumlanmaya açıktır. Algılarımız yanılabilir olabilir ve deneyimlerimiz sınırlıdır. Bu nedenle, varlık hakkındaki bilgimiz her zaman eksik ve belirsizdir.

Ayrıca, varlık hakkındaki bilgimiz dil aracılığıyla da sınırlıdır. Dilimiz, varlığı temsil etmek için kullandığımız bir araçtır. Ancak dil her zaman varlığı tam olarak yansıtmayabilir ve dilde belirsizlik ve çok anlamlılık olabilir. Bu durum, varlık hakkındaki bilgimizi daha da karmaşık hale getirir. Bundan ötürü filozoflar asıl bilgiyi daha doğrusu doğa ana tarafından bizlere sunulan bilgiyi sadece gördükleri ve ifade ettikleri kadarını alırlar.

Varlık sorunsalı, felsefenin en temel ve karmaşık problemlerinden biridir. Bu sorunun tek bir cevabı yoktur ve farklı felsefi gelenekler bu soruyu farklı şekillerde cevaplamaya çalışmıştır. Varlık hakkındaki bilgimiz her zaman eksik ve yorumlanmaya açıktır. Bu nedenle, varlık sorunsalına farklı bakış açılarıyla yaklaşmak ve bu soruyu sürekli sorgulamamız önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Ontoloji , Epistemoloji, Felsefi görüşler.

Kavramsal Metafor İncelemeleri: Türk Dizilerinden Kesitler

İrem Bekiroğlu

Erciyes Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Kavramsal metafor kuramı ilk defa George Lakoff ve Mark Johnson tarafından ortaya atılmıştır (Metaphors We Live By, 1980). Kuram uzun bir geçmişe dayanmakla birlikte, metaforu gerçekliği yeniden yapılandırmak için kavramsal bir araç olarak ele almaktadır (Kövecses, 2016). Bir diğer deyişle, kavramsal metaforlar, dillerin sahip olduğu soyut kavram alanlarının ortaya çıkmasında önemli rol oynamaktadır (Azılı ve Koç, 2021). Dilsel bakış açısına göre metafor, bir kavramsal alanın bir başka kavramsal alan açısından anlaşılıp yorumlanmasıdır. Bu bakış açısıyla metafora bir düşünce figürü de denilebilir. Temel olarak soyut bir kavramın dış dünyadaki daha somut bir kavram yoluyla anlaşılması/ ifade edilmesi demek olan kavramsal metaforlar, dillerdeki söz varlığında yer alan kelimelerin anlam çeşitliliğini açıklayabilmektedir (Azılı ve Koç, 2021). Yani Kavramsal Metafor Kuramı'na göre metafor; bir kavram veya deneyim alanını diğer bir kavram veya deneyim alanıyla anlamamızı sağlayan bir bilişsel mekanizmadır (Çiçekler ve Aydın, 2019). Metafor kelimesi, "kavramsal alanda alanlar arası bir haritalama sistemi" anlamına gelir (Lakoff 1993). Bir başka deyişle, Kavramsal alan A ile Kavramsal alan B arasında bilgi yapısında sistematik benzerlikler kurulabilir (Kövecses, 2010). Bu noktada daha soyut ve kavram sınırları daha belirsiz olan A'yı, daha somut ve kavramsal sınırları daha belirli bir yapıya sahip olan B ile anlarız. Örneğin HAYAT BİR YOLCULUKTUR metaforunda soyut olan HAYAT hedef alan iken, YOLCULUK kaynak alanıdır. Hayat hedef alanı, yolculuk kaynak alanı ile anlaşılır. Aynı zamanda, kavramsal bir altyapıya sahip olan metaforlar yalnızca dilde değil, insan deneyiminin diğer birçok alanında da dil dışı unsurlar şeklinde kendini gösterebilir. Bir başka deyişle, dil dışı metaforlar hayatımızın neredeyse her alanında karşımıza çıkabilir. Örneğin filmler, diziler, sinema eserleri, heykeller, bina ve yapılar, reklamlar, mitler, rüya tabirleri, mimikler vb. en sık karşılaştığımız alanlardır. Bu çalışma kapsamında kavramsal metaforları daha iyi anlamak adına Sadakatsiz, Ömer ve Camdaki Kız adlı dizilerden kesitler alınarak dil dışı metafor örnekleri verilecek ve sınırları daha belirgin olan somut bir kavramın sınırları daha belirsiz olan soyut bir kavramı anlamadaki yeri sanatsal bir bakış açısıyla gösterilecektir.

Anahtar Kelimeler: Metafor, Kavramsal Metafor, Kaynak Alan, Hedef Alan, Sadakatsiz, Ömer, Camdaki Kız.

A Practopic-Ecocritical Analysis: Exploring Capitalist Utopian Dystopia in Brenda Cooper's *For The Snake Of Power*

Kanan Aghasiyev

Karabük Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Öğrencisi

Brenda Cooper's *For the Snake of Power* is a short story that was published in 2018 in a book by Arizona University named *The Weight of Light: A Collection of Solar Futures* alongside many other stories focused on solar fiction. *Story For the Snake of Power*, situated in Phoenix, Arizona, envisions the construction of an enormous snake-like structure covering the city's canals. This serpent is adorned with solar panels, providing electricity for all residents, while its shadow offers relief from the relentless desert heat, enabling the rapidly expanding population to comfortably enjoy outdoor activities. In the article, I assert that the story is a significant representation of the newly emerged literary genre Solarpunk, as well as a Practopic narrative. Within this narrative framework, the eternal practice of learning how to be a good human being, communicate effectively, and solve problems collectively is depicted in a capitalist utopian society surrounded by dystopia. Considering the collapse of nature, tremendously high temperature, the snake-like city, the latest trend of artificial intelligence with its good and bad sides for humanity, the division and unity between the poor and rich, and the importance of solar energy, I analyse the story from a Practopic-ecocritical perspective. By engaging with *For the Snake of Power* through a Practopic-ecocritical framework, this study aims to deepen our understanding of Solarpunk and Practopic literatures and its potential to inspire discussions on environmental ethics, social justice, climate change, sustainable energy, and the pursuit of a more equitable and sustainable future.

Keywords: *For The Snake of Power*, Solarpunk, Practopic, Ecocriticism, Sustainable Development, Climate Change.

Na Dohyang'ın Eserlerinde İşçi Trajedisinin Yansıması

Leyla Qasanzade

Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Nizami Gencevi Doktora Öğrencisi

Na Dohyang (1902–1927) ünlü bir kısa öykü yazarı ve gazeteci, eleştirel gerçekçilik edebiyatının önde gelen bir temsilcisidir. O 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarındaki suçlayıcı Kore edebiyat geleneklerinin takipçisi olmuştur.

Yazar, ilk eserlerinde öznel duyguların tartışılmasıyla sınırlı kalmış ve nesneleştirilmiş "ben"i henüz oluşmamış karakterlerden bahsetmiştir. Ancak (Hengnangjashik-hizmetçinin çocuğu) ve (Jagiril Chatgi John-kendimi bulmadan önce) eserlerinde krizin yol açtığı yoksulluğu ve giderek bunaltıcı gerçeklerle yüzleşerek tüm bunları aşmak isteyen kahramanlardan bahsediyor. İlk eserlerinde romantizme yönelmiş olsa da daha sonra gerçekçilik türüne yönelmiştir. Ve bu gerçekçiliğe örnek eserleri (bongori samnyong-Lal Samnyong), (mullebanga-su değirmeni), (bbong-dut ağacı)'dır. Bu eserlerde açgözlülük yüzünden çatışma ve zorlukla karşı karşıya kalan insanların görüntüsü anlatılmaktadır.

Yazar, eserde Japon sömürgeciliğine maruz kalan Kore halkının trajik yaşamını anlatmıştır. Eserlerinde kadınların çok çalkantılı bir yaşam sürdüklerinden ve genç yaşlardan itibaren aç kalmamak için bedenlerini sattıklarından bahsediliyor. Eserin kahramanı An-hyob da 15 yaşında bekaretini kaybetmiş ve daha sonra kumar yüzünden Samdori ile evlenmiştir. Ancak An-hyob evli bir kadın olmasına rağmen bu sefer vücudunu dut karşılığında satmak zorunda kalır. Eserde yazar, köylülerin geçmişteki açgözlülüklerini, para için her şeyi yapabileceklerini okuyucuya anlatmak istemektedir.

Yazar, eserlerinde doğru karakterle yer vererek Kore köyünün gerçekliğini ve geleneklerini anlatmıştır. İşte bu yüzden eserleri 1920'lerin Kore romanlarının modeli olarak öne çıkıyor. Yazarın dikkat çeken öykülerinden biri de "Değirmende" öyküsüdür. Hikayenin kahramanı, bir çiftlik işçisi olan Pan Won, bir değirmen sahibi olan Shin Chi Gyu adında köy zengini bir adamın evinde hizmet vermektedir. Çiftliğin sahibi Pan Won'un genç karısına bakıyor.

Japon sömürgeciliğine maruz kalan Kore halkının trajik yaşamını anlatıyor. Eserlerinde kadınların çok çalkantılı bir yaşam sürdüklerinden ve genç yaşlardan itibaren aç kalmamak için bedenlerini sattıklarından bahsediliyor.

Bu hiciv eseri, Kore'deki Japon sömürge yönetimi sırasında yazılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Edebi çevirinin ilkeleri, çevirinin niteliği, yaratıcılık eylemi.

H. 1304 (M.1886) Tarihli Erzurum Salnamesinde Erzurum ve Kazalarının Sosyoekonomik Durumu

Mehmet Kahraman

Erciyes Üniversitesi, Tarih Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

Doç. Dr. Cengiz Kartın

Erciyes Üniversitesi, Tarih Bölümü

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "Hicri 1304- M. 1886 tarihli Erzurum Salnamesi'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Bilindiği üzere Osmanlı Devleti'nde neşredilmiş salnameler yani Osmanlı şehir yıllıkları, devlet görevlileri tarafından tertip edilmiş, araştırmacıların sıklıkla kullandığı güvenilir kaynaklardır. Salnameler, ilgili bölge ile alakalı aklımıza gelebilecek birçok konuyu işler. Bölgenin mali durumu, askeri ve idari teşkilatlanması, demografik yapısı, sosyal dokusu, nüfus özellikleri, belli başlı tarihi yapıları, dini özellikleri taşıyan, cami, medrese, kilise, manastır, gibi binaları sayıları ile birlikte verir. Bölgenin ticari faaliyetleri, kültürel zenginlikleri ve zirai üretiminden başka demirci, bakırcı, dülger, sarıç gibi sanatkarlarına varıncaya kadar birçok konuda detaylı bilgiler ihtiva eder. Hicri 1304 Miladi 1886 Erzurum Vilayet Salnamesi'ndeki bilgileri aktarmak suretiyle, Osmanlı vilayet salnameleri, Erzurum şehir yıllıkları ve Erzurum şehir tarihi hakkında çalışan araştırmacılara faydalı olacağını düşündüğümüz bilgileri literatüre kazandırmayı amaçlıyoruz. Nitel araştırma yöntemi ile daha önce transkripsiyonunu yaptığımız veriler analiz edilecektir. Erzurum Sancağı salnamedeki bilgilere göre Kiğı, Tercan, Hınıs, Keskim, Tortum Ova, Pasinler kazalarından oluşmaktadır. Erzurum Sancağı birçok han, dükkân ve mağaza, ile ticari faaliyetlerini sürdürür. Nüfus olarak dönemine göre kalabalık sayılacak bir yapıya sahiptir. Osmanlı Devleti'nin doğudaki büyük şehirlerinden biridir. Hicri 1304- miladi 1886 yılında Erzurum Sancağı'nda 7.226 hane 38.904 nüfus, Tortum kazası 8.299 hane 47.831 nüfus, Keskim Kazası 5411 hane 26.122 nüfus, Tercan Kazası 4.862 hane 24.368 nüfus, Hınıs Kazası 4.217 hane 24.256 nüfus, Kiğı Kazası 7058 hane 37.005 nüfus Ova Kazası 9300 hane 64.132, nüfus ve Pasinler Kazası 15 nahiye ve 71 kurasında 41 442 nüfus bulunur.

Sanayisinde dikkat çekici şekilde gelişmeler mevcuttur. Bölgenin ihtiyaçlarının karşılanması için birçok üretim hane mevcuttur. Kuyumcu, tüfekçi, demirci, kundakçı, hallaç, marangoz, ziraat için gerekli olan malzemenin yapılması için lazım olan tezgahlar ve ustalar vardır. Kazalar hariç olmak üzere, Erzurum Sancak Merkezi'nde ahşap bir hükümet dairesi, bir askeri bina, Rüştüye ve Mülki mektebi, 3 adet iptidai mektep, 110 medrese, 62 Sıbyan mektebi, sancak kalesi, bir kale, memleket saati, büyük bir Askeri Hastane vardır. Büyük bir hapisane, 11 karakol hane, 1 Jandarma, 3 asker kışlası mevcuttur. Dini yapılardan 15 tekke ve türbe, 65 Mescit ve cami, 4 tane kilise ve manastır bulunur. Bir matbaa ve ıslahhanede bulunur. 5 fabrika, deri işlemesi için 5 adet debbağhane, 6 sabunhane, 28 İmaret, 17 hamam gibi daha birçok üretim hane faaliyet gösterir. 3300'den fazla dükkân ve mağaza, 49 değirmen, 11 kâgir köprü ve 9 kabristanı da vardır. Tarım alanındaki üretimleri; Sarıbaş, bakla, nohut, darı, domates ve birçok çeşit sebzelerden oluşur. Tut, elma, vişne, söğüt ve kavak gibi çok çeşitli ağaçları da bulunur. İdari, askeri, zirai, sosyal ve ekonomik yapının genel özelliklerini yansıtır. Mevcut salnamede bunun gibi birçok konuda dönemin mevcut şartlarının anlaşılmasını sağlayacak veriler mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Tarihi, Erzurum, Erzurum Salnameleri.

Taşnak Partisi Üyesi Ovanes Kaçaznuni İtirafları Doğrultusunda: Türk-Ermeni Meselesi

Nazar Toprak

Erciyes Üniversitesi, Avrasya Araştırmaları Yüksek Lisans Öğrencisi

Ermeniler 1. Dünya Savaşı sırasında Anadolu'nun hemen hemen her yerinde isyan ve terör eyleminde bulunmuştur. Savaş halinde bulunan Osmanlı Devleti ise 27 Mayıs 1915'te Sevk ve İskân Kanunu çıkarmak zorunda kalmıştır. Böylece iç karışıklığa sebep olan Ermeniler Suriye ve Kuzey Irak bölgesine göç ettirilmişlerdir. Tehcir öncesinde padişaha suikast düzenleyecek kadar ileri giden Ermenilerin göç ettirilmesi birçok devlet tarafından "SOYKIRIM" olarak adlandırılmaktadır. Hâlbuki 1863'te bir nizamname ile önemli ayrıcalıklar elde eden Ermeniler hamî olarak gördüğü devletlerin politikası ile hareket etmiştir ve hep daha fazlasını istemiştir. Ayastefanos ve Berlin Antlaşmaları da bu doğrultuda yapılmıştır. Ardından ilk isyan Erzurum'da patlak vermiştir. Sayısı kırkı geçen bu terör eylemlerinin son raddesi olan Van olayları meydana gelmiş ve Müslüman halk katledilmiştir. Savaş halinde olan Osmanlı Devleti ise Ermeniler için Sevk ve İskân Kanununu çıkarmıştır.

Günümüzde birçok devlet bu hadiseyi soykırım olarak nitelendirmektedir. Ermenistan'ın ilk başbakanı Ovanes Kaçaznuni ise "TAŞNAK PARTİSİ'NİN YAPACAĞI BİR ŞEY YOK" adlı raporunda ayan beyan soykırım olmadığını ortaya koymaktadır. Kaçaznuni Ermenistan'da basımı yasak olan bu raporunda önemli saptamalarda bulunmuştur;

- Tehcir kararı amacına uygundu.
- Türkiye savunma içgüdüğü ile hareket etmişti.
- Dünya Savaşı öncesinde gönüllü silahlı birliklerin oluşturulması hataydı.
- Kayıtsız şartsız Rusya'ya bağlanmışlardır.
- Türklerden yana olan güç dengesini hesaba katmamışlardı.
- 1918 sonlarındaki İngiliz işgali, Taşnakların umutlarını yeniden kabartmıştı.
- Denizden denize Ermenistan projesi emperyalist bir talebe katılmışlar, bu yönde kışkırtılmışlardı.
- Müslüman nüfusu katletmişlerdi.
- Taşnak yönetimi dışında suçlu aranmamalıydı.
- Ermeni terör eylemleri Batı kamuoyunu kazanmaya yönelikti.
- Taşnak Partisi'nin yapacağı bir şey yoktu; intihar etmeliydi.

Ermenistan'ın ilk başbakanı ve Taşnak Partisi üyesi Ovanes Kaçaznuni bu raporda hadisenin esasını ayan beyan ortaya koymuştur. Soykırım adı altında ortaya sürülen hadise ise emperyalist devletlerin politikasından başka bir şey değildir.

Anahtar Kelimeler: Ermeni, Türk, Tehcir, Ovanes Kaçaznuni.

Letâ'ifât-ı Nasreddîn Hoca

Nazlı Sarı

Erciyes Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof. Dr. Turgut Koçoğlu

Erciyes Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Letâ'ifât kelime anlamı olarak latîfe anlamına gelmektedir. Türk edebiyatında da lâtife denildiği zaman akıllara bilakis Hoca Nasreddîn gelir. Nasreddîn Hoca Türk mizah anlayışı ve Türk düşünce tarzını fıkra türü aracılığı ile cihanşümul boyuta taşımıştır. Öyle ki Türk dünyasında Nasreddîn Hoca mizahın sultanı konumunda ve her topluluk kendi edebiyatı içerisinde önemle yer edindirmektedir. Anadolu coğrafyasında Nasreddîn Hoca, Azerbaycan'da Molla Nasreddîn, Kazakıztan'da Koja Nasreddîn veya Hoja Nasr, Özbekistan'da Nasreddîn Efendi ya da Nasrdin Apandi, Türkistan'da Nasrdin Avanti, İran'da Molla Nasreddîn, Gagavuzlar arasında Nastradin adlarıyla Türk dünyasında bu adlarla asırlarca yaşamış ve yaşamaktadır.

Nasreddin Hoca 13. asırda Orta Anadolu'nun Sivrihisar'a bağlı Hortu Köyünde 606 (1208/1209) tarihinde dünyaya geldiği rivayet edilir. Eğitimini babasından almış ve 635 (1237/1238)'te yaşamının geri kalanını Akşehir'de devam ettirmiş ve 683 (1284/5) yılında Akşehir'de vefat etmiştir. Değişik mimari yapısıyla yıllara meydan okumuş olan türbesi çok defa tadilat altına alınmıştır. Türbe kubbe şeklinde duvarsız ve kapısında kilidi bulanan türbenin kitabesinde 386 rakamı tersinden okunduğunda 683 tarihini göstermekte ve bu da milâdî 1284/1285 tarihine tekabül etmektedir ki, Hoca da bu tarihte vefat etmiştir. Hoca, Selçuklu sultanı Alâeddin ile aynı dönemde yaşamıştır. Nasreddin Hoca'dan Osmanlı döneminde bahseden ilk kaynak Ebul'l-Hayr-i Rumî'nin Cem Sultan adına yazdığı Sarı Saltuk'un menkıbelerini anlatan 1495 tarihli Saltuknâme'dir. Lâmiî Çelebi'nin Letaifi'nde onun iki fıkrası kaydedilmiştir.

Nasreddîn Hoca'nın fıkraları Türk dünyasında o kadar çok benimsenip yayılmıştır ki coğrafi olarak komşularımız bile Nasreddîn Hoca'nın fıkralarını kendi milletlerine ve dillerine uyarlamışlardır. Bu kadar geniş coğrafyalara ve milletlere ulaşan Türk mizahının en gözde ismi olan Nasreddîn Hoca'nın adı bazen kendisine ait olmayan fıkralarda da kullanılmıştır. Fıkra sahibi Nasredd'in Hoca olmasa da onun adıyla anlatılan birçok fıkra günümüze kadar ulaşmıştır. Bu durum Hoca'nın adının bir açıdan yayılması ve fıkra türünde üst seviyelere taşınması bakımından önem arz ederken bir açıdan da Hoca'nın adı ile mizah olarak düşük seviyede fıkralarda kullanılmıştır. Nasreddîn Hoca her bakımdan Türk edebiyatında fıkra denince akla gelen ilk isimdir. Gelecek nesillere Hoca'nın fıkralarını mizah anlayışını aktarmak biz araştırmacılar için bir görevdir.

Anahtar Kelimeler: Nasreddîn Hoca, fıkra, mizah.

Covid-19 Sürecinde Gündelik Hayatın İşleyişi, Anomi ve Arkadaş: Halkbilimsel Açıdan Pandeminin Üniversite Öğrencilerinin Arkadaşlık İlişkilerine Etkisi

Nejla Yaşar

Erciyes Üniversitesi, Türk Halkbilimi Bölümü Öğrencisi

Kevser Eraslan

Erciyes Üniversitesi, Türk Halkbilimi Bölümü Öğrencisi

Türkiye’de 2020 yılı başında ortaya çıkan COVID – 19 küresel boyutta yaşanan bir kaos olarak değerlendirilebilir. Üniversite öğrencilerinin pandemi süreciyle karşılaşması ve gündelik yaşamlarına, eğitimlerine ve sosyal ilişkilerine “kapalı” bir ortamda devam etmeleri Emile Durkheim’in anomie kavramıyla yorumlanabilir. Türkiye’de Koronavirüs Bilim Kurulu ve Sağlık Bakanlığı’nın iktidar olarak hem tıbbi hem de sosyal yaşam dengesini sağlamayı hedeflediği ve böylece anomie’nin kontrol altına alınmasında etkili olduğu da ifade edilebilir. Böylece normsuzluk, çatışma ve kaosu ortadan kaldırmaya ya da durdurmaya çalışmıştır.

Bu süreçte yüz yüze eğitime son verilmiş ve çevrimiçi uzaktan eğitim sistemine geçilmiştir. Üniversite öğrencilerinin günlük rutinleri değişmiş ve tamamen alışık olmadıkları bir yaşama geçiş yapılmıştır. Bu durum bir anomie olduğu kadar George Simmel’in yaklaşımıyla gündelik hayatın işleyişinde bireylerarası iletişim ve etkileşimin de değişmesidir. Yüz yüze arkadaşlık ilişkilerinde jest ve mimiklerini kullanarak iletişimindeki anlamları kolayca aktarabilen öğrenciler, anomik bir durum olan Pandemiyle birlikte iletişimlerini yüz yüze değil çevrimiçi gerçekleştirmek zorunda kalmışlardır.

Bu çalışmada Emile Durkheim’in anomie kavramı ve George Simmel’in gündelik hayatın işleyişinde bireylerarası iletişim ve etkileşim yaklaşımından hareketle COVID – 19 pandemi sürecinde ve sonucunda öğrencilerin ürettiği öğrenci kültürü, arkadaşlık ilişkileri, yardımlaşma ve dayanışmada yaşanan değişimi ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Çalışma TÜBİTAK 2209 – A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında Veriler, Erciyes Üniversitesi’nin 19 fakültesinden, yurtda ve evde yaşayan öğrenciler ile gerçekleştirilen nitel alan araştırması yöntemiyle elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmelerin yanı sıra öğrencilerin tepkileri, ses tonları gibi davranışlarını anlamak için de gözlem tekniği kullanılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin rutinlerini gerçekleştirememesi bireyler tarafından normsuzluk olarak görülmüştür. Çevrimiçi eğitime adapte edilmiş öğrenci kültürleri ve alışkanlıkları geliştirilmiş, böylece normsuzluk ve kaos durumu ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Pandemi sırası ve sonrasında arkadaşlık ilişkilerinde, eğitimde, sosyal yaşamda ve aktivitelere katılımın gerçekleştirilme oranlarında düşüş gözlemlenmiştir. Pandemi sırasında sosyalleşememe krizi çevrimiçi platformlar sayesinde çözülmeye çalışılmıştır. Sanal arkadaşlıklar kurulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bireylerarası ilişkiler, Anomie, COVID-19 Pandemisi, Arkadaşlık ilişkileri, Öğrenci Kültürü.

Bünyan Halıları Üzerine Alan Araştırması

Nilgün Akkaya

Erciyes Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Halı Orta Asya'dan gelmiş. Türkler tarafından gittikleri coğrafyalara taşınmıştır. Halının Anadolu'ya gelmesiyle Kayseri'nin Bünyan ilçesi bu sanatla tanışmıştır. Sağlıklı olması, yumuşaklık hissi vermesi, aşınma direncinin yüksek olması kalitesini artırmıştır. Birinci sınıf Bünyan halısının cm²'ne 16-30 ilmek atılması kalitesini artıran başka bir nedendir. Çözücü pamuk olup, dokusu yün ve floştur. Renkler beyaz, siyah, gri, mor hâkimiyetindedir. Zemin kırmızı, mavi ve lacivert tonlarındadır. Geleneksel motiflerin sürdürülmesi açısından halı dokuma sanatının gelişimini besleyen eserlerdendir. Zemin iki kısımdan oluşur. Birinci kısım kenar ve kolonların olduğu alan, ikinci kısım mekândır. Desenler emprime, lâlezar, anogra gibi isimler alır. Kök boyalarla boyanan halı ipleri için cihri çalısı, soğan kabuğu, taze ceviz kabuğu, palamut, mazı, sarı ot kökü, somak, eksiz otu kökü, nar kabuğu gibi bitkiler kullanılır. Bu yöntemlerle üretilen ipliklerle dokunan halılar canlılığını yüzyıllar boyunca korumaktadır. Asya kökenli olan Bünyan halıları zaman içerisinde kültürel ekonomik, sosyal yapıdaki değişimlerin zorlaması ile gelişim evresini tamamlamıştır. Ticari kaygılar, daha çok kazanma arzusu halıların kalitesinde düşmeye sebep olmuş orijinalliğinde bozulmalar görülmüştür. Geleneksel Türk motiflerinden vazgeçilmiş doğal boyalarla boyanan ipler yerini İngiltere'den gelen yün ve pamuk ipliğine Almanya'dan gelen suni boyalarla boyanan iplere bırakmış değerini düşürmüştür. Bugün evlerimizde yün halıların yerini makina halıları almıştır. Bu da kadın ruhunun inceliğinin terkedildiğinin göstergesidir. Eril dişil dengesinin bozulduğu günümüz dünyasında el emeği göz nuru halılarımızın yerini ruhu olmayan makine halıları almıştır. Oysaki evi ev yapan dişil enerjinin göz nuru değil midir?

Anahtar Kelimeler: Bünyan Halısı / Kali / Kaling.

Elçin Efendiyevin Edebi-Tenkidi Görüşleri

Nurlane Memmedova

AMEA Nizami Gencevi,, Edebi Tenqid Doktora Öğrencisi

Edebiyat eleştirisi, yaratıcı kişiliğin faaliyetine etki etmek, estetik zevki şekillendirmek gücüne sahiptir. Bu da edebi yaratıcılığın gelişimine hizmet eden bir yönüdür. Betimleyici makalelerden uzaklaşıp objektif değerlendirmeye yönelen eleştiri, edebi eserlere bilimsel açıdan yaklaşmanın temel görevidir. Yaratıcılık psikolojisinin derinliklerine inebilme yeteneği, bir eleştirmen için gerekli bir özelliktir. Eleştirinin niteliği, analiz edilen esere verilen değer bilimsel temellere dayandırılma seviyesine bağlıdır. Toplumun çeşitli alanlarında eleştiri anlayışı öncü bir özellik olduğu gibi, edebiyat eleştirisi alanında da profesyonel eleştiri kendi hakimiyet pozisyonunu korumalıdır. Bu bağlamda yazar eleştirisi ve profesyonel eleştiri arasındaki farkın belirginleşmesi kendini gösterir. Bazı durumlarda, yazarın yaratıcılığı ve bilimsel eleştiri yetenekleri, yazar ve eleştirmen kimliğini kendi kişiliğinde birleştirir. Bu yazarlar arasında Mirze Feteli Ahundzade, Seyid Hüseyin, Mehdi Hüseyin, Mirze İbrahimov ve Elçin bulunmaktadır. Hem yaratıcı eserin yazarı, hem de eseri değerlendirme hedefine yönlendiren araştırmacının asıl başvurduğu hedef okuyucu kütlesidir. Dolayısıyla faaliyetleri bir amaca dayanır: okuyucu zevkini estetik standartlar doğrultusunda yönlendirmek.

Çalışmamızın amacı Elçin'in bir eleştirmen olarak yaratıcılığını değerlendirmektir. Bilimsel düşünceleri onu yazar eleştirisinden uzaklaştırır. Çünkü onun makalelerindeki eleştirel düşünceler, uzman eleştiri analizinde öne sürülen bilimsel gözlemlerle uyumludur. Bu tür bir yaklaşım, onların edebi yaratıcılığının temelini oluşturur. O, toplumsal olaylara objektif bir bakış açısı getirirken, güzellikleri ve olumsuz yönleri keşfeder ve bunları vurgular, okuyucuyu düşündüren canlı olaylara dokunur. Edebi düşünce ile eleştirel düşünce arasındaki karşıtlıkta yazar ve eleştirmen kişiliği şekillenir. Elçin'in monografilerinde ve makalelerinde Azerbaycan edebiyat eleştirisinin yaratıcılık ve metodoloji konuları, çağdaş eleştirinin görevleri ve karşılaştığı görevler, edebiyat sürecinin güncel sorunları, eleştiri tarihinin gelişim yönleri ve estetik özellikleri, Azerbaycan edebiyat eleştirisinin potansiyel olanakları incelenmiştir. O, Kamal Talıbzade, Memmed Cefer Ceferov, Memmed Arif Dadaşzade, Yaşar Qarayev, Mesud Elioğlu, Qulu Xelilov gibi eleştirmenlerin faaliyetlerini incelemiştir. Eleştiri ve yazı, karşılıklı olarak araştırmayı teşvik eden bilgin, yazının gelişiminde eleştirel düşüncenin önemini vurgulamıştır, modernlik, gelenek ve yenilik, karakter meselesi eleştiri ve yazının diyalektik birliğinde açılmıştır. Modern ve klasik miras araştırmasına önem veren edebiyatçı, edebiyatta tarih ve modernlik sorunu, Azerbaycan çocuk edebiyatının ilk başlangıcı ve çağdaş gelişimi gibi konuları göz ardı etmemiştir. Sonuç olarak, Elçin edebiyat eleştirinin profesyonelliğinin bir ifadesi olduğu fikrindedir.

Anahtar Kelimeler: eleştiri, uzman eleştirmen, modernlik, edebiyat süreci.

Türkiye’de Yapay Zekâ ve Türkoloji Çalışmaları Üzerine Bir Gözden Geçirme

Orçun Onaral

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

Çağımız gerekliliklerinden biri hâline dönüşmekte olan yapay zekâ teknolojisi çeşitli disiplinler tarafından kullanılmaktadır. Bu disiplinler genellikle bilgisayarlı bilimlerini oluşturursa da Türk dili, tarihi, edebiyatı, çeviri alanlarında da özellikle 2000’li yıllardan bu yana fen bilimlerinden eğitim bilimlerine, sağlık bilimlerinden sosyal bilimlere kadar bilimsel alanda kendini göstermektedir. Yapay zekâ teknolojilerinin, dilbilim, yeni Türk edebiyatı alanı, eski Türk edebiyatı, dil çevirileri, dil eğitimi, yabancılara Türkçe eğitimi gibi Türkoloji’nin dil ve saha çalışmaları alanlarında çalışmalarda yer almaya başlamıştır. Bu çalışmada, Türkoloji bağlamında ülkemizde yapay zekâ ve bilgisayarlı dilbilim alanının filizlenmeye başladığı 2006 yılından 2024’e kadar yapılmış olan çalışmalar; Türkoloji’de yapay zekâ, bilgisayarlı dilbilim, yapay zekâ anahtar kelimeleri kullanılarak çevrim içi ve basılı olarak ulaşılabilen makaleler, kitaplar vb. kaynaklar alan yazından toplanarak derlenmesi amaçlanmıştır. Derlenen bu çalışmalarda yapay zekâ ile nasıl fayda sağlandığı ortaya konulmaya çalışılmış olup bu derleme sonucunda hem Türkoloji’de yapay zekânın nasıl kullanıldığına dair bilgiler sunulmuş hem de disiplinler arası nasıl bir getiri sağladığı ya da sağlayabileceği sorularına cevaplar aranmaya çalışılmıştır. Çalışmada, yapay zekanın kullanılarak alan yazında var olan şiir üretme, masal üretme, dil öğretme, Osmanlı Türkçesinden, standart Türkçeye çeviri ve tarama yapabilen yapay zekâ projesi gibi çalışmalar tanıtılmaya çalışılmıştır. Çalışmada ayrıca, alan yazındaki çalışmalar dikkate alınarak çeviri biliminde, tarama işlemlerinde, fişlemede, metin düzeltmede vb. alanlarda yapay zekâdan istifade edilebileceği önerilmiştir. Bu çalışma sonucunda, Türkoloji alan yazında yeni nesil teknolojilerin yavaş yavaş kullanımıyla başlanmasıyla birlikte bu çalışmadan sonra da yapılacak olan çalışmalara ya da yapay zekâyı kullanarak akademik çalışmaları ekonomikleştirilebileceği, çeşitli lehçelerden standart Türkçeye çeviri ve tarama olanaklarını göstermesi, alanda yeni bir boşluğu doldurması sebebiyle ve bunların yanında Türkçenin öğretimini kolaylaştırabileceğini göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkoloji’de yapay zekâ, bilgisayarlı dilbilim, yapay zekâ.

Irak-Türkmen Edebiyatında Azerbaycan Konusu

Orhan İsayev

Azerbaycan Milli İlimler Akademiyası Nizami Gencevi Doktora Öğrencisi

Tarihin farklı zamanlarında Orta Asya'dan ve Azerbaycan'dan göçerek Irak'ın kuzeyinde yerleşen türkler türkmen veya türkmen ismi ile tanınmaktalar. Irak türklerinin konuştuğu dil Azerbaycan türkçesi ile aynı içeriktedir. Bunu hem Türkiye'de, hem de Azerbaycan'da sürdürülmüş bilimsel çalışmalar kanıtlamıştır. Bu yüzden Irak-türkmen edebiyatı dil ve konu olarak da Azerbaycan edebiyatına çok yakın. Divan edebiyatları Azerbaycandilli edebiyat gibi kabul olunuyor ve İ.Nesimi, Fuzuli, Ruhi Bağdadi ve başkaları ortak sanatçılar gibi öğrenilir.

Çağdaş Irak-türkmen edebiyatı da Azerbaycan'a çok yakın sayıla bilir. Halk ağzı ile yazan şairler aynı Azerbaycan türkçesini kullanmaktalar. Lakin Türkiye türkçesi de Irak'ta sıkı kullanılmaktadır. Mevzu olarak ta Azerbaycan'la ilgili şiirler, hoyratlar, maniler, destanlar yazılmaktadır.

Irak türklerinin ünlü şairlerinden olan Abdülletif Benderoğlu “Yaşar gönlüm”, “Bakü'ye hasret” şiirleri Azerbaycan konusundadır. Türkiye'de yaşayan Nesrin Erbil hanımın da Azerbaycan'a ait şiirlerine rastlamaktayız. Fevzi Ekrem Terzi Azerbaycanı görmeden kan bağılılığı nedeni ile bu ülkeye sonsuz sevgi beslemiş ve “Azerbaycan destanı”nı yazmıştır. Fevzi Ekrem Terzi'nin bu eseri 2001 yılında Bakü'de basılmıştır. Profesör Qazenfer Paşayev bu eserin yeni neşrini hazırlamaktadır.

Aynı adda, yani “Azerbaycan destanı” adlı eseri Sabır Demirçi isiminde şair de yazmıştır. Bu eser 2008 yılında basılmıştır.Azerbaycan'la ilgili diğer bir eserin yazarı ise Dr.Faruk Köprülüdür. Onun eseri “Kerkük'ten Bakü'ye Şahin Uçurttum” bugün Azerbaycan'da da çok sevilmektedir.

Araştırmacı yazar ve şair Şemsettin Kuzecinin de Azerbaycan'la ilgili şiirleri ve nesir yazıları mevcuttur. “Azerbaycan makalelerim” adlı kitabı 2023.de Ankara'da basılmıştır.

Güney Azerbaycan'da doğmuş ünlü şair Mehmethüseyn Şehriyar'ın Irak-türkmen edebiyatına etkisi günümüzde de devam etmektedir. Enteresan bir hal şudur ki, Şehriyarın “Haydarbabaya selam” şiirinin etkisi altında türkmen şairler henüz şahane eserler yazmaktalar. Yalnız bir farkı söyleye biliriz ki, bir dağ ismi olan Haydarbaba Kerkük'deki Gurgur baba ismine değiştirilmiştir. Irak-türkmen edebiyatı ile ilgili Azerbaycan'da bilimsel çalışmalar günümüzde de devam etmektedir. Konuyla ilgili en son makale 2024 yılının Ocak ayında “525-ci qəzet”de Pr.Qazenfer Paşayev tarafından yayınlanmıştır.

Makaleyi yazmakta amacımız Çağdaş Irak-türkmen edebiyatına ışık tutmak ve Azerbaycan'la ilgili eserleri analiz etmek ve değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, Irak-Türkmen edebiyatı, hoyrat, bayatı, destan.

İstiklal Şehidi Abdulhaluk Uygur

Osman Safa Azgın

Erciyes Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

1901'de Turfanda hayata gözlerini açan milli şairimiz şehit Abdulhaluk Uygur Yeni Uygur Edebiyatının kurucusu olup Çin'in zulüm ve baskılarına karşın ne kalemini, ne dilini, ne de hayatını esirgememiş ve bu uğurda canından olmuştur. Başta Uygurca olmak üzere Arapça, Farsça, Çince, Rusça dillerini bilmektedir. Rusya tahsili sonrası halkının durumunu görüp bir çare aramış ve söz ile halkın bilinçlenmesi için uğraşmıştır. Bunun üzerine Turfan'da kurduğu matbaada gazete ve dergiler yayınlarak halkı bilinçlendirmek istemiş, lakin Çin hükümeti buna izin vermemiştir. Bunun üzerine başta Turfan olmak üzere belirli yerlere okullar açmış ve buralarda okuyan öğrencileri daha sonrasında Rusya'ya göndermiştir. Çağatay Türkçesi yerine yeni Uygur yazı dilini benimsemiş şiirlerinde de kullanmıştır. Şiirlerinde toplumun aksak yönlerine dikkat çekerek zulme uğrayan halkın sessiz kalması ve bu gibi birçok eksiklikleri göstermeye çalışmıştır. Abdulhaluk Uygur Oyan (Uyan), Gezep ve Zar (Öfke ve Çığlık), Zuluma Karşı (Zulme Karşı), Körüngen Tag Yırak Emes (Görünen Dağ Uzak Değil), Köñül Hahişi (Gönül Arzusu) ve Gezep ve Zar (Öfke ve çığlık) gibi geriye 200'e yakın şiir bırakmıştır. Kendinden önce başlayan Ceditçilik akımının izlerinden gitmeyip kendine yeni bir yol çizmiştir. Dili gerçekleri kışkıracak kadar açıktır, edebi sanatları özlü ve yetkindir. Düşüncelerini asla sakınmamış, cesurca belirtmiştir. Milleti için son nefesine kadar uğraşmış ve Turfan ayaklanmasının planlarını yaparken kendisini Çin'e satan bir hain yüzünden arkadaşlarıyla birlikte tutuklanarak vahşice idam edilmişlerdir. Bu yazımızda Abdulhaluk Uygur'un hayatını etkileyen yazarlar, şiirlerindeki karakteristik özellikleri ve Türkiye'de böylesine önemli bir yazarın üzerine çalışmaların kısıtlı kalması üzerinde duracağız.

Anahtar sözcükler: Abdulhaluk Uygur, Yeni Uygur Edebiyatı.

Japon Yazar Mishima Yukio'nun Yaşamı ve Eserlerindeki Batı Etkisine Genel Bir Bakış

Ömer Kamil Akgün

Erciyes Üniversitesi, Japon Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Öğrencisi

Bir yazar, şair ve aynı zamanda aktör olan Mishima Yukio, eserleri ve yaşamı ile Japon edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Eserleri pek çok kez beyaz perdeye uyarlanmış, Türkçe de dahil olmak üzere pek çok dile çevrilmiştir. Bu çalışmada Japon yazar Mishima Yukio'nun yaşamı ve eserleri üzerindeki batı etkisi, genel bir bakış ile ele alınacaktır.

Çalışmanın ilk kısmında Antik Yunanistan'ın Mishima üzerindeki etkisine yer verilecektir:

Diğer Japon yazarlardan farklı olarak, Mishima, Yunan Edebiyatı ve Avrupa'nın klasik geleneğiyle yakından ilgilenmiştir. Örneğin, Euripides'in "Medea" eserine dayanan "Shishi" adlı kısa bir öykü yazmıştır. Mishima'nın çağdaşları genellikle Antik Yunan destanlarına ilgi göstermezken, o Yunan klasiklerine büyük bir ilgi duymuştur. Bu nedenle Mishima'nın 1951 yılında yaptığı Yunanistan gezisi onun yazın kariyerini pek çok yönden etkilemiştir. Bu etki birçok eserinde fark edilebilir. Bunun en görünür örneklerinden biri Antik Yunan Edebiyatından Longus'un eseri olan Dafnis ve Hloi'den esinlenerek yazdığı Dalgaların Sesi romanıdır.

Çalışmanın ikinci kısmında ise Fransız yazar Raymond Radiguet'in Orgel Kontunun Balosu romanı ile Mishima'nın Tözoku romanının benzer ve farklı yönlerine değinilerek, Fransız yazarın Mishima üzerindeki etkisine yer verilecektir.

Mishima'nın çocukluk yılları II. Dünya Savaşı döneminde geçmiştir. Gençlik döneminde, Fransız yazar Radiguet'in etkisi altında kalmıştır. Radiguet'in erken yaştaki (20) ölümü ve Orgel Kontunun Balosu romanı Mishima üzerinde büyük bir etki bırakmıştır. Mishima'nın ilk romanı olan Tözoku (1948), Radiguet'in eseriyle yapısı bakımından benzerlikler içermektedir.

Son olarak ise Mishima'nın batı etkisi bağlamında Oscar Wilde'a ve eseri "Salome'a" değinilecektir. Mishima'nın eserleri ve yaşamına etkisi araştırılacaktır.

Oscar Wilde, Mishima Yukio'nun hayranlık duyduğu birçok batılı yazardan biriydi. Hatta kendi parasıyla aldığı ilk kitabın Oscar Wilde'ın "Salome" eseri olduğunu belirtmiştir. Wilde, Mishima'nın erken dönem yazı stili üzerinde etkiye sahiptir. Ayrıca, 1952'de New York'ta "Salome" operasını izlemiş ve oyunun 1960'ta Tokyo'daki gösteriminin yönetmenliğini yapmıştır. Wilde'ın "Salome" eseri Mishima üzerinde olumlu bir etki bırakmıştır. Mishima'nın Wilde üzerine yazdığı araştırma yazısı "Osukaa Wairudo ron" (Oscar Wilde Üzerine) da bu görüşü destekler.

Bu çalışmada, literatür taraması yöntemi kullanılarak elde edilen kaynaklar incelenerek genel olarak Mishima Yukio'nun yaşamı ve eserleri üzerindeki batı etkisi araştırılacaktır.

Mishima'nın eserlerinde çoğu kez gözlemediğimiz konular; batılılaşma eleştirisi, zen budizmi ve Japon militarizmidir. Bu makale, Mishima'nın farklı bir yönüne (batı kültürüne, edebiyatına ve felsefesine duyduğu ilgiye) odaklanan bir kaynak olması açısından önemlidir.

Konu hakkında literatür taraması yöntemiyle elde edilen kaynaklar incelendiğinde, Türkçe kaynak sayısının yeterli olmadığı saptanmıştır. Bu çalışmanın, literatüre yenilik getirmesi ve ileriye dönük çalışmalar için bir başlangıç niteliğinde olması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: mishima yukio, japon edebiyatı, batı edebiyatı, oscar wilde, raymond radiguet.

1897 Tarihli Erzurum Salnamesine Göre Erzurum'da Eğitim

Rahmi Yazıcı

Erciyes Üniversitesi, Tarih Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

Doç. Dr. Cengiz Kartın

Erciyes Üniversitesi, Tarih Bölümü

Sâlnâmeler, Osmanlı Devleti'nin bir yıllık süreçteki siyasi, ekonomik, coğrafi ve kültürel durumlarını ortaya koyan resmî belgeler olarak ilk kez XIX. yüzyılın ilk yarısında karşımıza çıkmaktadır. Yıllık anlamına gelen ve devletin farklı kurumları tarafından yazılmış raporlar diyebileceğimiz sâlnâmeler devlet, özel, nezaret, vilayet ve maarif alanlarında kaydedilmişlerdir. Yazılmış olduğu dönem ile ilgili birçok alanda birinci el kaynak niteliği taşıyan bu belgelerin Osmanlı tarih yazımında önemi büyüktür. Çünkü bu belgeler devletin ilgili bölgedeki işleyiş mekanizmasının yanında sosyal ve kültürel hayattan da izler barındırmaktadır. Osmanlı eğitim sistemi ile ilgili araştırmalar incelendiğinde genellikle Maarif sâlnâmelerindeki verilerden faydalandığı, Vilayet sâlnâmelerine göre yapılan değerlendirmelerin ise daha kısıtlı olduğu görülmüştür.

Erzurum şehri, tarihsel süreçte çeşitli devletlerin hakimiyeti altında kalmıştır. Bu devletler sırasıyla Bizanslılar, İranlılar, Ermeni Devletleri, Halifeler Dönemi, Emevî Devleti, Abbasiler, Selçuklular, İlhanlılar, Timur Devleti ve son olarak Osmanlılar olmuştur. Ayrıca, şehir sürekli istilalara maruz kalarak bir döngü halinde yağmalanmış yıkılmış, tahrip edilmiş ve tekrar inşa edilmiştir. Bu yüzden, Erzurum'un siyasi-kültürel ve eğitim yapısının oluşumunda yukarıdaki devletlerin ve faktörlerin etkisi göz önünde bulundurulmuştur.

Erzurum, Osmanlı İmparatorluğu'nun hâkimiyetinin kesin olarak sağlandığı dönemden itibaren imparatorluğun çöküşüne kadar geçen dört yüzyıllık süre boyunca stratejik bir askeri merkez olarak önemini korumuştur. Bu süreçte, kuzey-doğuda Gürcistan'a, doğuda İran'a ve 18. yüzyılın ortalarından itibaren de Rusya'ya karşı yapılan çeşitli savaşlarda önemli bir konumda bulunmuştur.

Doğu ve Kafkas sınırında bulunması şehri Osmanlı devleti için elzem kılmış hem ticari pozisyonu hem de askeri-stratejik konumu şehre belli bir misyon yüklemiştir. Erzurum tarihinin bu kadar çalkantılı ve hareketli olması şüphesiz şehrin eğitimini, ekonomisini ve sosyal hayatını da etkilemiştir.

Erzurum vilayet sâlnâmelerinin ilk örneği 1287 H. (1870 M.) tarihinde hazırlanmıştır. Bir sonraki sâlnâmeler ise sırasıyla 1288 (1871), 1290 (1873), 1291 (1874), 1293 (1876), 1294 (1877), 1299 (1881), 1304 (1886), 1310 (1892), 1312 (1894), 1315 (1897), 1317 (1899), ve 1318 (1900) tarihlerinde yayınlanmıştır, toplamda 13 farklı sâlnâme bulunmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, 1897 tarihli Erzurum Vilayet sâlnâmesinde yer alan eğitim kurumları hakkındaki bilgileri göstermek, sâlnâmeye göre dönemin Erzurum vilayetindeki eğitim kurumları, eğitimde idari yapı ve işleyiş, öğrenci sayısı, eğitim kurumlarının mevcudu hakkında bilgiler sunarak, Erzurum özelindeki veriler ışığında Osmanlı eğitim sistemini değerlendirmektir.

Bu çalışma Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde hazırlanmakta olan "H.1315 (1897) TARİHLİ ERZURUM SALNAMESİ'NİN TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ" isimli yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sâlnâme, Osmanlı, Erzurum, Eğitim.

A Stylistic Analysis Of 'Ne Çıkar Bahtımıza, Ayrılık Varsa Yarın'

Rana Suayin

Erciyes Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Doktora Öğrencisi

Buket Güner

Erciyes Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Doktora Öğrencisi

This paper aims to analyze the lyrics of Gündoğdu Duran's famous classical Turkish Music, *Böyle Bir Kara Sevda*, on different levels of stylistic analysis. The choices of expression in a literary work determines its style, distinctiveness and expressive value. Stylistics is defined as an aspect of literary study that emphasizes the analysis of various elements of style. The poem is analysed using the tools of linguistics with a view to have a better understanding of its meaning. This analysis reveals how meaning is related to linguistic elements in this poem and how its style contributes to the feelings and thoughts it evokes in the reader. With the aim of developing literal interpretation of the text, different stylistic devices of assonance, figurative language, rhyme scheme and rhythm were scrutinized. Also, the patterns of foregrounding through parallelism (phonological, lexical and grammatical) and through deviation (graphological, grammatical and semantic) are closely examined to guide our interpretation of the poetic contents and effects. Foregrounding and deviation serve as an effective literary tool, that can create emphasis, evoke imagery, and convey nuanced layers of meaning. With this analysis, we comprehend the basic themes of love, life, death, nature, hope and grief which are intertwined in harmony to acknowledge endless and cyclical cases by the use of specific linguistic devices and patterns mentioned above. Although the subject matter in the poem is not difficult to interpret, stylistic features chosen by the poet seem a bit unusual. This analysis also reveals that all structural and semantic attempts have possible explanations contributing to the general interpretation of the poem.

Keywords: Style, Stylistics, Linguistic elements, Literary elements, Stylistic devices.

Hıdırellez Geleneği

Rümeysa Derdiyok

Erciyes Üniversitesi, Türk Halkbilimi Bölümü Öğrencisi

Fatıma Eyibinici

Erciyes Üniversitesi, Türk Halkbilimi Bölümü Öğrencisi

Yapılacak çalışmada Hıdırellez konusu ele alınacaktır. Hıdırellez'in kökenine dair bilgiler ele alınarak çeşitli inanış ve pratiklerle geçmişten günümüze aktarılışı incelenecektir. Çalışmada literatür taraması yapılacak ve nitel araştırma yöntemi kullanılacaktır. Bu yöntemlere göre veriler elde edilecektir. İncelediğimiz kaynaklarda Hıdırellez kutlamalarının devam ettiği yazılsa da bizim görüş açımıza göre Hıdırellez'in insanlar tarafından eskisi gibi kutlanılmadığı ve unutulmaya başlanan geleneklerden birisi olduğudur.

Hıdırellez, Türklerin mevsimlik kutladığı bayramlardan birisidir. Hızır günü olarak bilinmektedir. Adını ise Hızır ve İlyas peygamberlerden almaktadır. Hıdırellez kutlamaları 5 Mayıs gecesi ile başlamaktadır ve 6 Mayıs gecesi son bulmaktadır. Hızır, Türklerin inancına göre bahar mevsiminde insanlar arasında dolaşarak, zor durumdaki insanlara yardımda bulunan, bereket ve sağlık dağıtan ermiş bir kişidir. Hızır, baharın yani taze hayatın sembolü olarak bilinir. İnsanlar, Hıdırellez zamanı geldiğinde temizliğe daha çok önem vermektedirler. Nedeni ise temiz olmayan evlere Hızır'ın uğramayacağı düşüncesidir. Evlerin içi dışı temizlenir. Çünkü Hıdırellez günü, Hızır Aleyhisselam'ın evleri ziyaret edeceğine inanılır. Bu inançla Anadolu'da kilitli yerler açık bırakılmaktadır. Anadolu'nun bazı yerlerinde Hıdırellez Günü yapılan duaların ve isteklerin kabul olması için sadaka verme, oruç tutma ve kurban kesme adeti bulunmaktadır. Bunlara ek olarak kâğıda yazılan bir dileğin suya atıldığı zaman kabul olma inancı da bulunmaktadır. Hıdırellez gecesi herhangi bir yere istedikleri şeyin küçük bir modelini yaparlarsa Hızır'ın kendilerine yardım edeceğine ve istedikleri şeyin gerçekleşeceğine inanılır. Hıdırellez kutlamaları için seçilen mekanlar yeşillik alanlar olarak tercih edilir. Hızır'ın İlyas ile kırlarda, yeşil yerlerde, su kenarlarında ve gül fidanlarının bulunduğu yerlerde buluşacaklarına inanılır. Kutlamaların yapıldığı yerler ya Hızır ve İlyas'ın buluştukları düşünülen yerler ya oradan geçtiklerine inanılan yerlerdir ya da kutlama mekânların yakınındaki türbeler dileklerin yerine geldiği türbelerdir. Hıdırellez kutlamalarının yapıldığı mekânlar aynı zamanda doğa kültür ilişkisinin devam ettirildiği bir alandır.

Kutlama mekânı ve kutlama esnasında yapılan ritüellerin dini simgeleri bulunmaktadır. Hıdırellez'in kutlandığı mekanlar da büyük önem taşımaktadır. Kırsal alanlarda devam eden kutlamaların, kentsel yaşamın artmasıyla birlikte kutlamaların azaldığı ve insanların Hıdırellez'i unutmaya başlaması görülmektedir. Eski Hıdırellez inancının kalıplarına ters düşmeyen unsurları, günümüzdeki kalıplarına uyarlayarak yaşatılmaya devam edilmektedir. Kısacası, her sosyal grup geçmişten günümüze gelen inanç ve pratik sistemlerini kültürel hafızalarından tamamen silip atamaz.

Anahtar Kelimeler: Hıdırellez, Gelenek, Ritüeller.

100 Gün Reformları

Salih Işık

Erciyes Üniversitesi, Çin Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans ğrencisi

Bu bildirinin konusu Çin’de 1898 yılında uygulamaya koyulan ülkenin modernleşme ve batılı tarzda reformlar yapma çabasının önemli bir dönüm noktası olan “100 Gün Reformları”dır. Qing Hanedanlığı 19.yüzyılda yaşanan bir dizi olayla aşağılanmış ve itibarını kaybetmiştir. Kang Youwei liderliğinde toplanan aydınlar ulusun kurtuluşu için çalışmalar yapmıştır. Dönemin imparatoru Guangxu’ya bildiri sunan Kang Youwei, taleplerinden birini kabul ettirerek 11 Haziran 1898’de 103 gün sürecek olan ve adını buradan alan “100 Gün Reformları”nı uygulamaya koydurmayı başarmıştır. Reformlar geleneksel sınav sisteminin kaldırılması, modern bir eğitim sisteminin oluşturulması, hükmetin mutlak monarşiden anayasal monarşie dönüştürülmesi, Çin ordusunun modernleşmesinin sağlanması, Çin ekonomisinin güçlenmesi için kapitalizmin ilkelerinin uygulanması gibi birçok alanı kapsamaktadır. Bu reformlar neticesinde ayrıcalıklarını kaybetmeyle karşı karşıya olan muhafazakâr yönetici kesim yapılacak tüm reformlara karşı çıkmıştır. Dönemin en etkili ismi olan İmparatoriçe Cixi’nin örtülü desteğiyle 21 Eylül 1898’de imparatora darbe yapılmış ve imparator zorla sarayda dinlenmeye çekirilmişir. Yaşanan gelişmeler sonrasında hükmetin kontrolü Cixi’nin eline geçmiştir. Reformlar yürürlükten kaldırılmış ve reformculardan bazıları idam edilmiştir. Reformların etkisinin sınırlı kalmış olmasına rağmen bu dönem Çin’de modernleşme ve reform ihtiyacını vurgulayan bir dönüm noktası olmuştur. Reformların başarısız oluşu Çin’in gelecekteki reform girişimlerini etkilemiş ve modernleşme sürecinde bir ders olarak kabul edilmiştir.

Nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz tekniğinin kullanılmasıyla hazırlanan bu bildiride Qing Hanedanlığının 19.yüzyılda yaşadığı olaylar dizisine değinilerek yaşadığı aşağılanma ve itibar kaybı anlatılmaya çalışılacaktır. Kang Youwei ve reform yanlısı diğere aydınlardan bahsedilerek reformların içerdiği bilgiler açıklanacaktır. Reformların yürürlükten kaldırılması sonrasında yaşanan gelişmeler ele alınarak Qing Hanedanlığının çöküşündeki etkisine değinilecektir. Bu bildiri 100 Gün Reformlarının önemini vurgulayarak Qing Hanedanlığının son dönemlerindeki Çin’de modernleşme ve reform sürecinin anlaşılmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: 100 Gün, Reform, 100 Gün Reformları, Kang Youwei.

Afganistan'da İslam'ın ve Kültürel İnançların Etkileşimi: Tarihsel ve Sosyokültürel Bir İnceleme

Sayed Hamidullah Sadat

Erciyes Üniversitesi, Asya Çalışmaları Doktora Öğrencisi

Afganistan'da İslam ve kültürel inançlar arasındaki etkileşim, ülkenin tarih boyunca karşılaştığı birçok dinamik unsurun sonucudur. Afganistan, İslam'ın önemli bir merkezi olmasının yanı sıra, çeşitli etnik gruplar ve tarihî olaylar nedeniyle zengin bir kültürel çeşitliliğe sahiptir. İslam'ın Afganistan'daki varlığı hem toplumsal yapıyı şekillendirmiş hem de kültürel uygulamalara derin bir etki yapmıştır. Bu etkileşim, Afgan toplumunun dini ve kültürel kimliğinin temel bir parçası haline gelmiştir. Afganistan'ın İslam ile etkileşimi, tarih boyunca çeşitli dönemlerde farklı biçimlerde yaşanmıştır. Özellikle İslam'ın ilk yayıldığı dönemlerde, Afganistan İslam medeniyetinin önemli bir merkezi haline gelmiş ve bu dönemde Müslüman bilginler, sanatçılar ve düşünürler Afganistan'da etkili olmuştur. Bu dönemde, İslam'ın öğretileri Afgan kültürüne derinlemesine nüfuz etmiş ve yerel geleneklerle kaynaşmıştır. Bununla birlikte, Afganistan'da yaşayan farklı etnik gruplar arasında da çeşitli kültürel inançlar bulunmaktadır ve bu inançlar genellikle İslam ile bir araya gelmiştir.

Günümüzde, Afganistan'da İslam ve kültürel inançlar arasındaki etkileşim hala devam etmektedir. Özellikle kırsal kesimlerde, geleneksel Afgan kültürü ve İslam'ın öğretileri sık sık iç içe geçmiştir. Örneğin, Afganistan'ın dağlık bölgelerinde, yerel adetler ve uygulamalar genellikle İslam'ın öğretileriyle bir araya gelmiştir ve bu da Afganistan'ın dini ve kültürel kimliğini şekillendiren önemli bir unsurdur.

Bu çalışma, Afganistan'da İslam'ın ve kültürel inançların etkileşimini daha derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. İslam'ın Afgan toplumu üzerindeki etkisi, sadece dini uygulamalarla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda günlük yaşamın her alanını da etkilemektedir. Bu çalışmanın sonuçları, Afganistan'da İslam'ın ve kültürel inançların etkileşiminin karmaşıklığını ve önemini vurgulayacak ve gelecekteki araştırmalara ve sosyal politikalara rehberlik edecek potansiyel alanları belirleyecektir. Ayrıca, bu çalışma, Afganistan'da yaşayanların dini ve kültürel kimliklerini koruma çabalarını anlamak için de bir zemin sunacaktır. Bu çalışma, Afganistan'daki İslam'ın ve geleneksel kültürel inançların toplum üzerindeki etkileşimini anlamak ve gelecekteki araştırmalara rehberlik etmek için önemli bir kaynak olacaktır.

Anahtar Kelime: Afganistan, İslam, Kültürel İnançlar, Etkileşim.

Dil Öğreniminde Kültürün Rolü ve Etkisi: Kültürel Yönlerden Dil Becerilerine

Selcen Burçe Korkmaz

Erciyes Üniversitesi, Avrasya Araştırmaları Yüksek lisans Öğrencisi

Kültür, bir topluluğun veya toplumun sahip olduğu tüm maddi ve manevi değerlerin, inançların, normların, geleneklerin, sanat eserlerinin, dilin, yaşam tarzının ve benzeri unsurların toplamıdır. Bu unsurlar, bireylerin bir arada yaşadıkları ortamda oluşturdukları ortak paydaları ve paylaşılan anlamları ifade eder.Örneğin bir dilde kullanılan konuşma biçimleri, kişilerarası bağlantılardaki hiyerarşi ve saygı derecelerini yansıtırken, bir ifade veya söz genellikle o dilin kültürel bir yönünü somutlaştırarak, bu kültürel yönü kavramadan ifadenin amaçlanan mesajını tam olarak anlamayı zorlaştırır.Dil öğrenimi, sadece yeni kelimeleri ve gramer kurallarını öğrenmekle sınırlı kalmaz; aynı zamanda bir dilin içinde gizlenmiş kültürel öğeleri keşfetme ve anlama sürecini de içerir. Dil öğrenirken bu kültürel yönleri araştırmak son derece önemlidir. Her dil, konuşulduğu toplumun değerlerini, inançlarını, geleneklerini ve yaşam biçimini yansıtır. Bu normların farkındalığı kişide farklı kültürlere saygı gösterme, kültürel çeşitlilikleri takdir etme ve kültürel farklılıkları anlama yeteneğini artırır. Dilin sadece kelime haznesini değil, aynı zamanda kültürel içeriklerini de öğrenmek, dil öğrenimini derinleştirir ve dil yeterliliğini artırır. Bu nedenle, dil öğretiminde kültürel içeriğe yer vermek, öğrencilerin dilin derinliklerine inmelerini sağlar ve kültürel farkındalıklarını artırarak daha etkili iletişim kurmalarına yardımcı olur. Dil öğrenimi ve kültürel keşif arasındaki bu ilişki, dil yeterliliğini geliştirmeye yönelik etkili bir strateji olarak kabul edilir. Diğer bir taraftan, dil temelde iletişimi sağlamak için kullanılır ve bu iletişim genellikle anlamak ve anlaşılma üzerine odaklanır. Dolayısıyla, dil öğrenen kişi, iletişim kurarken kültürel öğelere çok fazla vurgu yapmadan da etkili iletişim sağlayabilir. Bu yüzden dilin öğrenilme amacına ve nerede kullanılacağına bağlı olarak bu kültürel öğelerin öğrenen kişi açısından önemini tartışmak mümkündür.Bu makalede ise, dil öğreniminde kültürün etkisinin önemi ve bu etkinin dil becerilerinin gelişimine nasıl katkı sağladığı dilin kültürel yönleri, kültürel bağlamda kelimeler ve ifadeler, kültürel normlar ve iletişim tarzları, kültürel duyarlılık ve empati başlıkları altında değerlendirilecektir.

Anahtar kelimeler: Kültür, dil öğrenimi, kültürel farklılık.

Romantik İlişkilerde Ghosting

Semra Şahin

Erciyes Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü Lisans Öğrencisi

Günümüzde her yaştaki insanın akıllı telefon ya da bilgisayar üzerinden çeşitli uygulamalara erişim kolaylığına sahip olması bazı riskleri de beraberinde getirmektedir. Teknolojik araçlar romantik ilişkilerin başlamasını, sürdürülmesini, partnerle iletişimde kalınmasını kolaylaştırdığı gibi ilişkinin sonlandırılmasını da kolaylaştırmaktadır. Romantik ilişkilerin yüz yüze iletişimle değil de teknolojik araçlar aracılığıyla bitirilmesi ise her geçen gün daha sık karşılaştığımız bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmayla romantik ilişkinin tek taraflı olarak sonlandırılması anlamına gelen ghosting (hayaletleşme) kavramı açıklanmıştır

Ghosting, herhangi bir açıklama yapılmadan bir ilişkiyi bitirmeyi ve partnerin tüm ulaşım kanallarını kapatarak bir "yok olma" eylemini ifade etmektedir. Ghostingde partnerle sosyal medya üzerinden iletişim kesilerek bireyin kendini geri çekilmesi yoluyla ilişki sonlandırılmaktadır. Bunun sonucunda ghosting uygulayan kişinin hiçbir açıklama yapmadan ortadan kaybolması, maruz kalana belirsizlikten kaynaklanan stres yaşatacak, endişe ve kafa karışıklığına neden olabilmektedir. Ghostingde maruz kalan bireyler ghosterlerden belki bir cevap alabilecekleri düşüncesiyle iletişime geçebilmektedirler. Romantik ilişkinin herhangi bir evresinde ortaya çıkabilen bu durumun, ruh sağlığı üzerinde ciddi etkilerinin olduğu görülmektedir. Ghosterlerin; yaşamları üzerinde kontrollerine olan inançları, özsaygıları, aidiyet ihtiyaçları ve anlamlı varoluşa sahip olduklarına yönelik inançları sarsılmaktadır. Bu çalışmada ghosting'i tanımlamak; ortaya çıkış nedenlerini, sonuçlarını ve psikolojik etkilerini açıklayarak alandaki ghosting kavramına yönelik bir eksikliği doldurmak ve ruh sağlığı çalışanlarına bir farkındalık çerçevesi sağlamak amaçlanmaktadır.

İkili ilişkilerde var olan bu durum neticesinde kişilerde psikolojik, sosyal etkileri göz önüne alınarak çalışmalar sürdürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Romantik ilişki, Ghosting, Hayalet Sevgili.

Günlük Yaşamda *Aylak Adam*'ın Absürt Teatrallığı

Sercan Türkmen

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Tiyatro'nun insanlığın ilkel dönemlerinde ortaya çıktığı düşünülmektedir. Bunun sebebi olarak araştırmacıların ortaya koyduğu düşünce, hayatın taklit edilmesi üzerine doğduğudur. İnsan gördüğü hareketleri, duyduğu sesleri taklit eder, bu taklitçiliği varlık arayışının sonunda ritüel haline getirir. Asırları takip eden taklide dayalı canlandırma ve yeni form yaratma yöntemine tiyatro adı verilmiştir. İkinci dünya savaşından sonra değişime uğrayan dünya içerisinde sosyal hayatın içine yenilikler girmiştir. Tiyatro da yeni tarzlar ve yeni metotların etkisiyle avangart bir şekle bürünmüştür. Avangart tiyatronun getirdiği türler arasında absürt tiyatrodadır. Absürt tiyatro yaşamın saçmalığı merkez alarak gündelik metinlerden edebi metinlere kadar büyük bir külliyata saçma gözüyle bakmayı amaçlar. Absürt tiyatronun öncülerinden olan Samuel Beckett' in kaleme aldığı "Godot'yu Beklerken" oyunu insanlığın beklentileri peşinde nasıl yaşadığını anlatan bir oyundur. Yaşam ve zihin absürtlüğü doğurur, absürtlüğün etrafında dönüp durmaktadır. Godot'yu bekleyenlerin halinden Godot'u uğurlayanların halinden farksız olan Bay C. 'nin hali değer algısı peşindedir. Yusuf Atılgan'ın "Aylak Adam" eserinde karakterin başından geçenler arayışını boşa düşürse de arayışına devam etmektedir. Romanda dikkat çeken sahnelerden birisi sinema sahnesidir. Karakter sinema salonundan yakınlara sokağa çıktıktan sonra sinemadan çıkanlardan da bezdiğini dile getirmektedir. Bulunması gerektiği yer ve bulunduğu yer hiçbir zaman içine sinmez. Çünkü bulunması gerektiği yeri de bulunduğu yeri de kendi seçmemiştir. Günlük yaşamın teatrallığı olarak sahneye taşınan, edebiyat sanatının kaynakları arasında önemli yer tutan gerçek hayat saçma kavramı etrafında toplanmaktadır. Bay C.'nin öyküsü etrafında absürt bir günlük yaşam anlatılacaktır. Absürtlük bu çalışmada Bay C. üzerinden günlük yaşamın teatrallığına kadar taşınacaktır. Günlük hayatta bürünülen roller, çıkılan sahneler, yönetmenler, dekorlar örneklendirilecektir. Bay C.'nin sürekli bir değer peşinde yol kat etmesi insanlığın içinde bulunduğu kısır döngünün yasıma halidir. Absürt tiyatro her zaman aynı olan sahnede avangart bir metnin canlandırılması peşindedir. Dünya, sahne olarak düşünüldüğünde yenilenen tek şey insanlardır, roller değildir. Bay C.'nin öyküsünü absürt tiyatro gözünden görüp insanlığın kültürel belleği ve pratik hayatı öykü üzerinden incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Yusuf Atılgan, Absürt Tiyatro, Aylak Adam, Godot'yu Beklerken, Avangard.

Kuşaklar Ya Da Ayvalık Yaşantısı Romanında “Mübadele” İzleri

Serdar Alkan

Erciyes Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Lisans Öğrencisi

Mübadele kelimesinin sözlükteki anlamsal karşılığı ‘bir şeyin diğeriyle değiştirilmesi’ durumudur. “Mübadele”, pek çok göç türü içinde özellikleri açısından ikinci bir örneği olmayan çok önemli tarihsel bir olgudur. Ayrıca I. Dünya Savaşı’nın ardından Osmanlı Devleti’nin parçalanmasıyla Türkiye ile Yunanistan arasında yapılan nüfus değişimine de mübadele denilmektedir.

Türk-Yunan ‘nüfus mübadelesi’, Lozan Konferansı’nda Türkiye ve Yunanistan arasındaki öncelikli sorunlardan birisi olmuş ve 30 Ocak 1923 yılında, Türkiye ve Yunanistan arasında imzalanan ‘Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol’ün imzalanmasıyla çözüme kavuşturulmuştur. Sözleşmenin 1. Maddesi uyarınca, Türkiye’de bulunan Ortodoks Rumlarla, Yunanistan’da bulunan Müslüman Yunan uyruklular, 1 Mayıs 1923 tarihinden itibaren zorunlu göçe tabi tutulacaklar ve göç edenler Türk ve Yunan makamlarının izni olmadıkça geldikleri ülkelere yerleşmek amacıyla geri dönemeyeceklerdi. Bu sözleşme uyarınca, yaklaşık olarak 350.000 Müslüman Türk ve 200.000 Hıristiyan Rum zorunlu göçe tâbi tutulmuşlardır. Bu göç durumu beraberinde sosyal, ekonomik ve kültürel olmak üzere birçok sorunu beraberinde getirmiştir. Her iki millet de bu sorunlarını edebiyat aracılığı ile kuşaktan kuşağa aktarmıştır. Yunanlar gerçekleşen bu nüfus mübadelesinin daha ilk yıllarında yolculuklarını, yaşantılarını, çektikleri zorlukları ve geride bıraktıkları vatanlarından uzaklaşmanın üzüntüsünü eserlerine yansıtmışlardır. Ancak Türk tarafı 1970’lerden sonra eserlerinde mübadele konusunu işlemeye başlamıştır. Ahmet Yorulmaz’ın “Kuşaklar ya da Ayvalık Yaşantısı” (1999) adlı romanı da mübadele dönemini anlatan eserlerimizden biridir.

Bu çalışmada, “Kuşaklar ya da Ayvalık Yaşantısı” adlı esere bir roman olarak bakmanın ötesine geçilecek ve bir mübadele gerçeğini ortaya koymak için değerlendirme yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Yorulmaz, Kuşaklar ya da Ayvalık, Mübadele, Göç, Kültür.

Bağımsız Türk Devletlerinin Milli Marşlarının Muhteva Yönünden İncelenmesi

Serkan Yüksel

Erciyes Üniversitesi Avrasya Araştırmaları Yüksek Lisans Öğrencisi

Milli marşlar, bayrakla birlikte bir devletin mukaddes manevi değerlerinin başında gelmektedir. Bayraklar egemenliği ifade ederken milli marşlar genellikle bu egemenliğin kazanılışını anlatan, egemenlik kazanılırken ortaya konan milli bilincin ifade edilmesini ve egemenliği kaybetmemek için öğüt ifadelerinin kullanıldığı mukaddes metinlerdir. Milli marşların oluşması devletlerin bağımsızlık kazanmalarıyla paralel ortaya çıktığı için yüksek bir kutsiyet ifade eder. Devletlerin egemenlik kazanma hakkındaki tarihî tecrübeleri, toplumların milli karakterleri, dünya görüşleri, yaşadıkları coğrafya gibi birtakım olgular da bu milli marşların muhtevaları üzerinde etkili bir rol oynar. Bu bağlamda bazı ülkelerin milli marşları savaş, kahramanlık, egemenlik, kan gibi bağımsızlık mücadelesine dair kelimeler içerirken bazı ülkelerin milli marşlarında muhtevayı başka türden kelime kadroları oluşturur. Örnek vermek gerekirse İstiklal Marşı'nda savaş, egemenlik, asalet ifade eden bir kelime kadrosu mevcutken Almanya Milli Marşı'nda daha çok çalışkanlık, üretkenlik ve devamlılık ifade eden kelimeler mevcuttur. Bu durum günümüzde Türklerin savaşçı kimliği ve Almanların da çalışkanlıklarıyla bilindiği bir dünyada milli marşların milli karakterleri yansıtmasının güzel bir örneğini teşkil eder. Bu bağlamda bizim çalışmamızda Dövlət Himni olarak adlandırılan Azerbaycan milli marşı, Memlekettik Gimni olarak adlandırılan Kazakistan milli marşı, Uluttuk Gimn olarak adlandırılan Kırgızistan milli marşı, Dävlät Mädhiesi olarak adlandırılan Özbekistan milli marşı, İstiklal Marşı olarak adlandırılan Türkiye milli marşı ve Dövlət Gimni olarak adlandırılan Türkmenistan milli marşları ele alınacaktır. İlk bakışta Türkiye ve Azerbaycan milli marşlarında göze çarpan savaş, kahramanlık, övgü ifadeleri; Kırgızistan ve Kazakistan milli marşlarında göze çarpan tabiat unsurları ve ifade biçimleri; Özbekistan ve Türkmenistan milli marşlarında göze çarpan lider övgüsü ve sulh anlayışının sebepleri yorumlanacak ve mezkur metinlerin muhtevaları genel itibarıyla incelenecektir. Bu inceleme yapılırken tahlilin güçlenmesi açısından farklı ülkelerin milli marşlarından da yararlanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bağımsız Türk Devletleri, Milli Marş, Muhteva.

Turgenyev'in Klara Miliç Eserinin Sözdizimsel Açıdan Çeviri Eleştirisi

Sılanur Göksu

Erciyes Üniversitesi, Rus Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Temel bileşenleri ses bilgisi, biçim bilgisi, söz dizimi, anlam bilim ve kullanım olan dil insana özgü bir kurallar bütünüdür. Çeviri ise geçmiş insanlığın antik dönemine uzanan, o dönem özünde sözcüğü sözcüğüne ile serbest (anlama göre) çeviri ekseninde gerçekleşen, günümüzdeyse pek çok açıdan değerlendirilen dilsel bir faaliyettir. Çalışmada Rus edebiyatının önemli isimlerinden biri olan İvan Turgenyev'in son dönem eserlerinden Klara Miliç'in Türkçeye yapılan üç çeviri çalışması incelenmiştir. İncelemede karşılaştırma yöntemi kullanılmış olup çevirilerin kaynak ve erek diller arasındaki sözdizimsel bağlantı üzerinde durularak çeviri eleştirisi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgularla çeviri eleştirisinin yapılmasının yanı sıra iki farklı dil ailesi mensubu bu dillerin arasındaki benzerlik ve farklılıklar ortaya konulmuştur. Çevirilere yapılan eleştirilerdeyse yazarın sözdizimsel açıdan dil ve üslup özelliklerinin çevirmenler tarafından ne denli aktarıldığı üzerinde durularak edebi eserlerde yaşanması muhtemel çeviri zorlukları tartışılmıştır. Bu çalışmayla Rusçadan Türkçeye yapılan çeviri eleştirisiyle hem çeviribilim hem de dilbilim literatürüne katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turgenyev, Klara Miliç, Çeviribilim, Dilbilim, Çeviri eleştirisi.

Kayseri’de Mukim 93 Muhacirleri Hakkında

Süleyman Kadir Altınay

Erciyes Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

1876-1877 yıllarında meydana gelen Osmanlı ve Rus savaşı sonucunda Kafkaslardan göç eden kişilere 93 muhaciri adı verilmektedir. 93 muhacirleri buradan Erzurum, Kars, Ardahan bölgelerine yerleşmişlerdir. Göçmenlerin yol güvenliği, yerleşecekleri alanlar göz önünde bulundurularak çeşitli planlamalar neticesinde bugün adını Elviye-i Selase olarak bildiğimiz bölgeye, siyasi-etnik sorunları en aza indirmek suretiyle yerleştirilmişlerdir.

Bir kısmı buralarda kendi köylerini kurarken, bir kısmı ise diğer köylülerle beraber yaşama tercihinde bulunmuşlardır. 93 muhacirleri buldukları bölgelerde sıcakkanlı davranışlarıyla bölge insanlarını tanımışlar ve onlara uyum sağlamışlardır. Genellikle erkekler tarım ve hayvancılık ile uğraşırken kadınlar da dokumacılık faaliyetlerine ağırlık vererek halı ve kilim dokumaları yapmışlardır.

Coğrafyanın getirdiği çeşitli zorluklar ile beraber Rus ve Ermeni zulmü, halkı zor durumda bırakmış ve bunun üzerine çeşitli ağıtlar dile getirilmiştir. Bu sözlü kültür eserleri sadece ağıtlar ile sınırlı kalmamış, mani, türkü, bilmece ve destanlar ile günümüze kadar aktarılmıştır.

Tarih boyunca birçok göçmene kucak açmış Anadolu’nun bir parçası olan Kayseri ilinde yapmış olduğumuz halk bilimsel derleme sonucunda 93 muhacirlerine ait yeni materyaller elde ettik. Konuyla ilgili tarihi-kültürel araştırmalara katkıda bulunmak amacıyla çıktığımız alan araştırması sonucunda muhacirlere ait maniler, türküler, ağıtlar derledik. Halk edebiyatımıza yeni sayfalar kazandıracak bu söylemelik türler içerik, konu, şekil, biçim ve ölçü açısından incelenebilir değerdedir. Daha çok muhacirlerin ağızlarında yer etmiş olan türküler, göç sırasında veya sonrasında yaşanan acıları dile getiren ağıtlar ve bunlar arasında çeşitli maksatlar ile söylenen, hafızalarda unutulmadan günümüze kadar gelen maniler çalışmamızda yer bulmuştur.

Bu çalışmada derleme birikimlerinden yola çıkarak Kayseri’de yaşayan 93 muhacirlerinin dünden bugüne taşıdıkları manevi kültürel zenginliklere değineceğiz, derleme materyallerini ilk defa bilim âlemine tanıtacağız.

Anahtar Kelimeler: savaş, göç, kültür.

Türk Kültürünün Uluslararası Teminatçısı Olarak Zengezur Koridoru

Sümeyye Bal

Erciyes Üniversitesi, Avrasya Araştırmaları Yüksek Lisans Öğrencisi

Kültür, toplum hayatının nasıl ve neye göre yaşanılacağını, içerisinde neredeyse her şeyi barındıran bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir milletin sosyal hayatını, dini hayatını, ahlaki hayat gibi toplumun temel taşlarını birleştiren toplum için görünmez varlıktır. Türk milleti için kültür, Türk düşünce dünyasını, yaşayış tarzını, hayatı anlamlandırma çabasını, inancını etkileyen temel kutsal unsurdur. Türk kültürü asırlarca ortak etno-kültürel coğrafyalarda varlığını yabancı kültürlerle karşı diretmış veya etkileşim içerisinde sürdürülebilir politikaları izlemiştir. Bir kısmı Azerbaycan, bir kısmı ise Ermenistan'da bulunan kadim Türk toprağı Zengezur coğrafi konumuna göre değişik etnik toplulukları, kültürleri barındıran demografik renkliliğe sahiptir. XX y.y.ın başlarında Rusya Komünist (Bolşevik) Partisi Kafkasya Bürosu tarafından "tartışmalı bölge" damgası vurgularak yeni Azerbaycan Cumhuriyeti'ni ikiye bölen Zengezur koridoru ilahi adaletin tecellisiyle 2020 yılında İkinci Karabağ Savaşı sonunda Azerbaycan'ın şanlı zaferi ardından imzalanan ateşkes antlaşmasınının 9. maddesi doğrultusunda tekrar Türk dünyasına geri verilmiş, ayrıca koridorun inşası planlanmıştır. Koridorun yeniden yapılanması 30 yılı aşkın süredir abluka altında olan Nahçıvan'ı zor koşulların ardından tekrar Azerbaycan'a bağlayacaktır. Zengezur Koridoru Azerbaycan'ın iç meselesi olmaktan çıkmış, öncelikle tüm Türk Dünyası, daha sonra uluslararası bağlantılar için önemli özellikler kazanmıştır. Bu koridor Türk Devletleri arasında ekonomik olarak bağlantının kesintisiz ve daha güvenli olmasını sağlayacaktır. Bunun yanında Avrupa'dan Türkiye'ye ve Orta Asya'ya bütün Türk milletinin sosyal ve kültürel bağlarını, diriliğini güçlendirecek önemdedir. Zengezur Koridoru bölgede Türk Devlet Teşkilatlarının milli kültürel mirasımıza bağlı ortak çalışmalarına da ev sahipliği yapacaktır. Bölgede Karabağ savaşı sürecinde dağıtılmış, yıkılmış-yakılmış, elbette yok edilmiş maddi-manevi abidelerin restorasyon edilmesi, tekrar Türk Kültürüne hakkıyla kazandırılması yürütülecek uluslararası projeler kapsamında kaçınılmazdır.

Çalışmamızda Zengezur Koridoru'nun Türk devletleri arasında yalnızca ekonomik alanda değil, daha çok kültürel alanda önemli olduğunun vurgulanmasına, bölgede yapılabilir kültür çalışmalarının fikri tebliğı ve teklifine dikkat edilecektir. Konu Türk Dünyası içinde kültürel bağların gelişip pekişmesi açısından ele alınmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, Türkiye, Zengezur Koridoru, kültür.

Türkçe Öğretmen Adaylarının Dijital Akıcılık Düzeyleri

Şirine Akbaş

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Lisans Öğrencisi

Berat Kocakaya

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Lisans Öğrencisi

İshak Kılınç

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Lisans Öğrencisi

Feyzanur Şahin

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Lisans Öğrencisi

Bilgi çağında, öğretme ve öğrenme süreçleri, geleneksel yöntemlerden farklı olarak yeni beceriler gerektirmektedir. Günümüzde teknolojiyi belirli bir düzeyde ve amaç için kullanmakla yetinmek yerine değişen teknolojiye uyum göstermek için dijital akıcı olmak da gerekmektedir. Bu nedenle dijital akıcılık artık bir tercihten ziyade bir zorunluluktur. Dijital akıcılık hem öğretmenler hem de öğrenciler için gerekli bir yetkinliktir. Günümüzde öğretmenlerden teknolojiyi benimseyip derslerinde kullanmaları beklenmektedir. Ancak öğretmenlerin teknolojiyi derslerde etkili bir şekilde kullanılabilmesi için, dijital teknoloji ile nasıl öğretim yapacakları hakkında bilgi edinmeleri gerekmektedir. Bu noktada öğretmen adaylarının Eğitim Fakültelerinde dijital becerilerle mezun olmasının bireylerin dijital çağa uyumlarını kolaylaştırabilecektir. Bu çalışma ile de Türkçe öğretmen adaylarının dijital akıcılık düzeyleri belirlenerek eğitim ortamında teknoloji ile ne düzeyde uyumlu olabileceğine dair sonuçlar elde edilerek alana katkı sunulması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, araştırmanın çalışma grubunu, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda 2023-2024 öğretim yılında öğrenim görmekte olan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 1, 2, 3 ve 4. sınıf Türkçe öğretmenliği lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Nicel araştırma yöntemi kullanılan bu çalışma, betimsel tarama modeli ile desenlenmiştir. Çalışmada kişisel bilgi formu ve Demir (2018) tarafından geliştirilen "Dijital Akıcılık Ölçeği" olmak üzere iki farklı ölçme aracı kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizi t-testi ve Anova testi ile yapılmıştır. Analizlerden elde edilen bulgulara dair sonuçlarla Türkçe öğretmen adaylarının farklı değişkenlere göre dijital akıcılık düzeyleri belirlenecektir.

Özet olarak öğretmenlerin değişen ve gelişen teknolojilere ayak uydurarak ders planı yapması ve sorumluluklarını yönetmesi bunların yanında öğrencilerin de durumlarını tespit edebilmesi açısından dijital akıcılık donanımı önem teşkil etmektedir. Bu sebeple bu çalışma Türkçe öğretmen adaylarının dijital akıcılık düzeylerinin belirlenmesini sağlayarak öğretme sürecinde gerekli olan donanıma ne kadar sahip olduklarını göstermesi açısından önem teşkil etmektedir.

Bu çalışma, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı ile desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: dijital akıcılık, öğretmen adayı, Türkçe öğretmen adayı, teknoloji kullanımı.

Kadın Öğrencilerin Yüksek Lisansı ve Doktorayı Bırakma Nedenleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma

Tuana Kara

Erciyes Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Lisans Öğrencisi

Cansu Ağgöl

Erciyes Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Lisans Öğrencisi

Akademide öğrenci olarak kadınların karşılaştığı en büyük sorun, toplumsal rol ve görevlerinin yanı sıra akademisyenlik mesleğine adım atmak, akademik kariyer basamaklarında ilerlemektir. Bu çalışma yüksek lisans ve doktora yapan kadınların akademik hayatlarında ve toplumda uğradıkları cinsiyet eşitsizliğinin yanı sıra ev işleri ile de yükümlü olan kadın öğrencilerin karşılaştıkları sorunların belirlenmesi açısından önemli bir çalışmadır. Bu araştırma projesinin amacı, yüksek lisans ve doktorayı yarım bırakan kadın öğrencilerin, akademik hayatlarında ve toplumda karşılaştıkları, kadına atfedilen toplumsal cinsiyet rollerinin kadının iş hayatına etkilerini anlamaya ve açıklamaya çalışmaktır. Bu araştırma projesinde kadın öğrencilerin yüksek lisans ve doktora sırasında karşılaştıkları sorunların çoğunlukla neler olduğu ve bu doğrultuda da yüksek lisans ve doktorayı bırakma nedenleri üzerinde durulmuştur. Bu çalışmada verileri daha detaylı ve derinlemesine incelemek amacıyla nitel araştırma metodu seçilmiştir. Nitel araştırma metodlarından derinlemesine mülakat ile görüşmelerimiz sürdürülmüştür. Araştırma kapsamı başlangıçta 20 kadın öğrenci olarak belirlenmiş ancak 13 kadın ile görüşme sağlanabilmiştir. Yüksek lisans ve doktorayı yarım bırakan kadın öğrenciler ile yapılacak görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve sonrasında da analiz edilerek, gözlem notlarıyla birlikte yazıya aktarılmıştır. Araştırma kapsamında görüşülen 13 kadının, belli bir kısmı ekonomik sebeplerden ötürü akademiye yarım bıraksa da belli bir kısmı akademide “kadın” olarak var olmanın zorluğundan bahsetmiştir. Evli olup çocuk sahibi kadınlar, akademi ve toplumsal hayatta kadına atfedilen rolleri bir arada götürememekten dolayı akademiye yarım bırakmışlardır. Görüşülen kadınların akademiye bırakma gerekçeleri bir tane ile sınırlı değildir. Görüşülen 13 kadından, 5’i danışman kaynaklı sorunları sebep göstererek, diğer kadınlardan 3’ü çocuk bakım yükünü gerekçe göstermişlerdir. Geriye kalan 5 kadın ise Pandemi sürecinin getirdiği iletişimsizliği ve psikolojik problemleri öne sürmüşlerdir. Bununla birlikte kadınlarda 5’i yüksek lisans/doktora yaparken yaşadığı ekonomik sıkıntılara dikkat çekmiştir. Yapılan görüşmelerde kadınların ekonomik olarak bağımsız olmaması, kadınları akademiden uzaklaştırmıştır. Toplumsal cinsiyet rolleri açısından ev içinde zaten aktif olan kadınlar, akademide yer almaya çalışırken ataerkil toplum tarafından ikincil duruma düşürülmektedirler. Bu ikincil durum, akademide kadınların ilerlemesinin önündeki en büyük engeldir. Kadın enerjisini sadece tek bir alana değil bir sürü alanla paylaşmaktadır. Ev işleri, evli ve çocuk sahibi kadın öğrenciler için bebek bakımı, çalışan kadın öğrenciler için iş hayatı derken kadın enerjisini çoktan tüketmiş ya da geriye kalan enerjisini de akademiye aktarmış olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Roller, Cinsiyet Eşitsizliği.

Altı Kız Babası Masalı Üzerine Psikanalitik Bir İnceleme

Tuğba Bora

Erciyes Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Doktora Öğrencisi

Masal türü, dünya edebiyatında olduğu kadar Türk edebiyatında da oldukça köklü bir geçmişe sahiptir. Yazılı kaynaklardan ulaşılan bilgilere göre Uygur dönemi metinlerinde (Altun Yaruk, Prens Kalayanamkara ve Papamkara, Kuansı im Pular vd.) türün en eski örnekleri karşımıza çıkmaktadır. Türkiye’de masal türü üzerine bilimsel çalışmalara öncülük eden bazı isimler ise şunlardır: Pertev Naili Boratav, Mehmet Kaplan, Bilge Seyidoğlu, Saim Sakaoğlu, Umay Günay vd.

Masallar, tıpkı diğer halk bilimi ürünleri gibi, farklı kuramların inceleme malzemesi olmuştur. Bu kuramlardan biri de Sigmund Freud tarafından temelleri atılan psikanalitik kuramdır. Ruhsal rahatsızlıklar için tedavi uygulamalarını barındıran psikanaliz, başlangıçta hastanın aklından geçen düşünceleri hiçbir süzgeçten geçirmeden dile getirmesi, bu düşüncelerin uzman kişi tarafından yorumlanması yoluyla uygulanmaktadır. Freud çalışmasının sonraki safhasında nevrozların cinsellikle bağlantılı olduğu fikrini geliştirmiştir. Bu dönemde rüya, sembol, libido kuramı, ödipal karmaşa gibi kavramları ortaya atmıştır. Freud’un öğrencilerinden Carl Gustav Jung, kolektif bilinçaltı kavramını ortaya çıkarır ve bu kavramın cinsellik içermediği sonucuna ulaşır.

Psikanalitik Kuram’ın çalışmamızda kullanılan temel kavramları anima, animus, persona’dır. Anima erkekte bulunan bilinç dışı, kadını yandır. Animus ise animanın tam tersi olarak kadında bulunan bilinç dışı eril yöndür. Persona ise bireyin gerçek kimliğini toplumdan gizlemek amacıyla kullandığı maske vazifesi görür.

Freud’un takipçisi olan araştırmacılar halk bilimi ürünlerinin gizli anlamlarını açığa çıkarmak, sembolleri çözümlmek için çalışmıştır. Bu isimler arasında E. Jones, G. Rohem ve E. Fromm sayılabilir. Jung Okulu, Freud’dan farklı olarak kişisel bilinçaltından kolektif bilinçaltına yönelmiştir. Toplumsal bellekte mevcut olan mit öğelerinin yeniden üretilmesini esas alan bu kuramda, bahsedilen ilk örneklerle arketip adı verilmektedir. Arketipler toplumun tüm bireyleri tarafından paylaşılmaktadır.

Freud, Wundt, Jung okulları konuya farklı açılardan yaklaşıp da temelde halk bilimi ürünlerinin bilinçaltı yaratmaları olduğu görüşünde hemfikirdir. Psikanalitik kuramın uygulama sahası içinde masalların geniş yer tutması, masalların düş ve imgelere geniş yer vermesiyle ilgilidir. Bu bağlamda çalışmamızda Pertev Naili Boratav’ın Az Gittik Uz Gittik adlı çalışmasında, Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi öğrencilerine 1939-1947 yıllarında yaptırdığı derlemeler sırasında tespit ettiği “Altı Kız Babası” isimli masal, psikanalitik kurama uygun şekilde değerlendirilmiş ve metinde tespit edilen sembol çözümlmeleri bu kurama uygun şekilde yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Masal, Psikanalitik Kuram, Arketip.

Televizyon Dizilerinde Aile Yapısının Temsil Sorunu Üzerine Bir Analiz *Kızılılık Şerbeti ve Bir Başkadır* Örneği

Tuğçe Küçüközen

Erciyes Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü Lisans Öğrencisi

Televizyon dizileri, televizyonun ilk üretildiği zamanlarda herkesin sosyalleşme nedeni olmuştur. Eskiden herkes televizyonu olan kişinin evinde toplanıp belli saatlerde yayınlanan diziyi beklemeye başlar, konuşup sohbet ederek sosyalleşirlerdi. Ayrıca gençler ve çocuklar televizyondaki dizi karakterlerini rol model alırlardı. Günümüzde televizyon her ailenin evinde bulunmakta fakat hala sosyalleşme alanı olarak kullanılmaya ve oyuncularını rol model almaya devam edilmektedir. Nedeni ise bu diziler toplumun içinden kareler sunduğu için izleyiciye biz de sizdeniz imajı verilmektedir. Pandemi zamanı ve sonrasında Televizyon dizileri oldukça tercih edilir bir sosyalizasyon alanı ve boş zamanı değerlendirme aracı olarak yoğun ilgi görmüştür. Aile ile zaman geçirmek için birlikte dizi izlemek yeniden oldukça tercih edilir bir hale geldiğinden başta aile konulu diziler olmak üzere toplumu temsil eden dizi karakterlerinin de gerçeği çarpıtmadan olduğu gibi yansıtması ve toplumu bozucu, kutuplaştırıcı içerikleri sunmamaya dikkat etmesi oldukça önem arz etmektedir. Bu çalışmada, televizyon dizilerinin aile yapılarını nasıl sunduğunu, toplumu ne kadar etkilediğini anlamak için "Kızılılık Şerbeti" adıyla son günlerde çok popüler hale gelen bir dizi ele alınacaktır. Bunun yanı sıra " Bir başkadır" adıyla içerik bakımından kızılılık şerbeti dizisine benzer olduğu için bu iki dizi karşılıklı analiz edilecektir. Araştırmanın amacı, medya ve kitle iletişim araçlarının toplumun gelişimindeki etkisi ve yol açtığı çatışma, kutuplaşma ve önyargıları ortaya koymaktır. Bununla birlikte oluşacak olan derinlemesine analiz sayesinde aile yapısını temsilen dizilerde yazılan senaryolar gerçekten muhafazakâr ve seküler aile tanımına uyuyor mu yoksa bu sadece dizilerin trendde kalması için senaristlerin toplumu kutuplaştırıcı kurgu metinleri mi? Sorularına yanıt bulmak için ortaya konulmuş bir araştırmadır. Bu araştırmayı derinleştirmek için literatür taraması ve içerik analizine başvurulacaktır. Ayrıca yarı yapılandırılmış görüşme formu ile dizileri izleyen 20 kişinin fikirleri analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Medya, Televizyon Dizileri, Aile, Seküler, Muhafazakâr.

Kayseri'den Derlenen Türkülerde Yer Alan Coğrafi Unsurların Bağlama Dayalı Anlamsal Çağrışımları

Türkan Ülgüdür

Erciyes Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği Yüksek Lisans Öğrencisi

Türküler; sözlü gelenekle birlikte günümüze ulaşan, ortaya çıktığı toplumun yaşayış şeklini, gelenek göreneklerini, coğrafyasını yansıtan milletlerin ezgili sesleridir. Türkü icracısı duygularını, düşüncelerini, sitemlerini türküsüyle ifade etmektedir. Zamanla türküler anonimleşerek o toplumun ortak malı haline gelmektedir. Türküler, ortaya çıktıkları coğrafyanın izlerini taşır. Farklı bölgelerin ruhu, o bölgeden doğan türkülerle keşfedilmektedir. Türkünün ortaya çıktığı bölgedeki coğrafi unsurlar, türkü icracısının duygu evreni ile bütünleşerek yeni anlamsal çağrışımlar yüklenebilmektedir. Araştırmada Çapraz ve Aksoy'un (2018) Kayseri'den derledikleri türkülerin bulunduğu "Kayseri Türküleri ve Oyun Havaları" kitabında yer alan iki yüz elli türküdeki coğrafi unsurların neler olduğu ve bu unsurların türkünün bağlamına göre anlamsal çağrışımları incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi modeline başvurulmuştur. Veriler, içerik analiziyle analiz edilmiştir. Kayseri'den derlenen türkülerde otuz üç dağ, yedi yayla, dört ova, on dere, on bir pınar, dört kaya, altı göl coğrafi unsuruna rastlanmıştır. Dağ, yayla, dere, pınar, kaya unsurlarının türküde farklı anlamsal çağrışımlara sahip olduğu, göl unsurunun türkünün bağlamında anlamsal çağrışımının temel anlamı dışında bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir. İncelenen türkülerde en fazla dağ, en az kaya ve ova coğrafi unsurlarıyla karşılaşmıştır. Dağ türkülerde en fazla "ayrılık, gurbet, yücelik" anlamsal çağrışımlarıyla özdeşleşmiştir. Kaya "ayrı kalınan insanı çağrıştırma, heybet, ayrılık, mesafe, yaşanan coğrafya tasviri" anlam çağrışımlarıyla, pınar en fazla "buluşma noktası" anlam çağrışımıyla, dereler de en fazla "buluşma noktası, kavuşma, sevgiliye ulaşma yolu" anlamsal çağrışımıyla, yayla, "vuslat, sevgiliye kavuşma yolu, yerleşim alanı, gurbet, birleştirici" anlamsal çağrışımlarıyla türkülerde yer almıştır. Yayla, aynı zamanda incelenen türküler için ritmik bir öğedir. Ova ise türkülerde "kolaylık, ulaşılabilirlik, yaşam alanı, kavuşma, topluluk" anlamsal çağrışımlarına sahiptir.

Anahtar Kelimeler: türkü, sözlü kültür, coğrafi unsurlar, anlamsal çağrışım.

Ferit Edgü'nün "Leş" Öyküsüne Kierkegaard ile Bir Bakış

Volkan Refik Atay

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Öğrencisi

Antik Yunan felsefesinden bu yana insanın "ben" kavramı üzerinde çeşitli fikirler ortaya atılmıştır. Sokrates'den bu yana sorgulanan ve hala sorgulanmaya devam eden "ben" kavramının üzerine bu kadar farklı düşüncenin olması, kavramın daha fazla ayrıntılanmasına ve "ben" ile alakalı yeni kavramların türemesine olanak vermiştir. 19.yy'da yaşayan varoluşçu düşünürler, "ben" kavramını anlamdırmayı, insanın öz yapısını felsefe bağlamında açıklamayı amaçlayan çalışmalar ortaya koymuşlardır. Varoluşçuluk felsefesinin kurucusu sayılan, öznel felsefenin en büyük düşünürlerinden biri olan Danimarkalı filozof Soren Kierkegaard hem hayatı hem de eserlerini "ben" kavramı çevresinde şekillendirmeye çalışmış, din kavramını da kullanarak yeni kavramlar ortaya koymuştur. "Absürt, umutsuzluk, seçimler, kaygı, hayatın anlamı" gibi "ben" sorunsalından türeyen kavramlarını irdeleyen eserler kaleme almıştır. Onun bu çabası, kendisinden sonra gelen varoluşçu düşünürler ve yazarları da etkisi altına almış böylece varoluşçuluk akımının edebiyata da temas etmesini sağlamıştır. Türk Edebiyatına 20.yy'da eserler ortaya koyan "Ferit Edgü" varoluşçuluk akımından etkilenmiş, eserlerinde Kierkegaard'da rastlayabileceğimiz kavramlara yer vererek kurmacalar oluşturur. "Leş" öyküsünde yer alan kahramanın leşi itmeye çalışırken yaşadığı umutsuzluğu, kaygısı; denizin ortasındaki yalnızlığı, itilmişliği ve çaresizliği Kierkegaard'ın üzerinde durduğu "ben, kaygı" kavramları üzerinden açıklanması mümkündür. Karakterin kendisine sorduğu "neden buradayım?" sorusu, leşin çevresine yaydığı kötü kokudan rahatsız olan kahramanın neden bundan bu kadar tiksindiği, elindeki küreklerin bir işe yaramayışı "hayatın anlamı, seçim yapma zorunluluğu, umutsuzluk" ibarelerini bize sunar. Öykünün sonunda yer alan ve kahramanın son sözleri olarak sayabileceğimiz "ben'i, ben'i, ben'i..." söylemi de Kierkegaard'ı işaret eder. Öykü Kierkegaard perspektifinden okunarak metaforlar bağlamında değerlendirilecek. Metin Kierkegaard'ın değindiği "varoluş ve varoluşçuluk, kaygı, ben, umutsuzluk, seçim, ya/ya da" kavramlarıyla felsefi bağlamda açıklanarak kuramsal bir çalışma yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ferit Edgü, Soren Kierkegaard, Ben, Umutsuzluk, Kaygı.

Yusuf Atılgan'ın *Anayurt Otel*'ne Lacancı Bakış -Zebercet Karakterinde Arzu Sorunsalı

Yakup Özen

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Lisans Öğrencisi

Psikanaliz kuramının doğuşunu etkileyen ana faktör insan zihninin karmaşıklığının anlamlandırılması ve bilinçdışı varlığının anlaşılma istenmesidir. Bu kuramın daha anlaşılabilir hale gelebilmesi için sanat ve edebiyat alanlarından beslenildiği görülür. Avusturyalı psikolog olan Sigmund Freud bu kuramı açıklamaya çalışırken, yazarın yaşadığı hayatı, ruhsal durumu, cinsel kompleksleri ve bilinçaltı bulgularını bularak, bunları yazar, eser, okur ekseninde değerlendirip ele almıştır. Freud, sanatçıyı üretmeye ve yazmaya iten dürtülerin bilinçaltındaki etkilerin olduğunu belirterek, sanatçıyı normal insandan daha nevrotik olarak kabul eder. Buna göre yazar bilinçaltında yatan travmatik nevrozları bastıramadığı için bunları sanat yoluyla ifade edip tatmine ulaşmaya çalışmaktadır. Bu unsurları değerlendirerek Yusuf Atılgan'ın eserlerini perspektife alarak oidipus karmaşasından itibaren birçok karmaşa göz önünde tutulur. Freud'dan sonra psikanalitik kuram araştırmalarına yeni bir yorum getiren tartışmaları tekrardan başlatan, Jacques Lacan'dır. Freud'un bulduğu bulguları ve psikanaliz kuramı üzerine yaptığı çalışmaları ele alarak daha anlaşılabilir hale gelmesini amaçlamıştır. Lacan, İnsan doğasının varlık sorunsalı bakımından eksik olduğunu ve insan varlığının kendisinde bulunan bu eksikliği tamamlamak adına hayatı boyunca sürekli arayışında bulunduğunu söyler, değerlendirmelerinde mevcut bulguları yetersiz görerek kayıp arzu nesnesi sorunsalı üzerine yoğunlaşır. İnsan varlığı kendisinde bulunan eksikliği giderebilmek amacıyla birçok farklı yol denemektedir. Ancak Lacan tüm bireylerin kaybolan arzu nesnesini doğurduğu psikolojik travmalara maruz kaldığını ve kaybolan arzu nesnesine tekrar ulaşmanın mümkün olmadığını belirterek insan varlığının bu eksikliğini doldurulamayacağını söyler. İnsanın bu kayıp nesne arzusu ve varlık sorunsalı bakımından ele alınması insan yapısını imgesel, simgesel ve gerçeklik olmak üzere üç aşamaya ayırarak anlamlandırmaktadır. Bu çalışma Yusuf Atılgan tarafından kaleme alınan *Anayurt Otel*'ni Lacanyen psikanaliz kuramı çerçevesinde ele alarak incelenecektir. Romanın başkarakteri olan Zebercet karakterinin roman boyunca yaşadığı eksilik duygusu Lacanyen arzu sorunsalı kuramından hareketle ele alınarak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Arzu, lacanyen psikanaliz, Freud, atılgan.

“Üdür-” Sözcüğü Üzerine İnceleme

Yeşim Karataş

Hacettepe Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

Bu çalışmada *üdür-* sözcüğü üzerine köken bilgisi incelemesi yapılmıştır. Çalışmada Türkçenin tarihî dönemleri dikkate alınarak 22 sözlük ile 21 eser taranmıştır. Eski Türkçe döneminden *Orhon Yazıtları, Irk Bitig, Altun Yaruk*; Karahanlı Türkçesi döneminden *Atabetü'l-Hakayık, Kutadgu Bilig, Kur'an Tercümesi*; Harezmi Türkçesi döneminden *Nehcü'l-Feradis, Kısasü'l-Enbiya*, Çağatay Türkçesi döneminden Nevâî'nin *Bedayü'l-Vasat* divanı, Nevâî'nin *Leylâ vü Mecnûn* mesnevisi, Şecere-i Terakime; Kıpçak Türkçesi döneminden *Codex Cumanicus, Gülistan Tercümesi*; Eski Anadolu Türkçesi döneminden *Dede Korkut Hikâyeleri, Süheyl ü Nevbâhâr, Yusuf u Zelihâ, Yunus Emre Divanı, Tuhfe-i Mübarizî, Kitâb-ı Gunya* ve *Hüsrev ü Şîrîn* incelenmiştir. Eski Türkçe, Karahanlı Türkçesi, Harezmi Türkçesi dönemlerinde *üdür-*, *üdürdi*, *üdrüdi* sözcüklerinin varlığı tespit edilirken Çağatay ve Kıpçak Türkçesi dönemlerinde sözcük tespit edilmemiştir. Eski Anadolu Türkçesi döneminde ise *üründü* sözcüğü görülmektedir. *Üdür-* sözcüğünün Doğu Türkçesiyle yazılmış eserlerde ve sözlüklerde 'seçmek' anlamıyla kullanıldığı ve sözcüğün "*üdrüm, üdrüdi, üdürğü, üdrül-, üdrün-*" şekillerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Batı sahasında 'seçmek' anlamıyla *ür-* eylemi görülmektedir. İncelenen eserlerde *ür-* eyleminin geçmediği fakat bu eylemden türeyen "*üründi*" sözcüğünün geçtiği görülmektedir. Doğu sahasındaki *üdür-* ve Batı sahasındaki *ür-* sözcüğü anlam ve şekil bakımından birbirine benzemektedir. Ayrıca *üdürdi* ve *üründi* şekilleri de aynı türeme şekline sahiptir. *Ür-* sözcüğünün rastlandığı en erken dönem Eski Anadolu Türkçesi dönemidir ve Doğu sahasında bu sözcük görülmemektedir. *Üdür-* sözcüğü Eski Türkçe döneminden itibaren eserlerde ve sözlüklerde geçmektedir. Dolayısıyla *ür-* sözcüğünün kökeninin *üdür-* sözcüğüne dayandığı açıktır. Sözcüğün *üdür->*üyür->üür-* şeklinde gelişim gösterdiği düşünülmektedir. Resenen de *üdür-* sözcüğü üzerine açıklama yaparken sözcüğün Batı sahasında öründe şeklinde kullanıldığını belirtmektedir (RESENER, 1969: 368). Ayrıca *Derleme Sözlüğü*'nde *üründüle-* 'seçmek, ayıklamak' sözcüğüne yer verilmiştir. Bu da *ür-* eyleminin unutulup eserlerde geçen *üründü* sözcüğünden eylem türetimi gerçekleştiğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: *üdür-*, *ür-*, etimoloji, anlam.

Z Kuşağında Astroloji ve Dijital Medyanın Sosyolojik Analizi: Toplumsal Etkileşim, İnanç Sistemleri ve Toplumsal Kimlik

Zeynep Teker

Erciyes Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü Lisans Öğrencisi

Gündelik yaşamımızın karmaşıklığında, alışkanlıklarımızın ve eylemlerimizin bir kombinasyonu ile devam etmeye çalıştığımız rutin ve olağandışı bir dizi faaliyet bulunmaktadır. Bu alışkanlıklar arasında dijital medyanın sağladığı kolaylıkların önemli bir yeri vardır, özellikle her olaydan anında haberdar olma avantajı. Ancak, modern kültürdeki geleneksel dini değerlerin zayıflaması, insanları farklı alanlara yönlendirmiştir. Bu bağlamda, astroloji gündelik hayat okumalarımız içinde belirgin bir yer edinmiş ve özellikle Z kuşağı olarak adlandırılan gençler arasında yaygın bir inanç sistemine dönüşmüştür. Z kuşağının dijitalleşme çağında büyümesi ve medyanın etkisinin güçlenmesi, astrolojinin gençler arasında nasıl popülerlik kazandığını etkileyici bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu durum, astrolojinin sadece bir eğlence değil, aynı zamanda gençler arasında paylaşılan bir kültürel bağ ve inanç sistemine dönüştüğünü göstermektedir. Artık astrologların yorumu ve öngörüsü olmadan birçok insanın günlük rutinlerine devam etmekte zorlanması, astrolojinin toplumda nasıl kök saldığını ve bireyler arasında nasıl bir bağ kurduğunu gösteren çarpıcı bir göstergedir. Bu değişim, dijital medyanın etkisiyle birlikte astrolojinin sosyal ve kültürel dokumuz içinde nasıl evrildiğini ve anlam kazandığını yansıtmaktadır. Özellikle sosyal medya platformları üzerindeki astrolojik etkileşimleri detaylı bir şekilde inceleyerek, gençler arasında astrolojinin nasıl bir paylaşım kültürü oluşturduğunu ve bu konunun toplumsal normlar üzerindeki etkilerini anlamak mümkündür. Bu çalışmada, gündelik yaşamın karmaşıklığında ortaya çıkan alışkanlıklar ve eylemler arasında öne çıkan bir unsur olan astrolojinin, özellikle Z kuşağı gençleri arasında nasıl önemli bir inanç sistemine dönüştüğünü ve toplumsal bağlar içinde nasıl yer bulduğunu inceleyecektir.

Anahtar Kelimeler: astroloji, toplum, z kuşağı, inanç, dijitalleşme.